POSTA REDACȚIEI

Vasile Petrescu, Turnu-Măgurele. Republica Populară Chineză și-a precizat recent, din nou, poziția cu privire la dezbaterea de la O.N.U. în legătură cu o eventuală convocare a unei conferințe mondiale pentru dezarmare. La 6 noiembrie a.c., în cadrul Comitetului nr. 1 al Adunării Generale a O.N.U., reprezentantul chinez, Van Min-siu, a declarat: „Conferința mondială de dezarmare trebuie să aibă un scop clar, acela de a discuta problema interzicerii complete și distrugerii armelor nucleare și, ca un prim pas, realizarea unui acord privind nerecurgerea la arme nucleare de către toate țările nucleare. Pentru a asigura participarea tuturor țărilor lumii, mari sau mici, la conferință, pe o poziție egală și liberă de orice amenințare, toate țările nucleare trebuie să declare că-și asumă următoarele obligații:

1) să nu folosească primele arma nucleară niciodată și în nici o împrejurare și în special să nu folosească arme nucleare împotriva țărilor nenucleare și a zonelor libere de arme nucleare;

2) să desființeze toate bazele militare, inclusiv bazele nucleare, instalate pe teritoriile altor țări, să retragă toate forțele lor armate, inclusiv forțele nucleare, din străinătate".

Adriana Mironescu, București. 1. Ultimul conflict din Orientul Apropiat a produs victime și în rîndul ziariștilor care, după izbucnirea războiului, s-au deplasat pe fronturile de luptă. Astfel, Nicolas Tomalin, 42 de ani, corespondent al săptămînalului „The Sunday Times" a fost ucis pe frontul din Golan. În 1966, Tomalin primise titlul de „ziarist al anului" pentru un reportaj transmis din Vietnam.

2. Grupul care, la 28 aprilie 1945, l-a arestat pe Mussolini și l-a împușcat la Dongo, era condus de Walter Audisio și Aldo Lampredi. Walter Audisio era cunoscut sub numele de luptă de colonelul Valerio și a fost cel care a organizat în nordul Italiei brigăzile de rezistență „Garibaldi". După război a fost deputat și senator comunist. A încetat din viață luna trecută, în vîrstă de 64 de ani.

Th. Gidei, str. Galați, nr. 64, bloc L, scara 1, et. 1, ap. 8, Brăila, oferă celor interesați colecția revistei „Lumea" din 1967 pînă astăzi.

Mihăiță Ivănescu, Arad. Într-adevăr, apa constituie articol de import pentru unele state. În prezent importă apă S.U.A. (din Canada) și Danemarca (din Suedia). Potrivit unor informații din presa străină, Olanda și R.F. Germania se pregătesc la rîndul lor să importe apă, într-un viitor apropiat, din Suedia și Norvegia.

Victor Dural, Bicaz. Vă mulțumim pentru scrisoare. Vom reflecta la propunerile dv.

Călin Constantin, Arad. Vom publica o serie de articole privind problema la care vă referiți (cf. și nr. 47).

Vasile Mihoc, Pitești. Vă mulțumim pentru aprecieri. Vom avea în vedere propunerea dv.

Dumitru Socoliuc, Iași. Nu dispunem de informații mai noi în problemele care vă interesează. Vom încerca să răspundem întrebărilor dv. într-un viitor apropiat.

Vasile Hanțescu, București. Valoarea premiilor Nobel este fixată în anul respectiv.

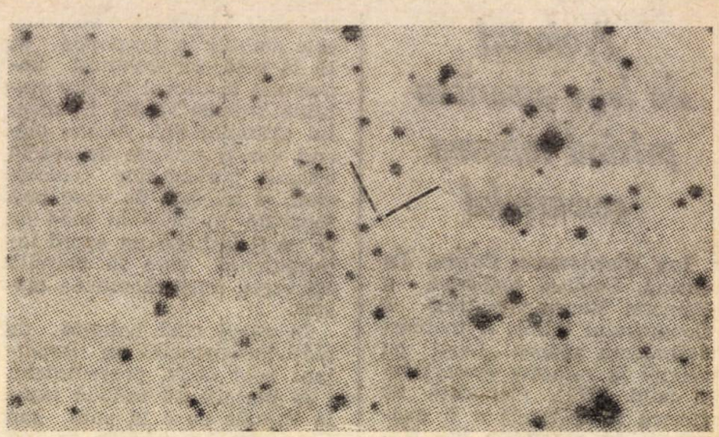

OH 471

I. Grigoraș, București. Cel mai îndepărtat quasar descoperit recent de doi astronomi (britanic și neozeelandez) la Steward Observatory din Arizona și notat cu numele de cod OH 471 se află la marginea Universului, la peste 9 000 milioane de ani lumină. OH 471 se deplasează cu o viteză de 270 km pe secundă. OH 471 a fost identificat mai întîi ca o sursă radio, asemănătoare unui quasar obișnuit. Ulterior, cercetările făcute la Institutul de Astronomie din Cambridge, sub conducerea dr. Cyril Hazard, au dus la asocierea unui obiect asemănător stelelor cu sursă radio. Pentru a se stabili dacă este vorba de un quasar sau nu, trebuiau identificate liniile spectrale și măsurarea lor în infraroșu. Rezultatele cercetărilor au fost trimise dr. Robert Carswell și dr. Peter Strittmatter, la Universitatea din Arizona, care au luat fotografii spectroscopice detaliate. În **fotografia** alăturată (pe care o reproducem din buletinul de informații „Spectrum" emis de British Science News), luată în negativ, OH 471 se află la intersecția celor două linii negre. Descoperirea lui OH 471 a apărut extrem de interesantă întrucît în vremea în care el emitea lumina (acum 9 000 milioane ani lumină), unele galaxii și chiar Soarele nu existau încă. S-ar putea ca OH 471 să reprezinte „prima generație" de corpuri cerești.

Sofronie Coravu, Drobeta-Turnu-Severin. Regretăm, dar nu putem publica articolul trimis. Revista noastră a tratat, în detaliu, fiecare din ideile cuprinse în el. Vă sugerăm să vă adresați publicațiilor locale.

V. Niță, București. 1. Criza de energie care preocupă lumea contemporană nu împiedică dezvoltarea industriei automobilelor. Mașinile vor continua să iasă în număr sporit pe porțile uzinelor și să brăzdeze continentele. Potrivit unor recente date, în viitorii 7 ani industria automobilelor din Europa își va spori producția cu 40 la sută, pentru a ajunge la un total de 110 milioane mașini. Principalii producători ai Europei occidentale: Marea Britanie, Franța, Italia, R. F. Germania — 78 la sută din vînzările anuale. La o recentă conferință a constructorilor de automobile, desfășurată la Londra, s-a afirmat că, pentru a face față cererilor, va fi nevoie de un milion de muncitori în plus, o soluție fiind crearea unor noi uzine acolo unde există un surplus de mînă de lucru: Spania, Portugalia, Grecia, Turcia, sudul Italiei.

2. Despre recenta călătorie a premierului australian E. G. Whitlam în R. P. Chineză am publicat o corespondență din Pekin în nr. 46. Această vizită a fost prima din 1949. Whitlam a fost primit și de președintele Mao. **Fotografia** pe care o reproducem, transmisă de agenția de știri China Nouă, reprezintă un moment al acestei primiri.

POSTA REDACȚIEI

Proiectul de lege american privind reforma comerțului

Ion Bistriceanu, Buzău. De curînd, Comisia bugetară a Camerei Reprezentanților a Congresului S.U.A. a încheiat dezbaterea asupra „Legii cu privire la reforma comerțului în anul 1973", elaborată de guvern și destinată a fi examinată în ansamblu în Camera Reprezentanților. Membrii comisiei au modificat și au completat varianta inițială a proiectului de lege. Ținînd seama de completările aduse, ea se rezumă în esență la următoarele :

Împuternicirile privind modificarea taxelor vamale. Președintelui i se conferă dreptul de a reduce, în cadrul acordurilor internaționale, taxele vamale după cum urmează : taxele echivalente cu 5 la sută și mai mici pot fi reduse pînă la anularea lor, cele de 5—25 la sută pot fi reduse cu 60 la sută, iar cele de peste 25 la sută — cu 75 la sută. În acest ultim caz, proporția minimă a taxei este limitată la 10 la sută. Președintelui i se permite, de asemenea, să majoreze taxele cu 50 la sută în comparație cu nivelul anului 1934, sau cu 20 la sută în comparație cu nivelul anului în curs. Valabilitatea împuternicirilor menționate se limitează la un termen de cinci ani.

Împuternicirile privind desființarea barierelor netarifare. Președintele are împuternicirea, pe termen de cinci ani, să reducă barierele netarifare sau să le transforme într-un echivalent tarifar. Totodată, Congresul își rezervă dreptul de a opune un veto oricărei hotărîri luate în acest domeniu, fapt prevăzut în varianta inițială a proiectului de lege. Președintelui nu i se conferă nici un fel de împuterniciri speciale pentru desființarea unor bariere specifice, cum ar fi sistemul stabilirii taxelor vamale pe baza prețurilor interne americane („American selling price").

Măsurile privind reglementarea balanței de plăți. Președintelui i se conferă dreptul de a introduce temporar un impozit adițional pe import sau de a stabili cotele de import în scopul lichidării deficitului balanței de plăți. Termenul de valabilitate a acestor măsuri temporare nu poate depăși 150 de zile, fiind însă de preferat impozitul adițional. Impozitul adițional este stabilit în proporție de 15 la sută, iar volumul importului în cadrul cotelor stabilite trebuie să fie la nivelul ultimilor ani. Aceste măsuri vor fi aplicate de regulă tuturor partenerilor comerciali, și nu față de vreo țară separată, în cazul în care nu se va fi încheiat un acord internațional care să permită aplicarea unor asemenea măsuri.

În cazul cînd balanța de plăți înregistrează un important sold activ, președintelui i se permite să reducă taxele vamale cu 5 la sută sau să anuleze restricțiile la import. Termenul de valabilitate al acestor măsuri, de asemenea, nu trebuie să depășească 150 de zile.

Măsurile privind combaterea inflației. Președintelui i se conferă dreptul pe termen de 150 de zile, în scopul temperării creșterii inflaționiste a prețurilor, de a reduce taxele sau de a atenua restricțiile la importul mărfurilor care sînt deficitare în țară.

Măsurile privind protecția pieței interne împotriva creșterii importului. Prevederile acestui capitol al proiectului de lege care consemnează măsurile — ce pot fi luate și în ce cazuri — pentru protecția pieței interne împotriva creșterii importului și care stabilesc, de asemenea, termenul valabilității lor au fost lăsate nemodificate de către comisie.

În primul rînd, se propune introducerea unui impozit adițional la import. Proporția sa nu va depinde de volumul importului. În al doilea rînd, se preconizează stabilirea unei scale tarifare glisante, în baza căreia taxa de import ar crește pe măsura creșterii importului. În afară de aceasta se prevede acordarea unui ajutor financiar și tehnic întreprinderilor care au daune de pe urma creșterii importului.

Sistemul tarifelor preferințiale față de țările în curs de dezvoltare. Președintelui i se conferă dreptul de a acorda țărilor în curs de dezvoltare tarife preferențiale pe un termen de zece ani. În cursul acestei perioade, ele vor putea exporta în S.U.A., fără taxe, anumite mărfuri. Preferințele nu se vor referi la mărfurile al căror import dintr-o țară în curs de dezvoltare depășește 25 milioane dolari pe an, sau însumează 50 la sută din importul global de către S.U.A. al mărfii respective.

Împuternicirile privind aplicarea clauzei națiunii celei mai favorizate în comerț. Asupra acestei părți a proiectului de lege, comisia a adoptat un amendament care conține anumite condiții de ordin politic ce limitează dreptul președintelui de a acorda clauza națiunii celei mai favorizate în comerț țărilor socialiste. În plus, Congresul va avea dreptul de a opune veto-ul său asupra hotărîrii președintelui de a acorda această clauză sau, dacă ea ar intra în vigoare, de a o anula oricînd în anii următori.

Limitarea „concurenței inechitabile". Președintele este împuternicit să aplice sancțiunile de rigoare (inclusiv majorarea taxelor și introducerea cotelor de import) țărilor care practică subvenționarea exportului în S.U.A. sau în terțe țări, dacă această practică duce la „reducerea considerabilă a vînzărilor" de mărfuri americane analoge.

Colaborarea dintre Congres și guvern. Oficiul reprezentantului special al președintelui pentru negocieri comerciale este obligat să informeze nemijlocit pe președinte și Congres asupra mersului negocierilor.

Prelungirea termenului de valabilitate a împuternicirilor. Dacă la expirarea perioadei de cinci ani, convorbirile privind reducerea taxelor vamale nu se vor fi încheiat, împuternicirile președintelui pentru desfășurarea convorbirilor vor fi prelungite cu doi ani. Dar în cursul acestei perioade suplimentare, președintele va putea să reducă taxele cel mult cu 30 la sută în comparație cu nivelul existent.

Deocamdată, dezbaterile din Congres asupra „Legii privind comerțul" sînt amînate.

Papp Attila, com. Dumbrava, jud. Timiș. Am publicat de mai multe ori informații din diverse domenii privind Noua Guinee. Vă sugerăm consultarea acestei rubrici ori a articolului publicat în nr. 32 a.c., al revistei noastre.

Constantin Codruș, satul Poiana, com. Brusturi, jud. Neamț. Vom avea în vedere propunerea privind un nou documentar O.N.U., asemănător celui publicat în nr. 42 din 1970. Deocamdată, spațiul de care dispunem este destul de limitat.

Nicolae Baraitaru, Constanța. Consultînd „Micul dicționar enciclopedic" recent apărut, veți găsi informațiile solicitate.

Alexandrina Mărculescu, Constanța. Numărul eschimoșilor este apreciat la circa 85 000, dintre care 40 000 trăiesc în Groenlanda, 28 000 în Alasca și 17 000 în Canada.

I. Perșinaru, Dunăreni, jud. Dolj. 1. Canalul Suez, închis în timpul conflictului arabo-israelian din iunie 1967, nu a fost încă redeschis. Se discută despre posibilitatea redării sale circuitului internațional după ce va fi dragat și după ce vor fi înlăturate daunele produse de lupte. Costul lucrărilor va fi foarte mare, dar va constitui doar o mică parte din imensele pierderi produse Egiptului prin închiderea sa.

2. Despre Sahel și seceta centr-africană am scris în nr. 35 a.c.

3. Am publicat un amplu documentar despre B.I.R.D. în nr. 51 din 1972.

Ion Greceanu, București. Fotografia publicată în nr. 45 la pag. 32 reprezintă, într-adevăr, un moment al întrevederilor de la Tokio dintre premierul Kakuei Tanaka și șeicul Mujibur Rahman.

Pavel Beju, șoseaua Giulești nr. 196, București, sector 7, oferă spre vînzare colecția revistei „Lumea".

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef Ion Cârje

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii nr. 1. Telefon 17.60.10. Internațional 17.69.87 și 18.53.55. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Abonamentele pentru străinătate : prin întreprinderea „ROMPRESFILATELIA" — serv. Import-Export Presă — București, Calea Griviței nr. 64—66, P.O.B. — 2001

C.P.C.S.

COMBINATUL
DE PRELUCRARE
A LEMNULUI

TG. JIU

produce și livrează

pentru piața internă și pentru export

următoarele produse:

- PAL
- placaj
- cherestea
- parchete
- scaune

cabinet

DACIA 1300

siguranță, rezistență, stabilitate, eleganță, calități
pe care le întrunesc mașinile „Dacia 1300"
realizate de întreprinderea autoturisme — Pitești

Lei 2

Nr. 49 29 noiembrie 1973

LUMEA

...ETUL DE PARTID
...CIU

ORIENTUL APROPIAT

Consultări și contacte multilaterale

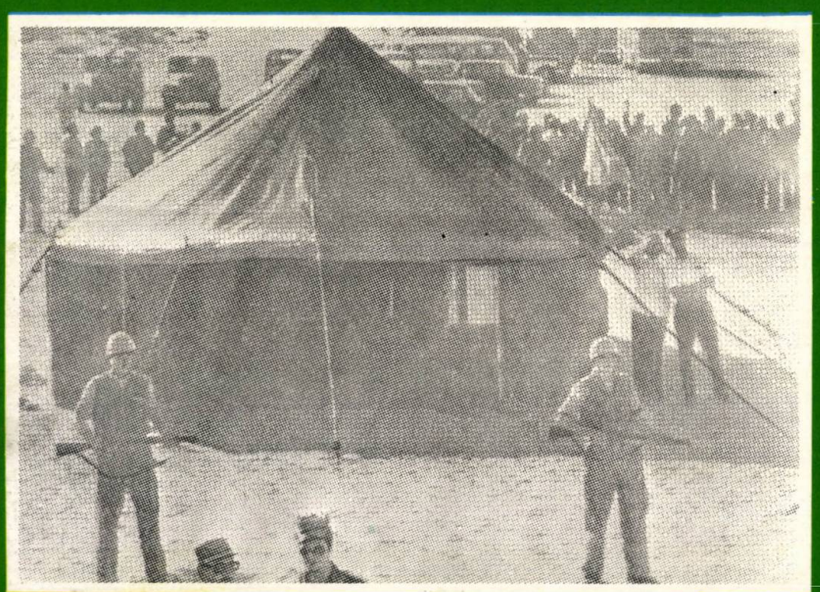

Cortul de la km 101

CAPE CANAVERAL

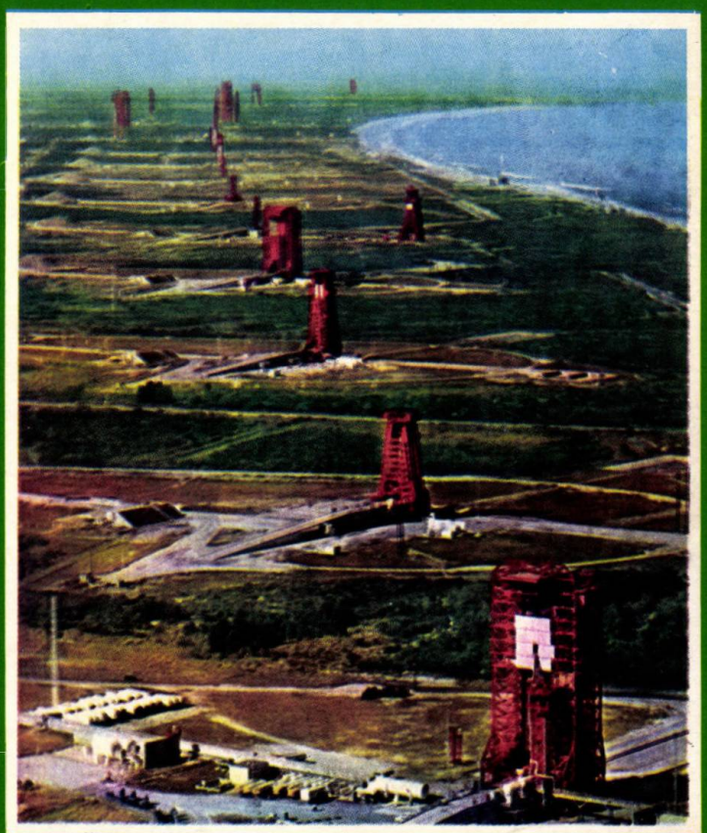

Corespondențe din ATENA • NEW YORK GENEVA • CARACAS

DALLAS '63
Acoperișul de plastic"

nalei Socialiste, Hans Janitschek

Primiri la tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU

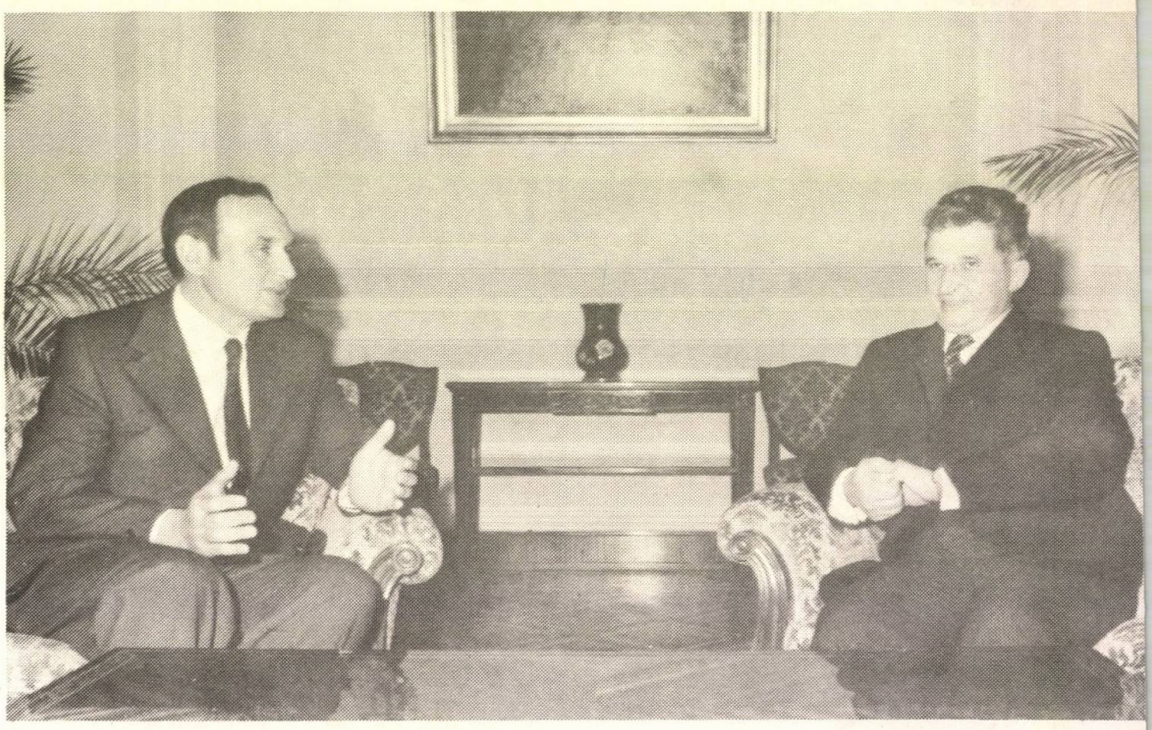

Vicepreședintele Consiliului de Miniștri al R.P. Ungare, Mátyás Timár

Ministrul resurselor naturale și energetice din Ecuador, căpitan de marină Gustavo Jarrin Am-

LUMEA

49 (527)

29 noiembrie 1973

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

Conferința miniștrilor educației din țările europene, membre ale UNESCO. Convorbire cu Amadou Mahtar M'Bow, subdirector general al UNESCO pentru problemele educației. Mihai Matei 2

New York. Problemele tineretului în dezbaterea O.N.U. I. Floroiu 3

Orientul Apropiat

– În perspectiva negocierilor viitoare. Rodica Georgescu 4

– Alger. Conferința arabă la nivel înalt. Mircea S. Ionescu 5

Atena. Acțiunea din 25 noiembrie. Ion Badea 6

Geneva. Norme de procedură care asigură participarea tuturor. N. Răzvan 7

Berlin. Știința și dezarmarea. Sergiu Verona 8

Roma. Comuniștii și guvernul. Radu Bogdan 9

Caracas. Alegeri prezidențiale și petrol. Valentin Păunescu 10

Iugoslavia : Moment jubiliar. George Ionescu 11

Skanderbeg ar fi mindru... Nicolae Minei 13

„Cei nouă" și limitele alianței. Radu Pascal 14

Alegerile daneze : joc subtil sau riscant ? Stelian Țurlea 15

Alternative energetice. Ilie Șerbănescu 18

Paris. Controverse în U.D.R. Florica Șelmaru 21

INTERVIUL NOSTRU

Jean Claude Mandaba, ambasador extraordinar și plenipotențiar al Republicii Africa Centrală la București 12

REPORTAJ PE GLOB

Cape Canaveral. Andrei Bacalu 16

CONTRAPUNCT

Apă... minerală. Radu Budeanu 20

1000 + 1 22–23

SERIAL

La Dallas, acum zece ani... (V). Acoperișul de plastic. Mircea Grigorescu 24

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

Ekonomiceskaia Gazeta, Le Monde diplomatique, Frankfurter Allgemeine Zeitung, L'Unità, Le Soir 26–29

PROFIL

Norman Eric Kirk, prim-ministru al Noii Zeelande 29

POȘTA REDACȚIEI 30–32

COMITETUL DE PARTID SIBIU

SĂPTĂMÂNA

21–27 noiembrie

miercuri

– **Henry Kissinger,** secretarul de stat al S.U.A., a ținut o conferință de presă în care **și-a exprimat speranța că procesul negocierilor de pace în Orientul Apropiat va începe în luna decembrie a.c.**

– Ca urmare a dezordinilor provocate de elemente reacționare, guvernul peruan a decretat starea de asediu în două provincii.

– La **Pekin** a sosit o delegație guvernamentală din **Republica Zair** condusă de Nguza Karl i Bond, membru al Consiliului Executiv Național, însărcinat cu afacerile externe și cooperare internațională.

joi

– **S-a încheiat schimbul de prizonieri între Egipt și Israel.** Se anunță că transporturile de apă și alimente spre orașul Suez și spre armata a treia egipteană din Sinai se desfășoară în mod satisfăcător.

– **Salutăm inițiativa României privind creșterea rolului O.N.U. și o sprijinim cu fermitate și încredere** – a declarat Leopoldo Benites, președintele Adunării Generale a O.N.U.

– **La O.N.U.** a fost adoptat proiectul de rezoluție inițiat de România cu privire la punctul **„Situația socială a tineretului lumii".**

– A luat sfîrșit cel de al XII-lea **Congres al Partidului Comunist din Japonia.**

– **Edward Gierek,** prim-secretar al C.C. al P.M.U.P., **și-a încheiat vizita oficială în Belgia.**

vineri

– **Delegația G.R.P. al Republicii Vietnamului de Sud,** condusă de Nguyen Huu Tho, președintele Prezidiului C.C. al Frontului Național de Eliberare din Vietnamul de Sud, președintele Consiliului Consultativ al G.R.P. al Republicii Vietnamului de Sud, **și-a încheiat vizita oficială de prietenie în R.P. Chineză.**

– Delegația economică guvernamentală română, condusă de **Ion Pățan,** vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, ministrul comerțului exterior, a fost primită de către **Ciu En-lai,** premierul Consiliului de Stat al R.P. Chineze.

– Ministrul de externe al R. F. Germania, Walter Scheel, și-a încheiat vizita oficială la Londra.

sîmbătă

– **Moamer Kadhafi,** șeful statului libian, a sosit la Paris într-o vizită oficială.

– **Edward Gierek,** prim-secretar al C.C. al P.M.U.P., a primit pe tovarășul **János Fazekas,** membru al Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, președintele părții române în Comisia guvernamentală româno-polonă de colaborare economică.

– La **Vientiane** a avut loc prima ședință a Comisiei mixte centrale pentru **transpunerea în viață a acordurilor dintre Frontul Patriotic Laoțian și guvernul de la Vientiane.**

duminică

– **Lovitura de stat militară din Grecia.** General-locotenentul **Phaidon Gyzikis** a depus jurămîntul în calitate de **președinte al republicii. Adamandios Androutsopoulos** a fost numit **premier.**

– **11 din cei 19 membri ai cabinetului japonez au fost schimbați** de premierul japonez pentru soluționarea „celei mai dificile perioade de după război" în politica economică.

– În **capitala Tanzaniei** s-au încheiat lucrările conferinței ministeriale a statelor din Africa centrală și de est consacrată pregătirii reuniunii la nivel înalt a statelor respective – iulie 1974.

– **Șapte țări vest-europene** au decis să interzică circulația rutieră în această zi.

– **Guvernul israelian a hotărît să accepte în principiu propunerea privind participarea reprezentanților săi la conferința de pace asupra Orientului Apropiat, care ar urma să înceapă la 18 decembrie a.c.**

luni

– În prezența tovarășului **Nicolae Ceaușescu,** secretar general al **P.C.R., președintele Consiliului de Stat al României,** la București s-au deschis lucrările celei de a II-a **Conferințe a miniștrilor educației din țările europene membre ale U.N.E.S.C.O.**

– **George Macovescu,** ministrul de externe al României, **a sosit la Belgrad într-o vizită de prietenie.**

– **La Alger** a început cea de-a șasea **conferință arabă la nivel înalt.**

– La invitația primului ministru al Indiei, Indira Gandhi, a sosit la Delhi, într-o vizită oficială de prietenie, **Leonid Brejnev, secretar general al C.C. al P.C.U.S., membru al Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S.**

marți

– **Qatarul a hotărît să recunoască Republica Guineea-Bissau.**

– Guvernul bolivian a demisionat. În aceeași zi s-a format un nou guvern.

– **Otto Winzer,** ministrul afacerilor externe al R.D.G., a sosit la Bruxelles, într-o vizită oficială.

– **La Paris** s-a încheiat **a 23-a întîlnire** la nivel înalt franco–vest-germană.

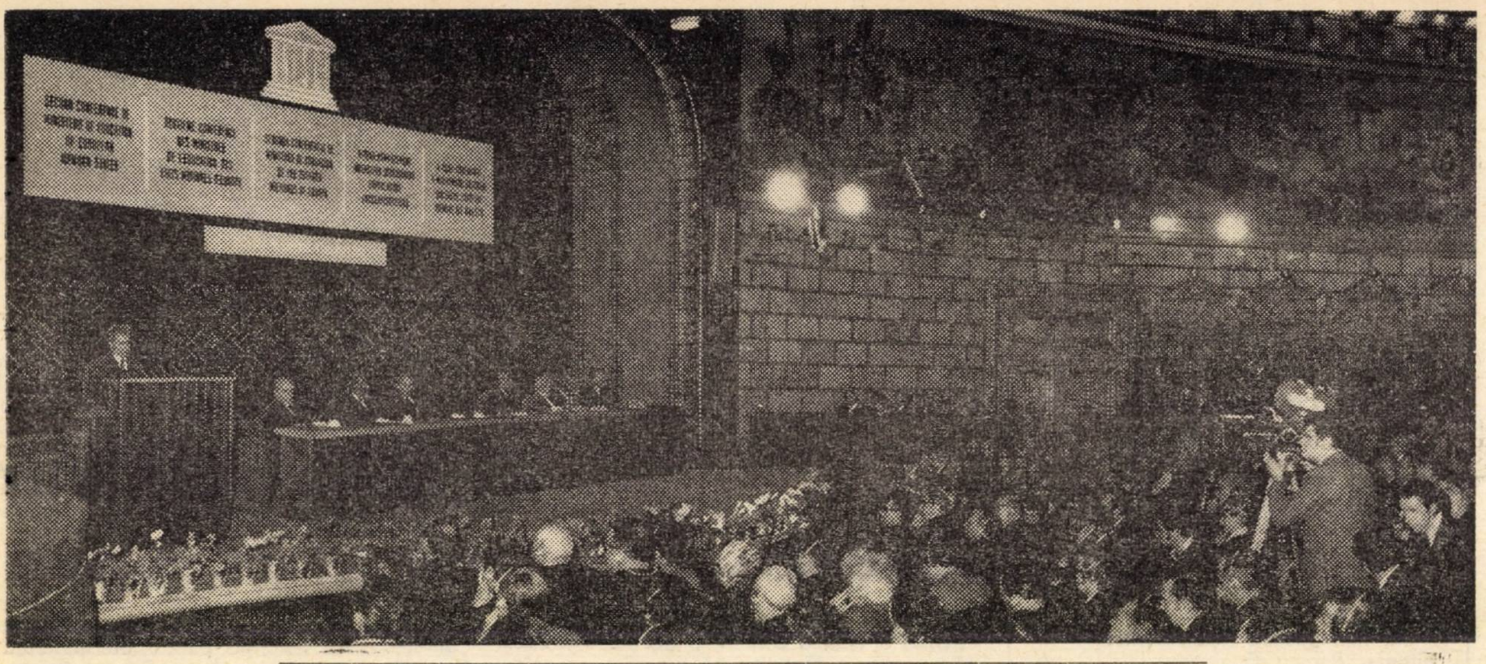

Președintele Consiliului de Stat, Nicolae Ceaușescu, vorbind la ședința inaugurală

Conferința miniștrilor educației din țările europene, membre ale U.N.E.S.C.O.

Se desfășoară la București, începînd de luni, lucrările Conferinței miniștrilor educației din țările europene, membre ale U.N.E.S.C.O., prestigioasă manifestare culturală și, totodată, eveniment marcant al vieții internaționale. Desfășurarea în România a celei de a doua reuniuni a miniștrilor europeni ai educației atestă interesul constructiv al țării noastre pentru problematica de importanță majoră ce va forma obiectul dezbaterilor, pentru acțiunile de cooperare pe plan continental, corespunzător contextului actual, de intensificare a schimburilor de valori materiale și culturale.

Atenția acordată de România problemelor educației și preocuparea pentru stimularea cooperării în acest domeniu au fost idei pregnant subliniate în cuvîntarea președintelui Consiliului de Stat, Nicolae Ceaușescu. Onorînd prin prezența sa reuniunea inaugurală a Conferinței, șeful statului român a expus realizările țării noastre pe tărîmul educației, a situat în context mondial problemele acestui domeniu, subliniind însemnătatea educării tinerei generații, căreia îi revine înfăptuirea dezvoltării economice și sociale a lumii de mîine. În continuare, președintele Nicolae Ceaușescu a evidențiat importanța acțiunilor de cooperare, contribuția lor la realizarea imperativelor politice ale contemporaneității. **„Putem afirma** — arăta în acest context președintele Consiliului de Stat — **că promovarea largă a colaborării interuniversitare constituie o parte componentă a însăși politicii generale de înfăptuire a securității pe continentul european, de lichidare a neîncrederii, suspiciunii, animozităților între state, de creare a unui climat în care fiecare națiune să fie pusă la adăpost de orice atac sau agresiune".**

Apreciind în termeni elogioși condițiile create pentru desfășurarea Conferinței, directorul general al U.N.E.S.C.O., René Maheu, releva desfășurarea evenimentului la București : „Capitala unei țări care desfășoară atîtea eforturi pentru cauza păcii și securității în lume și îndeosebi pe bătrînul nostru continent, Europa. Vă rog să-mi permiteți să spun Excelenței Sale, domnului Nicolae Ceaușescu, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, cît îi sîntem de recunoscători pentru că a binevoit ca, prin prezența sa, cu care a onorat această ședință de inaugurare, să-i dea o solemnitate deosebită".

În atmosfera favorabilă schimbului de experiență și conlucrării, afirmată încă din momentul inaugural, reuniunea și-a început lucrările, examinînd evoluția învățămîntului superior în Europa în intervalul consumat de la precedenta Conferință (Viena, 1967) și procedînd la abordarea celor două teme propuse : Transformări ale structurilor, programelor, metodelor de învățămînt superior, ținînd seama de creșterea efectivelor, de evoluția funcțiunilor și de orientarea sistemelor de educație spre educația permanentă" și „Cooperarea europeană în domeniul învățămîntului superior: obiective, căi și mijloace".

Convorbire cu Amadou Mahtar M'Bow

director general adjunct al U.N.E.S.C.O. pentru problemele educației

— Conferința a debutat în condiții excelente — *a apreciat, încă de la început, interlocutorul nostru.* Pregătirea conferinței, consultările preliminare, abordarea primelor aspecte organizatorice au decurs în bună înțelegere, într-un spirit caracterizat prin consens, iar acest lucru îmi apare de bun augur pentru desfășurarea conferinței, cu atît mai mult cu cît prin intervenții — ne aflăm abia la încheierea primei zile a reuniunii — confirmă acest spirit constructiv. Aș dori să subliniez contribuția apreciabilă a gazdelor române, care au cooperat cu secretariatul U.N.E.S.C.O în condiții excelente.

În continuare, directorul general adjunct al U.N.E.S.C.O. se referă la posibilitățile deschise de dialogul în curs la București :

— Problemele învățămîntului superior sînt abordate în fiecare țară, așa cum este firesc, în contextul național specific. În plus, perioada actuală este una în care s-au înregistrat, în mai multe țări, reconsiderări apreciabile ale structurilor, metodelor, programelor învățămîntului supe-

rior. În aceste condiții, schimbul de experiență între diferite țări îmbracă o importanță deosebită și este caracteristic faptul că prin contactele realizate s-a ajuns la constatarea că dialogul pe aceste teme se poate realiza în termeni dacă nu identici, în orice caz foarte apropiați. Este o tendință deja constatată și, repet, primele intervenții au relevat și aici, la București, această disponibilitate, pozitivă, pentru schimbul de experiență.

Contextul politic european favorizează — și solicită — cooperarea și în acest domeniu...

— S-a stabilit deja că, în cadrul acestei conferințe, o comisie să se consacre abordării concrete a problemelor cooperării. Ea urmează să dezbată obiectivele, căile și mijloacele de realizare a acestui deziderat.

L-am invitat pe interlocutorul nostru să se refere la cooperarea României cu U.N.E.S.C.O.

— Am avut ocazia să fac constatări dintre cele mai favorabile cu ocazia primei mele vizite în România *(Dl M'Bow a vizitat țara noastră în mai 1972 — cînd a și acordat, de altfel, un interviu revistei „Lumea").*

Constatam, atunci, o convergență între activitatea desfășurată de România pe tărîmul educației și programul U.N.E.S.C.O., atît în privința democratizării învățămîntului și permanentei împrospătări a programelor de învățămînt, cît și în privința cooperării internaționale — remarcam, de pildă, programele românești de colaborare cu țările africane —, în privința promovării păcii pe calea schimburilor în domeniile științei, educației și culturii. Erau, și rămîn, constatări inspirate atît de contactele avute aici, cît și de numeroase acțiuni concrete prin care statul român a înțeles să sprijine activitățile U.N.E.S.C.O. Aceste prime opinii s-au confirmat : de exemplu, Centrul internațional de învățămînt superior — care urma, la acea dată, să fie inaugurat — funcționează, iar în cadrul Conferinței ministeriale în curs s-au făcut numeroase aprecieri pozitive la adresa acestui valoros instrument de cooperare internațională. Am menționat, încă de la început, ca o ilustrare a interesului României pentru activitățile U.N.E.S.C.O., contribuția gazdelor la buna desfășurare a reuniunii. Este, fără îndoială, unul dintre motivele pentru care, încă din aceste prime zile, este puternic afirmată de către participanți încrederea că a doua Conferință a miniștrilor europeni ai educației se va dovedi o reuniune de lucru utilă, fructuoasă.

Mihai Matei

NEW YORK

Problemele tineretului în dezbaterea O.N.U.

Corespondență de la I. Floroiu

Afirmarea tot mai pregnantă a tineretului pe plan internațional, ca o forță puternică, dinamică, în lupta popoarelor pentru independență națională, democrație, progres social, pace și cooperare reprezintă o trăsătură caracteristică și de mare importanță a zilelor noastre.

„Tineretul de pretutindeni — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de-al IX-lea Congres al U.T.C., — pășește astăzi în arena mondială ca o uriașă forță a progresului, a democrației și păcii...

Tineretul dorește să-și spună cuvîntul asupra problemelor grave care confruntă astăzi omenirea, care frămîntă viața internațională și mai ales el vrea să ia parte nemijlocită la jalonarea căilor de făurire a viitorului în care el este chemat să trăiască și să muncească".

Dezbaterea și adoptarea de către O.N.U., U.N.E.S.C.O. și alte instituții din sistemul O.N.U. a numeroase rezoluții, programe, declarații privind tineretul, precum și numărul mare al manifestărilor internaționale în problemele tineretului (congrese, conferințe, reuniuni de experți, mese rotunde, seminarii, colocvii etc.) atestă importanța și actualitatea acestei probleme, necesitatea conjugării eforturilor pentru găsirea celor mai bune soluții, căi și mijloace de satisfacere a cerințelor impuse de problematica complexă a tinerei generații.

Ca urmare a inițiativei României, la actuala sesiune a Adunării Generale a fost dezbătut punctul „Situația socială a tineretului lumii", în baza unui raport pe această temă elaborat de secretarul general.

Atît raportul secretarului general, cît și dezbaterile ample pe această temă au scos în evidență situația socială a tineretului în diferite domenii — educație, sănătate, muncă etc. — condițiile de viață și nevoile tinerei generații, precum și existența, îndeosebi în țările aflate sub dominația colonială, a unor grave discriminări rasiale și profunde inegalități sociale. Totodată, s-a relevat necesitatea de a se depune eforturi susținute pentru a se asigura locul de muncă în vederea eradicării șomajului în rîndul tineretului și a consecințelor sale negative asupra tinerei generații, pentru îmbunătățirea, cu contribuția O.N.U. și a statelor dezvoltate, a situației tineretului din unele țări în curs de dezvoltare, prin extinderea cooperării și asistenței în scopul organizării de programe de educare și formarea de cadre, prin acordarea de burse, asistență pe plan regional etc.

Dezbaterile au evidențiat, de asemenea, interesul crescînd al tineretului pentru problemele naționale și internaționale, insistîndu-se asupra necesității educării și formării tinerei generații pentru a-și asuma un rol tot mai important în programele de dezvoltare națională și internațională, în vederea participării sale tot mai intense la viața economică, politică și socială, atît în faza execuției cît și în elaborarea deciziilor.

Intensificarea colaborării internaționale în domenii implicînd participarea tineretului, adoptarea de recomandări și propuneri de măsuri în favoarea tineretului, precum și organizarea unor manifestări internaționale asupra problemelor arzătoare ale epocii contemporane la care să poată participa direct și activ tineretul și organizațiile sale s-au bucurat de o largă audiență în cadrul discuțiilor.

Arătînd că Organizația Națiunilor Unite este chemată să găsească soluții problemelor esențiale ale tinerei generații și să întreprindă măsuri specifice scopurilor și cerințelor actualei faze a colaborării în domeniul tineretului, delegația română la actuala sesiune a Adunării Generale a insistat asupra interesului pe care-l prezintă pentru state colaborarea internațională în aceste domenii, precum și asupra necesității ca problematica tineretului să fie abordată în mod larg și sistematic, ținîndu-se, totodată, seama de condițiile specifice din fiecare țară.

România, căreia i s-au alăturat alte 21 de state în calitate de coautori, a propus în cadrul punctului „Situația socială a tineretului lumii" un proiect de rezoluție intitulat „Acțiuni concertate la nivel național și internațional pentru a răspunde cerințelor și aspirațiilor tineretului și pentru a promova participarea sa la dezvoltarea națională și internațională", adoptat cu 107 voturi pentru, o abținere și nici un vot împotrivă.

Rezoluția adoptată scoate în evidență complexitatea problematicii tineretului în raport cu realitățile lumii de astăzi, subliniază rolul pe care-l poate juca O.N.U. în vederea creșterii posibilității tineretului de a participa intens la dezvoltarea națională și la cooperarea internațională, îndeosebi la realizarea obiectivelor strategiei internaționale a dezvoltării, adresează un apel statelor și organizațiilor internaționale pentru a lua măsuri suplimentare pe plan național și internațional în vederea definirii și garantării drepturilor și responsabilităților tineretului. Totodată, rezoluția insistă asupra necesității aplicării de către statele membre a principiilor enunțate în instrumentele internaționale adoptate de O.N.U. și instituțiile din sistemul său în diverse domenii privind tineretul și cheamă statele să asigure posibilități mai bune de învățămînt, să pregătească tînăra generație pentru a participa intens la toate aspectele vieții și dezvoltării naționale și internaționale și să adopte măsurile necesare pentru eliminarea șomajului în rîndul tineretului.

Rezoluția recomandă, de asemenea, ca în rapoartele O.N.U. asupra tineretului să se acorde o atenție sporită rolului tinerei generații în acțiunile popoarelor pentru aplicarea în viața internațională a principiilor Cartei, pentru o pace și colaborare internațională, pentru lichidarea colonialismului, dominației străine, discriminării rasiale și a apartheidului, pentru promovarea progresului și justiției în întreaga lume, invitînd organele competente și interesate din sistemul O.N.U. să acorde în continuare atenție reuniunilor regionale și internaționale privind marile probleme ale epocii contemporane care preocupă tînăra generație și la care tineretul și organizațiile de tineret naționale și internaționale să poată participa activ. În încheiere, rezoluția cere secretarului general să elaboreze în cooperare cu guvernele, instituțiile specializate, organizațiile neguvernamentale interesate și organizațiile de tineret un raport asupra situației tineretului pe care să-l prezinte la cea de-a 32-a sesiune a Adunării Generale.

ORIENTUL APROPIAT

În perspectiva negocierilor viitoare

După încheierea schimbului de prizonieri între Egipt și Israel — un prim rezultat concret al perioadei ce a urmat încetării focului — dialogul „pe teren" la km 101 pe șoseaua Cairo—Suez continuă, deși el se dovedește delicat și presărat cu obstacole. Sarcina celor două delegații este, acum, de a discuta aspectele retragerii trupelor pe pozițiile deținute la 22 octombrie, prevedere rămasă în suspensie din acordul de consolidare a încetării focului, semnat la 14 noiembrie. „Punctele de vedere diferă, dar vrem totuși să reglementăm această problemă", declara reprezentantul Egiptului, generalul Gemassy, în ajunul reluării oficiale a întrevederilor. Delegațiile celor două părți au prezentat, fiecare, propunerile guvernelor lor privind separarea și dezangajarea trupelor. La întîlnirea din 23 noiembrie, egiptenii ar fi solicitat, totodată, dreptul de a evacua un număr de răniți din orașul Suez și ca principiul reintegrării familiilor să fie aplicat pe teritoriul de pe malul occidental al Canalului controlat de forțele israeliene. (Aplicarea acestui principiu ar permite sătenilor, care au evacuat regiunea la apropierea israelienilor, să revină în satele lor). La rîndul lor, israelienii ar fi cerut începerea imediată a căutării soldaților dispăruți în cursul atacului egiptean în Sinai și remiterea corpurilor, care sînt găsite pe cîmpul de luptă, autorităților israeliene. Din surse O.N.U. se arată că, deși „au fost clarificate unele detalii", nu s-a ajuns la nici un acord asupra retragerii forțelor de pe fronturile Canalului Suez. La Tel Aviv se susține că Egiptul ar fi respins oferta Israelului privind retragerea forțelor israeliene de pe teritoriile pe care le ocupă pe cele două maluri ale Suezului, precum și o repliere a liniilor lor, cu condiția limitării prezenței egiptene pe malul oriental doar la forțe ale poliției. Refuzînd să confirme aceste informații, purtătorul de cuvînt al guvernului egiptean sublinia : „nici una din prevederile acordului în șase puncte nu stipulează schimbări de poziții, ci retragerea trupelor israeliene pe liniile de la 22 octombrie".

S-a ajuns la un moment critic, apreciază observatorii politici. În consecință, se crede că discuțiile egipteano-israeliene de la km 101 nu vor aduce vreun rezultat substanțial în ce privește replierea și dezangajarea forțelor. Generalii Gemassy și Yariv vor lăsa, probabil, această problemă în seama conferinței de pace, reprezentanții celor două părți urmînd, între timp, să reglementeze doar aspectele referitoare la menținerea încetării focului și la aprovizionarea orașului Suez și a armatei a treia egiptene.

Acum, cînd Israelul și-a dat acordul de principiu asupra participării la conferința de pace ce urmează să se deschidă la 18 decembrie la Geneva, problemele, cum ar fi participarea nominală și ordinea de zi, suscită vii discuții. Va fi o conferință cu o participare mai largă, sau la masa tratativelor vor lua loc doar părțile direct interesate sub auspiciilor unor mari puteri sau ale O.N.U. ? Ce soluție de pace se preconizează : o pace-pauză militară sau o pace definitivă ? La negocieri vor lua parte și reprezentanți ai rezistenței palestiniene ? Sînt doar cîteva întrebări la care, deocamdată, nu se poate da un răspuns clar. În optica americană — arăta Henry Kissinger în cadrul conferinței sale de presă din 21 noiembrie — reglementarea de pace trebuie să comporte, în esență, următoarele puncte : retragerea trupelor israeliene în baza rezoluției 242 din 1967 a Consiliului de Securitate ; securitatea țărilor din regiune ; eventuale garanții din partea unor terțe puteri ; statutul Ierusalimului și problema palestiniană. El preciza că la lucrări ar trebui să fie invitat secretarul general al O.N.U., dat fiind „rolul foarte eficace jucat de Națiunile Unite în timpul crizei". Referitor la participarea palestinienilor, Kissinger insista asupra faptului că participanții înșiși sînt cei care urmează să fixeze într-o mare măsură organizarea viitoarei conferințe.

În ce privește poziția arabă, reuniunea la nivel înalt de la Alger va furniza, fără îndoială, o serie de detalii. Se știe că Egiptul și-a exprimat în repetate rînduri speranța în convocarea cît mai urgentă a conferinței de la Geneva. „Vreau, declara președintele Anwar Sadat, să ajung rapid la esență. Din această cauză m-am arătat atît de «mărinimos» în privința condițiilor preliminare, ca încetarea focului și schimbul de prizonieri. Nu aceasta importă, ci ceea ce va urma..."

Cu puțină întîrziere, Siria — deși continuă să refuze un acord asupra schimbului de prizonieri pînă ce Israelul nu se va retrage complet din teritoriile ocupate — a sfîrșit prin a accepta rezoluțiile 242 și 338 ale Consiliului de Securitate. Ministrul adjunct de externe sirian, Abdel Ghani Rafei, sublinia recent : „Acceptînd rezoluția 338, Siria a acceptat să participe la o conferință de pace". Țara sa — preciza el — ar dori însă ca la această conferință — care trebuie să aibă loc „sub auspiciile și autoritatea competentă a Națiunilor Unite" — să fie prezente și unele țări africane, europene și nealiniate. Problema participării rezistenței palestiniene rămîne incertitudinea cea mai serioasă. Conducerea Organizației pentru Eliberarea Palestinei (O.E.P.) nu și-a precizat deocamdată cu exactitate atitudinea Se pare că vizitele la Damasc, Bagdad, Kuweit, Riad, Cairo și Beirut ale delegației O.E.P., condusă de Yaser Arafat (vizite care au precedat călătoria la Moscova), au avut drept scop împiedicarea cu orice preț ca regele Hussein al Iordaniei să-și aroge reprezentarea poporului palestinian la indiferent ce stadiu al negocierilor de pace. În legătură cu aceasta, o serie de țări arabe, între care Siria, Arabia Saudită și Libanul, și-au definit poziția, susținînd că interesele poporului palestinian nu pot fi reprezentate decît de rezistența palestiniană.

Acceptarea, în principiu, de către guvernul israelian a propunerii privind convocarea conferinței de pace de la Geneva a survenit după o lungă dezbatere — foarte animată, relatează comentatorii — în cadrul guvernului de la Tel Aviv. Hotărîrea dată publicității menționează că acceptarea se referă doar la ședința inaugurală a conferinței de pace, discuțiile de fond neputînd să înceapă — în optica Tel Aviv-ului — decît după alegerile legislative de la 31 decembrie și desemnarea noului guvern israelian, singurul în măsură să-și asume angajamentele decurgînd din negocierile de pace. Comunicatul subliniază că propunerile lui Kissinger vor fi reexaminate cînd Israelului îi va fi înmînată invitația oficială, după care va da un răspuns definitiv. O asemenea atitudine era de așteptat dacă avem în vedere declarațiile ministrului de externe Abba Eban făcute la întoarcerea sa la Tel Aviv, după convorbirile purtate cu secretarul de stat american. Admițînd că angajarea procesului negocierilor înainte de alegerile de la 31 decembrie ar putea fi utilă din motive psihologice, șeful diplomației israeliene insista asupra faptului că guvernul său nu a acceptat, pentru moment, nici una din ideile avansate de Kissinger pentru conferința de pace.

În împrejurările actuale, cînd a fost, în principiu, stabilită data convocării conferinței de la Geneva, și cînd se încearcă o definire mai exactă a pozițiilor diverselor părți față de conținutul viitoarelor negocieri de pace, esențialul — se recunoaște unanim — este de a depune toate eforturile spre a fructifica și profita de ocazia furnizată de aceste împrejurări, considerate în general favorabile. În același context, sînt salutate orice elemente de ordin politico-diplomatic îndreptate spre găsirea unor soluții acceptabile pentru țările din regiune.

Guvernul român, după cum se știe, a propus încă de la 25 octombrie a.c. convocarea unei conferințe, sub egida O.N.U., cu participarea tuturor țărilor implicate în conflict, cît și a altor țări — mari, mici și mijlocii — care doresc și pot să-și aducă contribuția la rezolvarea definitivă a crizei, la instaurarea unei păci juste și durabile în Orientul Apropiat. Dat fiind implicațiile lor și pericolele pe care le ge-

Washington. Departamentul de Stat : convorbire Henry Kissinger — Abba Eban

nerează la adresa păcii mondiale, problemele acestei regiuni interesează, în mod firesc, întreaga omenire, iar o soluționare trainică impune participarea și contribuția activă a tuturor statelor, cadrul cel mai propice în acest sens oferindu-l Națiunile Unite. Sînt cunoscute, de asemenea, acțiunile desfășurate de România, de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, încă din primul moment al izbucnirii recentului conflict, avînd ca obiectiv asigurarea unei soluționării politice a crizei. În acest context se înscriu și vizitele reprezentanților personali ai șefului statului român într-o serie de țări din regiune. După Egipt, Corneliu Mănescu, reprezentant al președintelui Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, a vizitat Sudanul și Marocul, înmînînd președintelui Mohamed Gaffar Numeiri și regelui Hassan al II-lea mesaje personale din partea tovarășului Nicolae Ceaușescu. La rîndul său, Mircea Malița, reprezentant al președintelui Consiliului de Stat al României și-a continuat vizitele în Iordania, Kuweit, Emiratele Arabe Unite și R.D.P. a Yemenului, înmînînd șefilor de stat ai acestor țări mesaje personale din partea șefului statului român.

Rodica Georgescu

Conferința arabă la nivel înalt

Corespondență din Alger de la Mircea S. Ionescu

La numai două luni după ce a găzduit conferința la nivel înalt a țărilor nealiniate, somptuosul „Palat al Națiunilor", situat la 20 km de Alger, a reunit zilele acestea majoritatea șefilor de stat din țările arabe. Este oare vreo legătură între aceste două întruniri ? — se întreabă mulți observatori din capitala algeriană, ca și sutele de ziariști prezenți mai ales pe culoarele palatului de la Club des Pins, deoarece, cu excepția ședințelor oficiale de deschidere și închidere, lucrările s-au desfășurat cu ușile închise. Opiniile majorității acestora înclină spre „da", *deși*, sau *tocmai pentru că*, între reuniunea din septembrie și cea de acum a intervenit conflictul armat din Orientul Apropiat care a pus în pericol pacea lumii și care, astăzi, constituie tema discuțiilor plenului arab, adunat în grabă la Alger, la cererea Egiptului și Siriei. În sprijinul acestei legături, presa locală subliniază faptul că toate țările arabe, în marea majoritate țări nealiniate, sînt unanime în a aprecia justețea documentelor elaborate de conferința neangajaților care s-au pronunțat ferm asupra necesității de a se înfăptui în practică retragerea trupelor israeliene din teritoriile ocupate și reglementarea problemei palestiniene în conformitate cu aspirațiile legitime ale acestei populații — puncte-cheie în rezolvarea definitivă a conflictului din Orientul Apropiat.

Opinia presei algeriene este că solidaritatea crescîndă a țărilor nealiniate, a continentului african, a țărilor socialiste, a altor popoare din lume dornice să-și aducă o contribuție eficace la întărirea păcii în lume constituie „cîștiguri deosebit de favorabile popoarelor arabe" în găsirea unor soluții constructive pentru rezolvarea „tragediei" din Orientul Apropiat, cum a denumit-o președintele Boumediene la deschiderea ședinței șefilor de stat arabi. Ca un gest al solidarității africane față de popoarele arabe este apreciată și prezența în sala plenului arab a președintelui zairez, Mobutu Sese Seko, care va aduce „omagiul întregii Africi", după cum subliniază presa.

Ideea găsirii unor căi veritabile, reale și constructive chiar, corespunzător cauzei arabe, au fost subliniate în alocuțiunile președintelui țării gazde a acestei reuniuni, Houari Boumediene, și a secretarului general al Ligii Arabe, Mahmoud Riad, rostite la inaugurarea conferinței, care au făcut apel la responsabilitatea pe care o au în „această etapă decisivă" șefii de stat arabi pentru a ajunge la o unanimitate de păreri în direcția rezolvării definitive a crizei din Orientul Apropiat.

La conferință sînt reprezentate 16 state arabe, printre care și Mauritania — care a devenit cel de-al 19-lea membru al Ligii Arabe — precum și Organizația pentru Eliberarea Palestinei. Irakul și Libia, după cum anunțaseră deja de mai mult timp, n-au trimis delegați la conferință.

După ședința oficială de deschidere, care a durat doar o jumătate de oră, lucrările reuniunii arabe s-au desfășurat cu ușile închise. Nu s-a anunțat o ordine de zi oficială. Surse apropiate conferinței o numesc „conjunctura actuală pe plan arab și internațional", dar care cuprinde puncte detaliate incluse într-un raport general pregătit de reuniunea miniștrilor de externe din țările participante. Potrivit agenției de presă algeriene, raportul general întocmit de miniștrii de externe pentru a fi examinat în cadrul conferinței la nivel înalt cuprinde, printre altele, o serie de recomandări, printre care eliberarea totală și integrală a teritoriilor arabe ocupate în iunie 1967 ; recunoașterea drepturilor naționale ale poporului palestinian și a Organizației pentru Eliberarea Palestinei drept singur reprezentant al acestui popor; întărirea cooperării arabo-africane ; ruperea relațiilor țărilor arabe cu Portugalia, Africa de Sud și Rhodesia și stabilirea unui embargo petrolier complet față de aceste trei regimuri ; adoptarea unei rezoluții prin care se cere țărilor Europei occidentale de a suspenda ajutorul militar și economic acordat Israelului și de a ridica embargoul asupra furnizărilor de arme către țările arabe.

Timp de două zile, de la tribuna plenului arab, șefii acestor state și-au precizat punctele de vedere în legătură cu găsirea unor soluții potrivite rezolvării situației create în Orientul Apropiat. În cercurile ziaristice, pe culoarele de la Palatul Națiunilor se afirmă că dezbaterile s-au axat, printre altele, pe următoarele probleme : precizarea pozițiilor țărilor arabe față de încetarea focului în zonă — la care președintele Sadat a dat unele răspunsuri așteptate cu mult interes — ; modul de desfășurare, în viitor, a raporturilor între țările arabe și celelalte țări din lume ; modalitățile de folosire a „armei petrolului" (care, după unii conducători arabi, ar fi „cu două tăișuri", ea trebuind aplicată în viitor cu prudență și diferențiat).

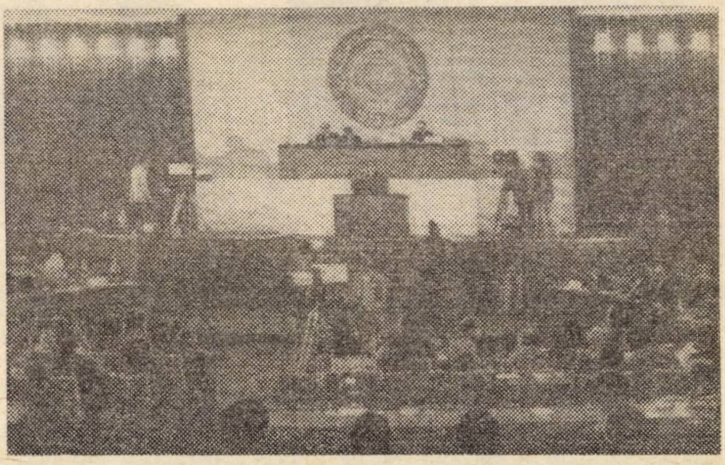

Alger, Club des Pins. Reuniunea miniștrilor de externe ai țărilor arabe

În momentul transmiterii acestei corespondențe nu ne sînt cunoscute documentele de bază ale acestei reuniuni și anume o declarație finală și unele rezoluții pe probleme, care au constituit obiectul unui aprofundat studiu înainte de a fi supuse aprobării conferinței.

Conferința șefilor de stat din țările arabe este urmărită cu mare și legitim interes, în speranța că ea va marca o contribuție la reglementarea pe căi politice a conflictului din Orientul Apropiat, în conformitate cu interesele tuturor popoarelor din această regiune, ca și ale păcii generale.

ATENA

Acțiunea din 25 noiembrie

Corespondență de la Ion Badea

Negreșit, 1973 a fost un an al evenimentelor dramatice pentru Grecia. O tentativă nereușită, în luna mai, a marinei militare, vizînd răsturnarea lui Ghiorghios Papadopoulos, a condus, la 1 iunie, la abolirea monarhiei și proclamarea republicii, cu Ghiorghios Papadopoulos ca președinte. Un referendum organizat la 29 iulie și formarea, la 1 octombrie, a unui „guvern politic", au fost succedate de tulburări grave, soldate cu morți și răniți, și de reinstaurarea legii marțiale în întreaga țară, la 17 noiembrie. Peste numai o săptămînă, la 25 noiembrie, forțele armate au hotărît să pună capăt caruselului, înlăturînd pe Ghiorghios Papadopoulos și preluînd puterea și răspunderea pentru restabilirea ordinii. Faptele s-au desfășurat rapid și într-o discreție perfectă, astfel că publicul le-a sesizat abia după consumarea lor, din comunicatele transmise ulterior la radio.

Noul președinte al Republicii Elene, generalul-locotenent Phaidon Gyzikis

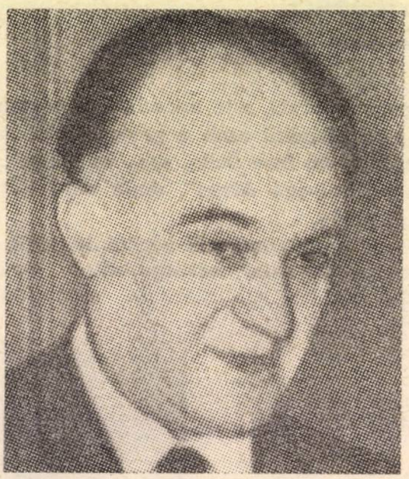

Noul premier, Adamandios Androutsopoulos

Potrivit presei ateniene — comunicate oficiale încă nu au fost date publicității — acțiunea de duminică, 25 noiembrie, a forțelor armate a început în jurul orei 3,15, cînd echipajele carelor blindate ale unităților militare de la Goudhi, Haidhari și Dionyssos, din jurul Atenei, au primit ordin să pornească spre centrul capitalei. Atenienii, anunțați cu numai o zi înainte că toate restricțiile de circulație impuse de legea marțială se ridică și aflați încă în număr mare pe stradă la acea oră, nu și-au putut explica rosturile noii desfășurări de forțe și au încercat să le afle chiar de la ofițerii care comandau echipajele. Răspunsul a constat în recomandarea ca toți cetățenii să rămînă liniștiți în locuințele lor pînă dimineața, cînd vor fi informați asupra situației de postul de radio militar.

În foarte scurt timp, întreaga capitală, precum și punctele strategice din oraș au fost înconjurate de care de luptă. Concomitent, grupuri ale trupelor de vînători de munte, parașutiști, desanți marini și ale școlilor militare au luat sub un control strict toate arterele principale. O acțiune similară s-a desfășurat în orașul Salonic, al doilea centru urban, economic și militar al Greciei.

Obiectivul nr. 1 — după cum scrie ziarul „Ta Nea" — a fost neutralizarea completă a oricărei posibilități de reacție din partea elementelor fidele fostului președinte, pentru a se împiedica vărsarea de sînge. Elementul surpriză a reușit complet. S-a procedat cu atîta abilitate — releva ziarul citat — încît polițiștii de la controlul traficului, neavizați, au încercat să ceară superiorilor lor lămuriri telefonice asupra celor ce se întîmplau. Liniile erau însă moarte. Pentru că, una dintre primele măsuri a fost ocuparea centralei de telecomunicații și a posturilor de radioteleviziune și deconectarea legăturilor telefonice și telex.

În jurul orei 4,00, acțiunea de preluare a puterii era definitivată. Ziarul „Elefteros Kosmos" scrie că un grup de generali au încercat duminică, de la ora 4,00 pînă la 9,00, să-l convingă pe Ghiorghios Papadopoulos să-și dea demisia. El a refuzat, însă, și atunci comandanții armatei au hotărît să-l destituie și să-l pună sub interdicție la reședința sa de la Lagonissa, lîngă Atena. La fel s-a procedat cu vicepreședintele Odiseus Anghelis, cu fostul comandant șef al armatei, generalul Zagorianakos și cu toți ceilalți comandanți cunoscuți ca fiind loiali lui Ghiorghios Papadopoulos.

Măsuri de interdicție la domiciliu au fost impuse și fostului prim-ministru Spyros Markezinis și unora dintre membrii guvernului său dar, după cum informează ziarele „Vradini", „Apogevmatini" și „Ta Nea", ele ar fi fost ridicate în cursul după-amiezii de duminică.

Răsăritul soarelui i-a găsit pe majoritatea atenienilor străini de sensul celor întîmplate în oraș. Un prim comunicat anunța, abia la ora 7,19, că circulația a fost total interzisă la Atena și Salonic. Puțin mai tîrziu, deasupra capitalei și-au făcut apariția avioane de vînătoare, ceea ce, după cum scrie „Akropolis", în Grecia constituie semnal de alarmă pentru militarii aflați în permisie. Comunicatele militare au explicat că zborurile aveau și semnificația solidarizării forțelor aeriene cu acțiunea trupelor terestre. Mesajele ulterioare au precizat că lor li s-au raliat, de asemenea, forțele maritime, corpurile de securitate, poliția, pompierii.

Primul indiciu clar asupra evenimentului a fost furnizat abia la ora 11,15, cînd pe ecranele televizoarelor a apărut generalul-locotenentul Phaidon Gyzikis, comandantul Corpului 1 al armatei terestre, depunînd jurămîntul în fața mitropolitului de Ioaninna, în calitate de nou președinte al Republicii Elene. Actul se consumase la ora 10,00.

Un mesaj al forțelor armate către populație, retransmis apoi în tot cursul zilei, explicînd mobilurile acțiunii de la 25 noiembrie, declara că națiunea greacă s-ar fi găsit în fața unor „noi pericole" și ar fi întîmpinat probleme critice. Mesajul reproșa vechilor autorități că s-ar fi îndepărtat de obiectivul loviturii de stat din aprilie 1967.

Declarațiile care vor fi făcute zilele următoare, precum și acțiunile imediate ale noului guvern, vor contura, desigur, mai bine motivele și obiectivele loviturii de stat militare din 25 noiembrie.

Comunicatele militare ulterioare au anunțat importante schimbări la comanda forțelor armate.

În seara aceleiași zile, în fața președintelui Gyzikis, depunea jurămîntul un nou cabinet format din 18 membri, sub conducerea lui Adamandios Androutsopoulos, fost ministru al finanțelor și al afacerilor interne în guvernele de după 1967. Cu excepția miniștrilor apărării și ordinii publice, care sînt generali în retragere, toți ceilalți membri ai cabinetului Androutsopoulos sînt civili, foști deputați sau miniștri, inclusiv două personalități din partidul Uniunea Națională Radicală — E.R.E.

După preluarea puterii de către armată, situația a început să intre pe făgașul normalizării. Luni dimineața, la ora 5,00, au fost ridicate toate restricțiile de circulație. Instituțiile, întreprinderile și magazinele și-au reluat activitatea obișnuită. Tancurile și trupele au fost retrase în cazărmi, o pază întărită fiind menținută doar în jurul instituțiilor importante.

Purtătorul de cuvînt al guvernului a anunțat, ca o primă măsură, ridicarea domiciliului forțat impus de guvernul anterior liderilor politici Panayotis Kanellopoulos, George Mavros și Ioannis Zigdis, după proclamarea legii marțiale.

Sub conducerea președintelui Gyzikis, noul cabinet s-a întrunit luni dimineața în prima sa ședință, în cadrul căreia — după cum scrie „Elefteros Kosmos" — premierul Androutsopoulos a expus linia politică a guvernului. Consultările au fost continuate în cursul după-amiezii la locuința primului ministru. După cum s-a anunțat oficial, miercuri 28 noiembrie, la ora 21,00, Adamandios Androutsopoulos urmează să prezinte programul său de guvernare la toate posturile de radioteleviziune.

GENEVA

Norme de procedură care asigură participarea tuturor

Corespondență de la N. Răzvan

La un an de la deschiderea consultărilor multilaterale de la Helsinki, parte integrantă a Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa, participanții la lucrări, ca și observatorii politici de la Geneva, încearcă să desprindă unele concluzii cu privire la modul în care această importantă reuniune s-a desfășurat pînă acum și perspectiva formelor de lucru pe care le-a consacrat. În acest sens, atrage atenția remarca făcută în prima fază de ministrul afacerilor externe al Turciei — H. Bayülken — că această conferință „care reunește 33 state europene, precum și Statele Unite ale Americii și Canada, este unică din punctul de vedere al organizării sale...“ La elaborarea și transpunerea în viață a acestei organizări unice, care corespunde caracterului unic al conținutului conferinței, despre care am vorbit în corespondența trecută, România — așa cum, de altfel, este general recunoscut — și-a adus o contribuție efectivă încă din prima zi a dezbaterilor. Primul document înregistrat de analele de la Helsinki este cel depus de țara noastră la 23 noiembrie 1973 sub cota privind „aranjamentul de procedură“ care expunea poziția țării noastre, potrivit căreia statele participă ca state independente și suverane, în condiții de deplină egalitate, indiferent de sistemul lor social, mărime, nivel de dezvoltare, apartenență sau neapartenență la alianțele militare. Ca reguli de punere în aplicare a acestui principiu se prevedea participarea tuturor la toate activitățile, inclusiv organele de lucru subsidiare, toate hotărîrile se adoptă prin consens, conducerea lucrărilor și locul de desfășurare al acestora se asigură prin rotație, fiecare delegație este liberă să-și facă cunoscute punctele de vedere în mod public.

Primite la început cu anumită rezervă de către unele delegații, datorită în mare parte noului pe care îl reprezenta, această concepție și aceste reguli au cîștigat repede teren, fiind astăzi împărtășite de toți și incluse în regulamentul de procedură al conferinței și aplicate în toate organele acesteia, începînd cu reuniunea miniștrilor, comitetul de coordonare și încheind cu unitățile de lucru subsidiare ; aceleași reguli vor funcționa și în faza a treia, preconizată să aibă loc la nivelul șefilor de state.

Totodată, nu putem să nu remarcăm că mai există tendințe de escamotare a unora din regulile stabilite privind desfășurarea lucrărilor prin încercări de creare a unor grupuri ad-hoc cu participare restrînsă, de tratare a unor probleme de la bloc la bloc, de ignorare a pozițiilor exprimate de unele state sau evitare a consensului. De asemenea, o serie de delegații au atras atenția asupra unor tendințe de natură să prelungească artificial lucrările, ceea ce ar putea să afecteze însăși conținutul rezultatelor preconizate. Desigur, participarea efectivă și neîngrădită la dezbateri a tuturor statelor membre ale conferinței și aplicarea consensului la adoptarea hotărîrilor îndeamnă la negocieri pentru soluționarea diferențelor de poziții și aceasta poate lua mai multă vreme decît în cazul aplicării votului majoritar, dar odată ce se ajunge la un acord prin luarea în considerare a intereselor tuturor statelor, acest acord este trainic, pentru că fiecare își găsește satisfăcută poziția sa, facilitîndu-se negocierile ulterioare, asigurîndu-se un ritm susținut de lucru. Astfel, la elaborarea recomandărilor finale de la Helsinki, care cuprind directivele pentru faza a doua a conferinței, s-a lucrat timp de o jumătate de an, însă acum lucrările au o bază comună, recunoscută și susținută de toți, ceea ce a permis desfășurarea unei activități ample, dar coordonate și omogene în toate cele 16 organe de lucru. În cele două luni care au trecut de la deschiderea acestei faze au fost depuse zeci de documente de lucru, au fost făcute numeroase propuneri și sugestii. Se prevede ca pînă la vacanța de iarnă, care va cuprinde pragul dintre cei doi ani, să se încheie trecerea lor în revistă, punct cu punct, a tuturor acestor inițiative și sugestii, urmînd ca, din luna ianuarie, să se treacă la identificarea formulărilor general acceptabile și apoi, la redactarea documentelor finale.

Normele noi de purtare a negocierilor, care stau la baza acestei conferințe, oferă toate condițiile ca ritmul de lucru să se accentueze și soluțiile să corespundă sarcinilor prevăzute de recomandări și așteptării popoarelor. Este necesar însă ca aceste norme să fie respectate întocmai, să se analizeze cu toată seriozitatea toate propunerile aflate pe masă, fără tactici dilatorii sau discriminări. Delegația română, alături de celelalte delegații participante, își aduce contribuția sa efectivă atît prin propunerile sale concrete supuse dezbaterilor, cît și prin participarea efectivă la discuții, prin insistența pe care o manifestă pentru respectarea normelor de procedură adoptate. În acest fel, nu numai că se asigură succesul deplin al conferinței, dar se deschide și o filă nouă în procesul de adîncire a democratizării negocierilor internaționale, a relațiilor dintre state în general.

Organigrama Conferinței general-europene

I. CONSULTĂRILE MULTILATERALE DE LA HELSINKI, LA NIVELUL AMBASADORILOR ACREDITAȚI ÎN CAPITALA FINLANDEI.

II. PRIMA FAZĂ A CONFERINȚEI LA NIVELUL MINIȘTRILOR AFACERILOR EXTERNE.

III. FAZA A DOUA A CONFERINȚEI (la nivel de lucru) :

1. Comitetul de coordonare se întrunește periodic pentru evaluarea progresului realizat, stabilirea programului de desfășurare în continuare a lucrărilor și îndrumarea comisiilor. De asemenea, are sarcina de a examina punctul patru al ordinii de zi — urmările (instituționale) ale conferinței.

2. Comisia I pentru problemele securității are trei organe subsidiare :

a) Subcomisia I pentru principiile care trebuie să guverneze relațiile dintre statele participante ;

b) Grupul special de lucru pentru aplicarea principiilor ;

c) Subcomisia 2 pentru aspectele militare ale securității.

3. Comisia a II-a pentru cooperarea în domeniile economic, științei și tehnicii și al mediului înconjurător are cinci organe de lucru :

a) Subcomisia 3 pentru schimburi comerciale ;

b) Subcomisia 4 pentru cooperare industrială și proiecte de interes comun ;

c) Subcomisia 5 pentru știință și tehnică ;

d) Subcomisia 6 pentru mediul înconjurător ;

e) Subcomisia 7 pentru cooperarea în alte sectoare.

4. Comisia a III-a pentru cooperarea în domeniul umanitar și alte domenii are patru subcomisii :

a) Subcomisia 8 pentru contacte umane;

b) Subcomisia 9 pentru informație ;

c) Subcomisia 10 pentru cooperarea și schimburile în domeniul culturii ;

d) Subcomisia 11 pentru cooperarea și schimburile în domeniul educației.

IV. FAZA A TREIA A CONFERINȚEI.

Nivelul urmează să fie stabilit de către statele participante în cursul celei de-a doua faze.

Japonia își precizează atitudinea în privința Orientului Apropiat : în esență, se subliniază prevederile rezoluției Consiliului de Securitate din 1967; în imagine: ministrul de externe Masayoshi Ohira aduce la cunoștința ambasadorilor arabi la Tokio poziția japoneză

BERLIN

Știința și dezarmarea

Corespondență de la Sergiu Verona

Consecințele social-economice ale dezarmării, problematica generală a cursei înarmărilor și dezarmării — aceasta a fost tematica dezbătută, timp de două zile, la simpozionul organizat la Berlin de către Institutul internațional al păcii din Viena și Institutul internațional de științe politice din R.D.G. La dezbateri a luat parte un contingent important de oameni de știință — cercetători și experți în problematica relațiilor internaționale, științelor politice, economiști din țări socialiste, precum și din R.F.G., Marea Britanie, Suedia, Norvegia etc. Au fost astfel reprezentate centre științifice naționale cu prestigiu, cum ar fi Institutul MENO din Moscova, Fundația pentru cercetarea păcii din Frankfurt, Institutul pentru cercetarea păcii din Oslo, Universitatea din Edinburg etc.

Dezbaterea de la Berlin a fost consacrată uneia dintre cele mai complexe și importante probleme ale evoluției internaționale contemporane. Complexă nu numai datorită caracterului multilateral pe care problematica dezarmării îl are în lumea de astăzi, interacțiunilor și interdependențelor care o caracterizează, dar și faptului că, raportată la cele realizate concret, problema continuă să rămînă un deziderat.

Se știe foarte bine — și acest lucru a fost menționat de numeroși participanți — că ceea ce precumpănește în domeniul dezarmării sînt declarațiile de intenții grefate pe un activ extrem de palid de realizări. În 1962, cînd au fost inaugurate negocierile de dezarmare de la Geneva, bugetul militar mondial se ridica la 119 miliarde dolari. Anul trecut, după zece ani de tratative, cifra respectivă atingea aproape dublul. Această incapacitate de a pune capăt procesului cursei înarmărilor, de a traduce în viață măsuri practice, esențiale de dezarmare și în mod prioritar nucleare se răsfrînge în mod negativ asupra întregii problematici — politice, economice, sociale — internaționale. La simpozion, un studiu al profesorului Dornberger, directorul Institutului de relații internaționale din Berlin, ca și referatul academicianului sovietic Emelianov — expert cunoscut în probleme ale dezarmării — au adus un adevărat bagaj de fapte care ilustrează tendința extrem de periculoasă a acestui proces.

Aceste argumente, ca și multe altele avansate la simpozion, pledează în favoarea poziției țării noastre, concretizată în numeroase inițiative de ordin internațional — de a se trece de urgență la măsuri reale în domeniul dezarmării. „Este timpul — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — să se treacă de la vorbe la fapte. Să se oprească cursa înarmărilor trecîndu-se la înghețarea bugetelor militare, stabilindu-se un program concret de reducere treptată a acestora, începînd, desigur, cu reducerea bugetelor țărilor mari. Să se elaboreze un program concret pentru oprirea producerii de armament, și îndeosebi a armamentului nuclear, a armelor chimice și bacteriologice și a altor mijloace de exterminare în masă. Să se prevadă măsuri precise de trecere la lichidarea treptată a acestor arme sub control internațional.. Apreciem că a sosit timpul ca oamenii politici, partidele politice, guvernele, conducătorii de state să-și asume răspunderea în fața propriilor popoare și în fața tuturor națiunilor lumii și să acționeze în concordanță cu năzuințele și interesele acestora".

În intervențiile participanților la simpozion s-a relevat faptul că procesul dezarmării nu poate fi rupt de procesul cursei înarmărilor. Între ele există o legătură dialectică, indisolubilă. În acest sens, s-a amintit de studiul pertinent elaborat sub auspiciile secretarului general al O.N.U., în urma unei propuneri a României, studiu consacrat consecințelor social-economice ale cursei înarmărilor și efectelor sale profund dăunătoare asupra păcii și securității în lume. Profesorul Stefanov (Bulgaria), precum și unul dintre experții care au participat la elaborarea studiului au demonstrat valoarea deosebită a inițiativei românești pentru examinarea aprofundată a fenomenului complex pe care îl prezintă cursa modernă a înarmărilor, sub toate aspectele sale, permițîndu-se o mai bună cunoaștere și o evaluare globală a consecințelor negative ale acesteia, a marilor prejudicii pe care le generează, degajarea unor concluzii care să servească realizării unor măsuri practice de stăvilire și reducere neîntîrziată a acestei competiții iraționale.

Au fost prezentate în raportul lui Milton Leitenberg, unul dintre experții SIPRI, autor a numeroase studii strategice, o serie de considerații interesante asupra expansiunii cursei înarmărilor în domenii vitale ale vieții umanității.

Dar consecințele sociale ale dezarmării se află în raport direct cu problema: cît de cuprinzătoare este dezarmarea, cît de amplu este acest proces? În ce măsură se ridică el la nivelul exigențelor popoarelor lumii? Ni se pare că în această evaluare trebuie să se pornească numai de la o abordare globală a problematicii dezarmării, numai de la o viziune de ansamblu care să acopere o arie largă de măsuri cu aplicare imediată și de perspectivă. Cu alte cuvinte, trebuie ca acțiunile active, eficiente pe planul dezarmării să devină un fapt real al zilelor noastre.

Există tendința — fapt care s-a reflectat și în lucrările simpozionului — unei tratări unilaterale a problemei cursei înarmărilor. Firește, originea ei se află în tendințele din primii ani postbelici ale cercurilor imperialiste de a obține supremația mondială. Dar dimensiunile luate de procesul înarmărilor nu ne mai îngăduie a-l limita la originea sa. Nici o țară nu s-a putut și nu se poate sustrage procesului cursei înarmărilor. Fenomenul a cuprins ansamblul sistemului internațional. Se recunoaște în mod oficial (în acordurile SALT) că azi, în stocuri există aproximativ 2 500 rachete și că numărul focoaselor nucleare ar putea să ajungă, pînă în 1977, datorită modificărilor tehnologice în curs, la aproximativ 10 000. Cifrele O.N.U. vorbesc despre efectele cursei înarmărilor asupra țărilor în curs de dezvoltare etc. Cursa înarmărilor a devenit un fenomen global. Ea impune o strategie globală atotcuprinzătoare.

O altă temă dezbătută la simpozion a fost cea a „celor două procese paralele", înțelegîndu-se prin aceasta că există, pe de o parte, cursa înarmărilor, iar, pe de altă parte, dezarmarea și că existența negocierilor de dezarmare reprezintă un element util.

Dar această teorie ridică cîteva întrebări firești: în ce ritm se dezvoltă ambele procese?; în ce măsură procesul dezarmării poate contracara (sau anihila) procesul cursei înarmărilor?; în ce măsură nu există tendința prezentării în culori mult prea roze a așa-ziselor succese pe planul dezarmării, scăpîndu-se din atenție cursa implacabilă a înarmărilor?

Discuțiile de la Berlin, ca și în general literatura de specialitate din ultima vreme, evidențiază o stare de imobilism, impas, abordare ultramarginală pe planul dezarmării.

Este clar că, dincolo de căutarea unor avantaje psihologice care s-ar putea obține supradimensionînd avantajele relative obținute în domeniul dezarmării — trebuie să se facă, în fine, ceva concret în acest domeniu. Aceasta a și fost una din concluziile de principiu care s-a desprins din numeroase intervenții.

Referatul prezentat încă la începutul dezbaterilor de către cercetătorul finlandez Pertti Ioanemi de la Universitatea din Tampere, iar, ulterior, cuvîntul a numeroși participanți au conexat examinarea problematicii dezarmării de problematica securității europene.

Este vorba, într-adevăr, de o legătură organică dintre două aspecte complementare. Ce sens ar putea avea, ce valoare reală s-ar putea acorda securității ca proces politic fără o reflectare (și un suport) pe plan militar?

Memphis, Tennessee. Manifestație de simpatie pentru președintele Nixon, după întîlnirea sa cu guvernatorii republicani

Cercetătorul vest-german Dieter Senghaas (Frankfurt), reprezentanți din Austria, Polonia etc. au sprijinit o abordare a problemei de pe pozițiile legăturii indisolubile între destinderea politică și dezarmare în Europa.

Această adeziune la singurul punct de vedere realist posibil reflectă, după părerea noastră, cele ce s-au petrecut și în cadrul negocierilor de securitate europeană, unde necesitatea unei legături instituționalizate pe planul tratativelor propriu-zise între securitate și dezarmare s-a impus ; este normal acest fenomen, ținînd seama de faptul că toate statele europene sînt interesate în progrese pe calea dezarmării pe întregul continent. Cercetătorul norvegian Eide arăta că ignorarea aspectelor militare ale securității sau reducerea lor la unele măsuri cu caracter restrîns, limitat, ar îngusta automat și cel puțin proporțional statornicirea unei încrederi reale între statele continentului.

Există un vast teren de conlucrare a oamenilor de știință în domeniile menționate. Analizele, studiile științifice efectuate pînă în prezent, diferite întîlniri între cercetători contestă teoria forțelor ostile dezarmării că acest proces ar duce la grave consecințe economice, că numai cursa înarmărilor ar reprezenta un factor de prosperitate. Problema se pune exact invers — și simpozionul de la Berlin a adus noi argumente în această privință — tocmai cursa înarmărilor creează (ceea ce evenimentele din ultimii ani în domeniul economic și financiar din lumea capitalistă probează) starea de inflație, nesiguranță, impas. Calea de urmat este în direcție exact opusă. În acest sens, s-au pronunțat categoric majoritatea participanților la simpozionul de la Berlin.

ROMA

Comuniștii și guvernul

Corespondență de la Radu Bogdan

Primul sondaj electoral după reînnoirea coaliției de centru-stînga, alegerile locale (s-au prezentat la 18 noiembrie în fața urnelor aproape două milioane de alegători, îndeosebi din regiunile din centrul și nordul Italiei), au constituit și primul test pentru coaliția de centru-stînga. „Statele majore" ale formațiilor politice componente ale noii coaliții, ca și principalele partide de opoziție și-au îndreptat toate eforturile spre această consultare parțială, considerată ca un prim indiciu asupra orientării corpului electoral. Tema principală în jurul căreia au gravitat majoritatea discursurilor pronunțate de liderii partidelor politice au vizat, așa cum era de așteptat, bilanțul primelor luni de guvernare, împlinirile precum și limitele acestora, cursul care se impune a fi urmat pentru asigurarea unei adevărate dezvoltări economice și sociale a țării.

Analizele și comentariile, atît ale cercurilor politice cît și ale presei, sînt unanime în a evidenția schimbarea de tendință care s-a produs în ultimul timp în climatul politic, orientarea puternic antifascistă a noii coaliții de centru-stînga, adoptarea de către noul guvern a unor măsuri de natură să pună capăt inflației și să stimuleze relansarea economică, precum și înregistrarea, în legătură cu diferite probleme aflate pe ordinea de zi a vieții internaționale (ca de exemplu : Chile și Orientul Apropiat), a unor puncte de vedere inspirate de realități. Obținerea tuturor acestor rezultate cu caracter pozitiv nu ar fi fost posibilă, după cum se apreciază aici, fără sprijinul și înțelegerea organizațiilor sindicale față de guvern și, îndeosebi, a opoziției exigente și constructive, manifestate în Parlament cît și în afara acestuia de reprezentanții partidului comunist.

Compoziția și orientarea de principiu a actualului guvern, în comparație cu cabinetul de centru-dreapta care l-a precedat, au fost de natură, în ciuda faptului că acesta nu reprezintă formula cea mai adecvată pentru soluționarea problemelor vitale și endemice cu care este confruntată țara, să determine principala

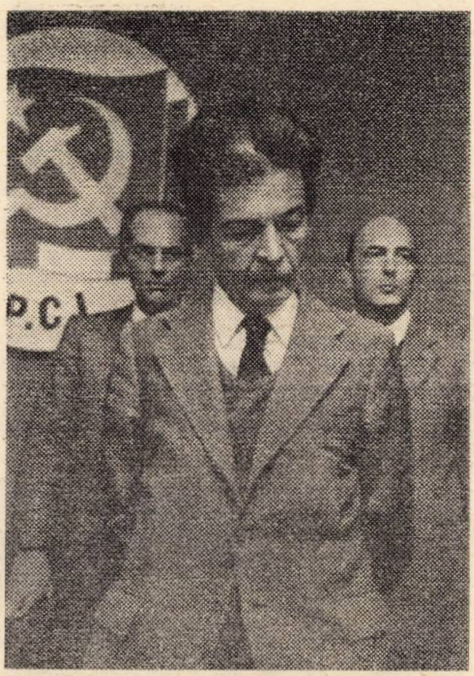

Secretarul general al P. C. Italian, Enrico Berlinguer : importanța unei „alternative democratice"

forță de opoziție — partidul comunist — să adopte o atitudine diferită față de noua majoritate. Manifestîndu-se ca o forță de opoziție autonomă, distinctă de actuala majoritate, comuniștii au acționat în noua situație în mod constructiv, pentru soluționarea pozitivă, în interesul maselor largi populare, a problemelor economice și politice cele mai urgente. Întreaga „opoziție diversă" a comuniștilor, bazată pe inițiative de natură să stimuleze mobilizarea presiunii populare pentru a asigura ca soluțiile adoptate să fie juste, a dat naștere unui dialog de tip nou între majoritate și opoziție, între guvern și sindicate, care se face simțit atît în dezbaterile pe marginea diferitelor proiecte de legi din parlament, cît și în raporturile dintre organizațiile profesionale ale muncitorilor și noul cabinet. In ciuda limitelor sale, ale unei anumite rigidități manifestate de partidele orientate spre centru în cadrul majorității, acest incipient dialog, ale cărui rezultate se pot vedea în diferitele măsuri pozitive înregistrate în ultimele luni, este de natură să ilustreze, o dată mai mult, rolul și importanța decisivă care revin puternicei forțe a clasei muncitoare, populare și antifasciste, reprezentată de Partidul Comunist Italian, în înfăptuirea unor măsuri și acțiuni renovatoare, în asigurarea unui curs economic și politic cu adevărat democratic.

Climatul politic nou, existent în prezent în țară, măsurile adoptate sînt însă — după cum au arătat nu o dată atît reprezentanții opoziției de stînga, cît și unii lideri ai majorității — departe de a rezolva problemele vitale ale Italiei, de a depăși dezechilibrele cronice pe care lipsa reformelor sociale le adîncește continuu. Aparent, ar putea să fie considerat drept un paradox faptul că aceleași probleme care se află acum cu caracter de acuitate în fața reînnoitei coaliții de centru-stînga au constituit obiect aproape continuu de discuții al tuturor guvernelor (și trebuie spus că acestea au reprezentat marea majoritate), care în ultimii zece ani au îmbrăcat o astfel de formă. Este vorba de emanciparea subdezvoltatului Mezzogiorno, de dezvoltarea agriculturii, a asistenței sanitare, a școlii, de situația mijloacelor de informare în masă. Din acest punct de vedere nici actualul guvern nu a reușit să depășească, cel puțin pînă în prezent, linia tradițională a incertitudinilor și amînărilor, să abordeze într-un mod nou, realist, aceste probleme de care depinde însuși progresul și evoluția viitoare a Italiei.

Iată de ce recentele propuneri ale comuniștilor italieni, urmărind să asigure un curs de dezvoltare cu adevărat democratic și progresist întregii națiuni, au fost primite cu un deosebit interes în rîndurile cercurilor politice italiene. După cum este știut, într-o amplă analiză dedicată situației din Italia în lumina evenimentelor din Chile și publicată nu de mult în revista „Rinascita", secretarul general al P. C. Italian, Enrico Berlinguer, a subliniat importanța unei „alternative democratice" adică a „colaborării și înțelegerii forțelor populare de inspirație comunistă și socialistă cu forțele populare de inspirație catolică, precum și cu formațiile de altă orientare democratică". Evidențiind rolul și forța politică a unității stîngii în viața politică a țării, secretarul general al P.C.I. a arătat că aceasta singură nu reprezintă, totuși, „o condiție suficientă pentru a garanta apărarea și progresul democrației în condițiile în care acestei unități i se contrapune un bloc de partide care se situează de la centru pînă la dreapta", așa după cum ar fi iluzoriu să se creadă că obținerea de către partidele de stînga a 51 la sută din mandatele parlamentare (fapt care, de altfel, ar însemna un mare pas înainte în raporturile de forță dintre partide în Italia) ar putea să garanteze supraviețuirea și activitatea unui guvern care să fie expresia acestei minime majorități. Problema politică centrală în Italia a fost și rămîne — a subliniat Enrico Berlinguer — aceea de a deplasa forțele sociale și politice care se situează la centru pe poziții democratice coerente. Pornind de aici, secretarul general al P.C.I. a arătat că numai o înțelegere și un dialog constructiv între toate forțele populare, un nou mare „compromis istoric" între forțele care

concentrează și reprezintă marea majoritate a poporului italian, poate deschide calea către o dezvoltare economică sigură, către o politică de reînnoire socială și progres democratic.

Aflată în prezent în centrul dezbaterii politice, propunerea secretarului general al P.C.I., discutată în mod amplu la recenta plenară a P.C. Italian, a găsit un larg ecou în rîndul tuturor forțelor politice progresiste, fiind considerată drept „o contribuție importantă la dezbaterile din cadrul mișcării muncitorești italiene". După opinia observatorilor, aceasta va continua să domine scena politică în perspectiva căutărilor unor forțe din cele mai largi îndreptate spre reînnoirea democratică a Italiei.

CARACAS

Alegeri prezidențiale și petrol

Corespondență de la Valentin Păunescu

Peste cîtăva vreme, la 9 decembrie, cinci milioane de venezueleni care au depășit vîrsta de 18 ani se vor prezenta în fața urnelor pentru a-l alege pe noul președinte al țării. Atunci se va încheia un lung proces electoral — aproape doi ani — care angrenează aproximativ 34 de organizații politice, ce susțin nu mai puțin de 14 candidați la înalta responsabilitate de președinte al republicii. În aceste ultime săptămîni, campania electorală intrată în „linie dreaptă" — cum se spune finișului alergărilor sportive — atinge puncte de intensitate maximă. Străzile, piețele centrelor urbane ale țării, unde se află concentrată peste 75 la sută din populația republicii, încărcate pînă la refuz de materialul propagandistic al diverselor grupări politice, oferă un spectacol unic, cu deosebire în zilele în care au loc mitinguri în favoarea unuia sau altuia dintre candidați. Posturile de televiziune, radioul, presa scrisă de toate orientările și de toate categoriile — totul și toate sînt concentrate asupra importantului eveniment.

Observatorii politici din Caracas apreciază că unele dintre partidele politice — Copei, Acțiunea democratică — au desfășurat o campanie electorală fără precedent în istoria țării, cheltuind zeci de milioane de dolari anual. De altfel, candidații acestor două partide, Lorenzo Fernandez (Copei — partid de guvernămînt, al cărui șef incontestabil este președintele Rafael Caldera), Carlos Andres Perez (A.D. — Acțiunea democratică, partid al fostului președinte Romulo Betancourt), Jesus Paz Galarraga (Noua Forță) și Jose Vicente Rangel (M.A.S. — Mișcarea pentru socialism) sînt și cei între care se desfășoară disputa pentru fotoliul prezidențial de la Miraflores — sediul președintelui. Restul candidaților — apreciază analiștii scenei politice venezuelane — se prezintă la scrutinul de la 9 decembrie pentru acumularea de capital electoral în perspectivă și, mai ales, cu dorința de a ocupa un loc în Congresul bicameral, conform cu sistemul electoral în vigoare.

Experiența celor trei scrutine desfășurate în ultimii cincisprezece ani — un record în materie în istoria țării, dominată 140 de ani de dictaturi militare — arată că lupta celor 14 candidați va fi cîștigată probabil prin majoritate simplă de voturi, așa cum s-a întîmplat și la ultimele alegeri în 1968, cînd actualul șef al statului a obținut mandatul prezidențial cu 28 la sută din sufragiile exprimate.

Potrivit opiniei observatorilor din zonă, nu există diferențe esențiale între programele-platformă ale candidaților Copei și A.D. „Atît Lorenzo, cît și Carlos Andres — scrie de pildă revista «Vision» — dețin poziții apropiate și propun remedii foarte asemănătoare pentru problemele ce frămîntă societatea venezueleană de astăzi. Lorenzo dorește să dea mai multă vigoare sectorului rural al economiei, în prezent foarte deficitar. Atît Copei cît și A.D. se pronunță pentru industrializarea țării și formulele lor pentru a atinge acest obiectiv — o îmbinare a eforturilor statale cu cele private — nu diferă esențial."

La Caracas, se apreciază în cercurile politice că prestigiul dobîndit de președintele Caldera, atît în domeniul politicii interne, cît și în aria relațiilor externe,

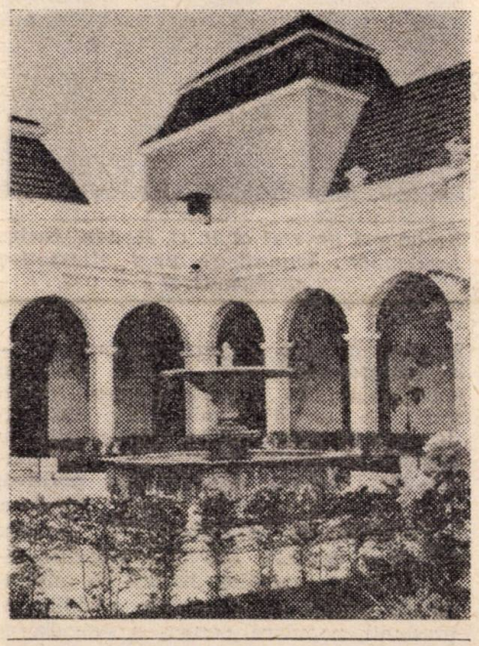

Caracas. Palatul Miraflores, reședința prezidențială

poate cîntări decisiv în balanța scrutinului de la 9 decembrie, dînd cîștig de cauză candidatului partidului său, Lorenzo Fernandez. „Lorenzo, subliniază revista mai sus citată, reflectînd un punct de vedere mai general, merge pe urmele președintelui Caldera care, potrivit aprecierii majorității observatorilor, a obținut mai mult succes decît precedesorii săi, reprezentanți ai Acțiunii Democratice". Și autorul continuă: „Caldera a modificat politica exterioară a țării abandonînd rigidul anticomunism al Acțiunii Democratice, proclamînd doctrina «pluralismului ideologic». A restabilit relațiile cu Uniunea Sovietică și cu alte țări socialiste europene. De asemenea, a promovat o serie de vizite ale unor șefi de state în Venezuela. Ultima a fost a conducătorului României, Nicolae Ceaușescu, care a avut loc în septembrie. Pe plan intern, Caldera a desfășurat o politică mai națională decît președinții A.D. și aceasta ar putea să semnifice foarte mult pentru Lorenzo". Guvernul condus de președintele Caldera, acționînd în cadrul unei concepții care vizează recuperarea resurselor naturale ale țării, lichidarea dependenței și a rămînerii în urmă, a adoptat o serie de legi și măsuri (legea reversiunii petrolului, de exemplu), care au ca scop asigurarea unei dezvoltări industriale a țării, diversificarea economiei pentru a nu mai depinde de monoexport, integrarea în circuitul vieții economice naționale a tuturor regiunilor țării. Pe aceste baze au apărut „polurile industrializării" de la Ciudad de Guayana, Moron, El Tablazo și altele, care, la această oră, dețin o pondere importantă în economia națională.

Cu toate acestea, petrolul, principala bogăție a țării — alături de Maracaibo sînt luate acum în considerare și zăcămintele din zona Orinoco, estimate la 700 de mii de milicane de barili — rămîne axul central în desfășurările politice din țară. Atitudinea față de petrol, în special, și în raport cu activitatea companiilor străine care activează pe teritoriul venezuelan, în general, este apreciată ca decisivă și în actuala campanie electorală. Zilele trecute, institutele specializate în sondarea opiniei publice din țară au remarcat faptul că în programul candidatului M.A.S. a fost inclus ca element fundamental naționalizarea industriei petroliere, ceea ce a făcut ca, în cîteva săptămîni, cota acestuia să urce de la 0,5 la sută la 15 la sută, procent care înseamnă foarte mult în condițiile specifice venezuelane.

De altfel, în aceste zile, nu numai în Venezuela, ci și în țările vecine, este adesea comentat terenul politic cîștigat atît de candidatul M.A.S., cît și de cel al Noii Forțe, datorită soluțiilor social-politice pe care le propun poporului venezuelan, în ambele cazuri mai radicale decît cele oferite de partidele tradiționale participante la conducerea țării. Este vorba nu numai de o serie de schimbări structurale (înfăptuirea unei mai juste politici agrare de exemplu), ci și de rezolvarea unora dintre cele mai acute probleme: reducerea forței de muncă neocupate, construcția de locuințe pentru păturile defavorizate, care, în număr de milioane, locuiesc în așa-numitele „ranchitos".

Marele număr de candidați, unele caracteristici ale corpului electoral venezuelan — aproape cincizeci la sută se manifestă indecis, iar un milion trei sute de mii de alegători votează pentru prima oară, îndeplinind acum vîrsta cerută — fac ca observatorii să nu dea pronosticuri, așteptînd ora scrutinului.

IUGOSLAVIA

Moment jubiliar

George Ionescu

Zile de toamnă tîrzie iugoslavă, fiecare cu un timbru cromatic aparte, mereu altul... Oraşele şi satele ţării dintre Dunăre şi Adriatica cunosc însă în acest sfîrşit de noiembrie un acelaşi freamăt intens, o aceeaşi atmosferă sărbătorească.

Iugoslavia socialistă retrăieşte solemn, acum, o pagină de căpătîi a istoriei sale. Se împlinesc chiar astăzi, în ziua apariţiei numărului de faţă al revistei noastre, 30 de ani de la cea de-a doua reuniune a Vecei Populare Antifasciste, ţinută la 29 noiembrie 1943, în localitatea Iaiţe din inima Bosniei, cînd a fost ales Comitetul Naţional de Eliberare a Iugoslaviei ca for suprem executiv al puterii populare instaurate în ţinuturile eliberate de sub ocupaţia fascistă.

Tot atunci au fost adoptate hotărîri cu caracter constituţional de natură revoluţionară, de importanţă decisivă pentru făurirea republicii populare federative, proclamată, doi ani mai tîrziu, de Adunarea Constituantă întrunită la Belgrad, de asemenea în ziua de 29 noiembrie.

Sesiunea de la Iaiţe a neobişnuitului „parlament al partizanilor", la care deputaţii au sosit direct de pe fronturile luptei de eliberare, unii croindu-şi drum cu arma în mînă, prin regiunile aflate încă sub cotropirea hitleristă, avea să dea astfel glas năzuinţelor de veacuri ale popoarelor iugoslave de a fi stăpîne pe propria lor soartă, de a trăi libere, în frăţie, egale în drepturi.

Scrutat dintr-un asemenea unghi, în perspectiva celor trei decenii de la data cînd el a avut loc, evenimentul desfăşurat în aşezarea bosniacă răsfirată pe amfiteatrul de stînci înălbite de soare, ploaie şi vînt constituie, istoric evaluat, episodul politic în care-şi află sorgintea era socialistă a Iugoslaviei.

Ziua de ctitorie a noului destin al ţării, sărbătoarea republicii, a fost celebrată în Iugoslavia prin manifestări multiple, în centrele industriale principale, pe marile şantiere, în combinate şi întreprinderi agricole, instituţii, universităţi, asociaţii social-obşteşti, aşezăminte de artă. Au avut loc, şi vor avea loc în zilele următoare, adunări populare, serbări folclorice, sesiuni festive ale unor foruri de ştiinţă, reuniuni ale tineretului cu vechi luptători, cu foşti deputaţi, participanţi la dezbaterile istorice ale Vecei Populare Antifasciste, cu eroi ai luptei de eliberare.

Festivitatea omagială centrală, dedicată zilei republicii, s-a desfăşurat în decorul evocator al oraşului Iaiţe, unde s-au pus, în urmă cu trei decenii, bazele constituţionale ale noii orînduiri a ţării.

Moment culminant al unei ample dezbateri publice care a însumat, multe luni la rînd, sancţionarea, în viitorul apropiat, de către Adunarea Federală a noii legi fundamentale a Iugoslaviei, finalizează o etapă de intense preocupări pe planul politicii interne iugoslave.

Configuraţia acestei perioade, pe fundalul căreia are loc sărbătorirea a 30 de ani de la istoricul eveniment desfăşurat la Iaiţe, este dată şi de alte componente considerate ca prezentînd interes deosebit, fapt care determină constatarea că rareori agenda actualităţii interne iugoslave a fost atît de densă în teme concludente, ca cele actuale.

Odată noua Constituţie adoptată, atenţia generală a întregii ţări va fi şi mai mult absorbită de dezbaterea documentelor pregătite pentru Congresul al X-lea al U.C.I., de apropiatele congrese ale Uniunii Comuniştilor din republici, premergătoare de fapt, în ordine cronologică, evenimentului citat mai întîi, de eforturile pentru aplicarea energică, consecventă a indicaţiilor cuprinse în Scrisoarea preşedintelui U.C.I., Iosip Broz Tito, de traducerea în viaţă a măsurilor preconizate de Consiliul Executiv Federal în vederea eliminării unor neajunsuri din economie şi a stabilizării preţurilor.

Evident, capitolul dominant al tuturor acestor preocupări îl constituie intensificarea dezbaterilor proiectului noii Platforme a U.C.I. şi a proiectului de statut al partidului, principalele documente care vor figura pe ordinea de zi a celui de-al X-lea congres. Înaltul for al comuniştilor iugoslavi, convocat pentru prima parte a anului 1974, va evalua drumul parcurs de U.C.I. de-a lungul a două decenii şi va adopta hotărîri menite să asigure mersul înainte al societăţii socialiste.

Acestea, aşadar, sînt, sintetic enunţate, componentele definitorii ale actualităţii politice interne iugoslave, căreia astăzi i se circumscrie aniversarea a 30 de ani de la memorabila reuniune a Vecei Populare Antifasciste, ţinută la Iaiţe. Sărbătorind acest eveniment, popoarele din ţara vecină au prilejul să evalueze cu îndreptăţită mîndrie multiplele împliniri datorate socialismului. În procesul de edificare a noii orînduiri, economia iugoslavă a cunoscut profunde prefaceri, industria dezvoltîndu-se impetuos, fiind astăzi preponderentă, modernizîndu-se continuu.

Skupştina federală

Concomitent şi celelalte ramuri ale economiei au cunoscut un avînt considerabil în anii socialismului. Punctul de referinţă esenţial în această privinţă îl oferă un fapt statistic : astăzi volumul producţiei globale industriale a ţării este de aproape 12 ori mai mare decît în 1939. În anii de după eliberare au apărut noi ramuri de producţie, s-au dezvoltat noi bazine industriale, oraşe, combinate, instituţii, centre universitare.

Memoria derulează, acum, cînd aştern aceste rînduri pentru cititorii „Lumii", o suită amplă de imagini, date, aspecte înregistrate nemijlocit, cît am fost corespondent de presă în ţara prietenă. Îmi sînt vii în minte detaliile consemnate cu prilejul vizitei făcute unei instituţii din Belgrad a cărei activitate este revelatoare pentru preocupările actuale importante, iugoslave.

Atunci aveam să iau cunoştinţă de „buletinul de identitate" al unui aşezămînt ştiinţific important, Centrul iugoslav pentru Organizare şi Dezvoltare în Economie. Şi prin registrul complex al preocupărilor sale iniţiale şi prin dimensiunea obiectivelor de perspectivă pe care şi le-a propus, această instituţie constituie, se poate spune, un fel de avanpost în sfera amplelor preocupări consacrate modernizării, creşterii randamentului potenţialului productiv al ţării.

Raţiunea de a fi, primii paşi întreprinşi, întreaga activitate a Centrului iugoslav pentru Organizare şi Dezvoltare în Economie se identifică cu noţiunea de pîrghie a progresului în domenii diverse ale producţiei, a ţinut să sublinieze, în explicaţiile pe care ni le-a furnizat conducătorul Centrului, inginerul *dr. Slobodan Ristic.*

Rezultantă a unei activităţi de concepţie, elaborată într-o perioadă calendaristică de cîţiva ani, geneza acestui laborator vast al organizării moderne a proceselor de producţie poate fi consemnată în noiembrie 1968. Ea s-a concretizat prin integrarea a 14 institute ştiinţifice din diferite oraşe ale ţării, institute cu profil fie asemănător, fie apropiat, fie complementar. După un interval de timp, condiţionat ca durată de complexitatea problemelor de constituire şi cristalizare a detaliilor de funcţionare, Centrul iugoslav pentru Organizare şi Dezvoltare în Economie şi-a inaugurat activitatea efectivă în urmă cu mai bine de doi ani şi jumătate.

Aria de specialitate strictă a acestei instituţii, aşa cum o definesc chiar factorii ei responsabili, o constituie studierea şi răspîndirea cunoştinţelor care se acumulează în domeniul ştiinţei conducerii şi a organizării economiei, elaborarea de cercetări, studii, proiecte cu soluţii în mai multe variante, adaptate condiţiilor social-economice ale societăţii socialiste iugoslave.

Experienţa ne-a dovedit, spun specialiştii care îşi desfăşoară activitatea în cadrul acestui Centru, că simpla difuzare mecanică a metodelor şi tehnicilor din acest domeniu nu conduce la rezultate, fără o adaptare a acestor metode la contextul social-economic dat, la gradul de dezvoltare şi obiectivele economiei socialiste iugoslave, cu instituţiile ei specifice şi mecanismul de decizie al autoconducerii socialiste. Iar însăşi această activitate de valorificare şi adaptare la condiţiile proprii, necesită o investiţie de efort creator, con-

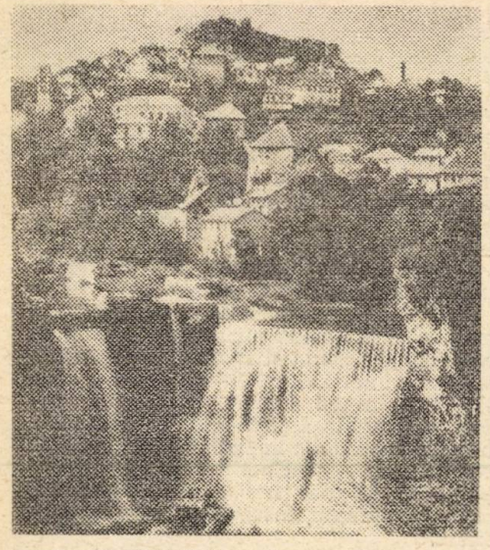

Iaițe, în inima Bosniei. Aici a avut loc, în urmă cu trei decenii, cea de-a doua sesiune a Vecei Populare Antifasciste. Data — 29 noiembrie 1943 — este înscrisă pe stema Iugoslaviei

stituie o operă de concepție proprie, originală...

Efectivul echipei de debut a activității acestui așezămînt științific iugoslav a grupat cam 200 de cercetători științifici, experți de diferite profiluri, specialiști cu experiență, utilizați, fie prin contracte, fie în calitate de colaboratori externi. Începutul activității propriu-zise a Centrului iugoslav pentru Organizare și Dezvoltare în Economie s-a bucurat și de sprijinul concret al unor instituții internaționale ca P.N.U.D. — Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare.

La așezămîntul științific belgrădean, pe bază de contracte, la solicitarea întreprinderilor interesate și cu participarea unor specialiști experimentați ai respectivelor întreprinderi, sînt elaborate cercetări științifice aplicative, studii complexe, proiecte și soluții de perfecționare în mai multe variante, sînt acordate consultații sub formă de analize globale și proiecte de programe concrete...

Spre edificare ne-a fost înfățișată activitatea întreprinsă pe bază de contract, la Combinatul siderurgic Zenița, care grupează, de fapt, aproape întreaga producție de oțel a Bosniei și Herțegovinei. Tema contractului prevedea, la data respectivă, realizarea unei radiografii minuțioase a procesului de producție al tuturor unităților combinatului, apoi trecerea, pe baza datelor obținute, la elaborarea unor proiecte de soluții privind perfecționarea macrostructurii lui ca și organizarea celei mai adecvate rețele informaționale necesare sistemului de decizie operativ. Pentru o etapă ulterioară se prevedea abordarea detaliată a modalităților de elaborare a graficelor optime de producție, dimensionarea cît mai rațională a necesarului de forță de muncă cu diferite trepte de calificare.

Bilanțul activității Centrului include, în scurtul răstimp de la înființarea sa, așa cum aveam să iau cunoștință încă mai de mult dintr-o relatare redată de ziarul belgrădean „Politika", numeroase alte exemple asemănătoare.

Și așa cum sublinia și cunoscutul cotidian iugoslav, însemnătatea acestei instituții este reliefată, îndeosebi, de preocupările care situează de o bună perioadă, în prim plan, în țara vecină, eforturile pentru o mai eficientă și rațională organizare a proceselor de producție, în industrie și agricultură, promovarea procedeelor moderne avansate, creșterea continuă a productivității, a randamentului de ansamblu al economiei.

INTERVIUL NOSTRU

Jean Claude Mandaba

ambasador extraordinar și plenipotențiar al Republicii Africa Centrală la București

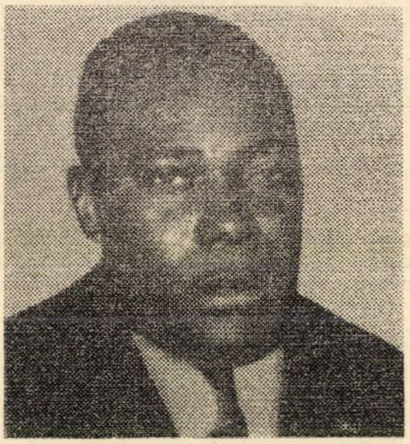

Pe calea consolidării economice

La 1 decembrie a.c. se împlinesc 15 ani de la proclamarea Republicii Africa Centrală. Cu acest prilej, ne-am adresat ambasadorului JEAN CLAUDE MANDABA. L-am rugat, pentru început, să facă un succint bilanț al realizărilor consemnate de țara sa în perioada care s-a scurs de la proclamarea Republicii Africa Centrală.

După proclamarea independenței, conștientă de sarcinile care-i reveneau ca țară subdezvoltată cît și de importanța autodeterminării, Republica Africa Centrală a căutat noi căi și mijloace care s-o facă să iasă din starea de subdezvoltare. În baza a ceea ce numim „Operațiunea Bokassa", strategie originală a dezvoltării noastre naționale —, inaugurată în 1966 de Excelența Sa, general de armată Jean Bedel Bokassa, președinte pe viață al Republicii Africa Centrală — am realizat considerabile progrese pe plan economic. Agricultura, care constituie principala ramură a economiei noastre, a cunoscut mari transformări. Utilizarea unei tehnici moderne, cuprinzînd atelaje mecanizate, îngrășăminte și insecticide etc., a dus la o producție agricolă — bumbac, cafea, arahide, tutun — în creștere permanentă. S-au înființat ferme de stat, s-au înregistrat succese și în creșterea animalelor. Pe plan industrial, țara noastră și-a impus un efort concretizat prin construirea unei uzine textile care prelucrează toată producția de bumbac a țării, a unei fabrici de produse alimentare — ulei de arahide, bumbac, săpun, făină — pentru consumul intern cît și pentru export ; o alta de radiouri ; o fabrică de țigarete. Cele 15 societăți forestiere care s-au creat exploatează imensa bogăție a pădurilor noastre ecuatoriale, în care se află lemn de cea mai bună calitate. Exploatarea principalelor bogății miniere — aur, diamante, fier, uraniu — reprezintă un important potențial pentru dezvoltarea noastră viitoare. La Bangui s-a înființat o instalație de tăiere a diamantelor ai cărei muncitori sînt în cea mai mare parte centrafricani.

Republica Africa Centrală, fiind depărtată de mare, este obligată să-și dezvolte viața economică utilizînd căile rutiere (aproximativ 19 000 km) și pe cele fluviale (circa 2 800 km). Este în curs de execuție un program de lărgire și asfaltare a rețelei rutiere. Se măresc continuu instalațiile portului Bangui și ale depozitelor sale. Datorită activității de la baza navală Kolonjo s-a mărit anual numărul unităților flotei comerciale care asigură mai mult de 90 la sută din traficul de mărfuri importate sau exportate. Printre preocupările majore ne-am fixat continuarea eforturilor de a scoate din izolare țara noastră întrucît, așa cum am spus, Republica Africa Centrală este o țară fără litoral și departe de mare, situație care constituie un serios handicap pentru economia și dezvoltarea noastră rapidă.

La Bangui, desfășurăm foarte importante eforturi de modernizare a capitalei, principalele artere sînt lărgite și asfaltate, se construiesc noi străzi. De asemenea, aeroportul Bangui-Mpoko, Universitatea Jean Bedel Bokassa, inaugurată în 1972, clădirea televiziunii centrafricane, impozantul palat al U.D.E.A.C., în plină construcție, și stadionul vor transforma vizibil imaginea capitalei noastre. Continuînd opera de construcție națională și de industrializare, guvernul centrafrican duce tratative cu țări prietene, printre care și România, pentru a fi ajutați în construirea unei căi ferate, care să ne lege de mare.

Guvernul vrea să schimbe vechile structuri în așa fel încît întreg poporul centrafrican să poată să gîndească și să constate că cele cinci obiective ale M.E.S.A.N., cele cinci principii-cheie ale președintelui Boganda (întemeietorul partidului unic — M.E.S.A.N. din R.C.A. — n.r.), hrană, locuință, îmbrăcăminte, îngrijire medicală, instruire, nu mai sînt lozinci lipsite de sens ci au început să devină realitate.

Marea problemă care se ridică în fața guvernului țării mele și a noastră, centrafricanilor, este cea a dezvoltării economice. Ea condiționează realizarea unei vieți noi și consolidarea independenței noastre economice. Este scopul Operațiunii Bokassa, voința noastră, a centrafricanilor și este, de asemenea, o ambiție dar una nobilă și legitimă.

De asemenea, autoritățile din Republica Africa Centrală se preocupă de dezvoltarea — în primul rînd — și de ameliorarea legăturilor lor internaționale. În acest sens, o mărturie de seamă reprezintă frecventele întîlniri și contacte ale Excelenței Sale, Jean Bedel Bokassa, președinte pe viață al Republicii Africa Centrală, cu șefi de stat ai țărilor prietene ale R.C.A.

În încheiere, l-am rugat pe dl Jean Claude Mandaba să se refere la relațiile dintre România și Republica Africa Centrală care, după cum se știe, au culminat cu vizitele președintelui Bokassa în România, și a președintelui Ceaușescu — la Bangui.

Într-adevăr, în ultimii ani, între România și Republica Africa Centrală s-au stabilit numeroase contacte, chiar întrevederi la nivelul cel mai înalt între șefii statelor noastre. În ceea ce privește perspectivele dezvoltării pe multiple planuri a relațiilor între cele două țări, sînt convins că ele sînt pe un foarte bun drum, întrucît ambele noastre guverne înțeleg să urmărească într-o continuitate susținută cooperarea fructuoasă care s-a instaurat între popoarele și țările noastre, pentru a consolida și strînge mai mult legăturile de prietenie care le unesc.

A prezerva și consolida aceste legături, a realiza aspirațiile legitime ale popoarelor noastre prietene, a intensifica schimburile comerciale, tehnice, științifice și culturale în interesul ambelor țări — iată ceea ce constituie obiectivul major al relațiilor dintre România și Republica Africa Centrală.

Skanderbeg ar fi mîndru...

Nicolae Minei

În piața centrală din Tirana

— Păcat, șoptește, parcă s-ar scuza, tovarășul meu de drum. Păcat că e negură. Altfel am fi putut vedea marea — sîntem doar pe „balconul Adriaticii".

Negură e mult spus : spre vest, văzduhul Albaniei se condensează într-o vagă bară unduitoare, fumurie, aproape imaterială. Suficientă totuși pentru a împiedica privirea să parcurgă cei patruzeci și ceva de kilometri care ne despart de apele verzi-albăstrii ale mării. Păcat ? Nu sînt convins că regret prilejul ratat de a mai contempla o dată arhiaglomerata navostradă a Adriaticii. „Balconul" pe care ne izolează timida încruntare a toamnei e de fapt un povîrniș stîncos, încins de o șosea șerpuitoare și de cîteva drumuri pietruite, încă și mai întortocheate decît brîul de asfalt. La prima vedere, meleagurile dau impresia unei sălbăticii de o tenace inaccesibilitate. În realitate, tenacitatea aparține omului care le locuiește încă din paleolitic, cramponîndu-se de ele cu o dîrzenie nebiruită nici de duritatea naturii, nici de vrăjmășia exterminatoare a cotropitorilor. Pe aici — și de jur-împrejur — au sălășluit ilirii, care au dat de furcă romanilor tot atît cît și dacii. Și tot aici, la cîțiva pași de „balconul" de unde astăzi nu se vede Adriatica, se înalță ruinele cetății lui Skanderbeg.

Eroul cîntat de Byron în *Childe Harold* e omniprezent în Albania. L-am văzut — chipeș călăreț de aramă — dominînd piața din centrul Tiranei. Mi-a vorbit îndelung despre el — într-o românească nu numai curgătoare, ci și poetică — tovarășul meu de drum, istoricul Zija Shkodra, fost student al Universității din București. Mi l-a evocat în cîteva fraze profesorul Stefanaq Pollo, directorul Institutului de istorie al Academiei de științe din Albania. Mi l-au readus înaintea ochilor micul muzeu din Kruja și înflăcărata expunere a conservatorului său, Neki Goci, care mi-a vorbit despre legendarul conducător de oști cu pasiunea cuvenită unui mare și venerat prieten personal.

Zidurile groase și măcinate de vreme ale cetății, ca și pantele abrupte din jurul ei sînt îmbibate de amintirea lui Skanderbeg și a acelui sfert din veacul al XV-lea, de-a lungul căruia l-a înfruntat cu succes pe falnicul Mahomed II, cuceritorul Constantinopolului. Iar neverosimila și totuși reala istorie a încleștării dintre o mînă de albanezi și puzderia invadatorilor, istoria repetatelor făgăduințe de ajutor din partea papei și ale altor „aliați" occidentali, istoria nesocotirii sau călcării tuturor promisiunilor, istoria micului popor care apără cu trupul său nu numai propriul sălaș, ci și liniștea civilizației apusene — toate acestea readuc în memoria călătorului român istoria similară a unui Mircea cel Bătrîn sau Ștefan cel Mare, a unui Iancu de Hunedoara sau Mihai Viteazul. E poate unul dintre multele temeiuri ale îndelungatei și mereu actualei prietenii dintre țările și popoarele noastre.

Istoria eroismului albanez nu începe și nu sfîrșește cu Skanderbeg. Crezul libertății și al independenței străbate secolele, din trecutul cel mai îndepărtat și pînă în contemporaneitatea cea mai imediată. De la cei întîlniți în scurtul răstimp petrecut acolo am aflat, de pildă, despre eșecul fascismului mussolinian, ale cărui trupe au ocupat țara în primăvara lui 1939 și care a încercat să-i aducă pe albanezi alături de sine fie prin silnicie, fie prin ademenire, fără a obține vreun rezultat nici pe o cale, nici pe cealaltă. Am aflat, de asemenea, despre eșecul hitleriștilor. În toamna lui 1943, devenind moștenitorii fasciștilor italieni întru ocupație, ei au încercat să subjuge poporul și au pus, în slujba acestui mîrșav țel, toată faimoasa lor ferocitate. Zadarnic ! Partizanii albanezi, constituiți în Armata populară de eliberare, au luptat fără preget pentru izgonirea cotropitorilor cu zvastică. Dintre zecile de mii de membri ai celor 24 de brigăzi ale Armatei populare, 28 000 și-au jertfit viața pentru a-și atinge idealul și, la 29 noiembrie 1944, Albania era liberă !

Pătimașa dragoste de libertate își găsește și astăzi expresie pe necuprinsul front al muncii în care sînt angajate cele două milioane de cetățeni ai acestei țări. Pe șoselele Albaniei am întîlnit șiruri nesfîrșite de camioane încărcate cu produsele industriei albaneze — concentrate de crom-aramă și cabluri, confecții și piei fine, materiale de construcții și covoare. Pe pîrtii abia deschise am văzut buldozerele, îndreptîndu-se spre șantierele combinatului siderurgic de la Elbasan și ale fabricii de uree de la Fieri. Pe calea ferată spre Durres am văzut vagoanele-cisternă încărcate cu derivate ale petrolului, oferite de maiestuoasa rafinărie de la Ballsh. Din toate punctele cardinale am văzut convergînd spre Tirana grînele și strugurii, portocalele și măslinele, carnea și plantele medicinale ale unei agriculturi în plină dezvoltare. Spre Gjirokastra și Korcea, spre Butrinti și Lezha, spre Vlora și Pogradeci am văzut înșirîndu-se autobuzele cu turiști străini — din ce în ce mai numeroși, veniți din ce în ce mai de departe...

Eroismul muncii pașnice este pe măsura eroismului din vremuri de restriște. În Albania socialistă, oamenii intră cu fruntea sus în al treizecilea an de la eliberare. Skanderbeg ar fi mîndru de urmașii săi, la distanța unei jumătăți de mileniu.

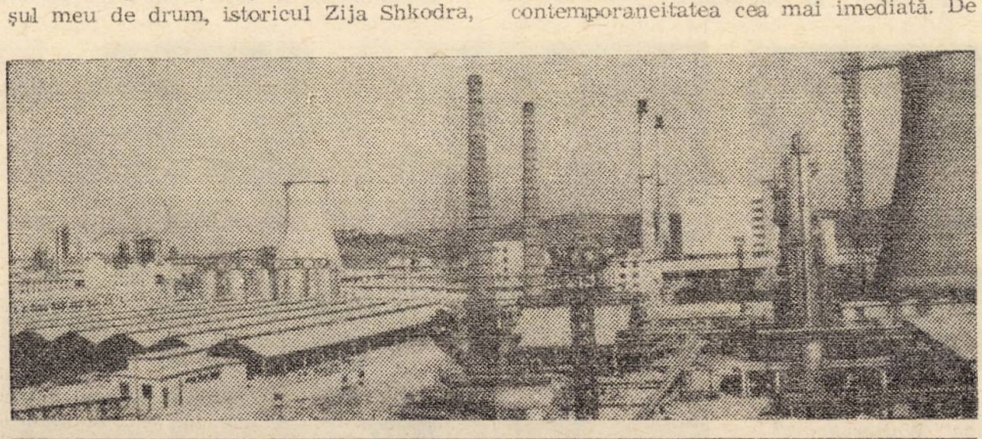

Imagine a industriei moderne din orașul Fieri : se disting uzina de azot, rafinăria de petrol și termocentrala

„Cei nouă" și limitele alianței

Cu greu cineva ar fi crezut, în urmă cu numai cîteva luni, că ideea unității politice a „Europei celor nouă" va redeștepta elanul comunitar la modul spectaculos la care asistăm astăzi. Se vorbește, acum, despre viitorul Comunității vest-europene la fel de mult ca pe vremea lansării ei, ca pe vremurile de entuziasm teoretic și vizionar ale Tratatului de la Roma, din 1957.

Se vorbește la fel de mult, dar nu la fel. Mecanismul care a declanșat noua alertă comunitară este altul ; altul este și sensul profund al noilor căutări. Sîntem departe, foarte departe de ambițiile postbelice ale trioului gerontocratic Schumann — Adenauer — De Gasperi, care au văzut în fidelitatea atlantică necondiționată singura temelie și cadru riguros de construcție comunitară. Identitatea intereselor atlantice cu cele euro-comunitare a fost, dintotdeauna, cimentul tradițional care a stat la obîrșia vechii concepții despre rolul și misiunea politică a Pieței comune, fie ea „în șase", fie ea „în nouă".

De astă dată însă, tocmai fisura dintre aceste două pîrghii a reaprins pasiunile comunitare. Fisura era ceva mai veche : dar conștiința ei a căpătat relief crispant odată cu al patrulea conflict arabo-israelian. Au fost puse în discuție, fără prea multe menajamente, rolul vest-europenilor în alianța atlantică și poziția lor față de interesele internaționale ale Statelor Unite. Perspectiva neplăcută de a-și vedea, în plină iarnă, sobele răcite, ca urmare a penuriei de petrol arab, a avut darul de a răci, la rîndul ei, raporturile dintre Europa occidentală și S.U.A.

Rădăcinile noilor tendințe de concertare trebuie, așadar, căutate în altă parte decît în clasicul perimetru vest-european. Acționînd ca un catalizator, războiul din Orientul Apropiat a pus în lumină ceea ce se știa sau se bănuia mai de mult : și anume, că, înainte de toate, interesele Statelor Unite în plan strategic global sînt prioritare față de cele ale partenerilor vest-europeni din cadrul alianței atlantice și al N.A.T.O. Conștiința că, în momente de criză acută, cum a fost cea din Orientul Apropiat, aliații vest-europeni pot risca să nu fie consultați în luarea unor decizii afectînd nemijlocit propriile lor interese naționale (sau măcar avertizați, așa cum a fost cazul cu punerea în stare de alarmă a forțelor americane) a dus, pentru prima oară, nu numai la reproșuri, ci și la acțiuni comune, fără binecunoscutele tergiversări comunitare.

Cele nouă țări ale Pieței comune au refuzat utilizarea bazelor N.A.T.O. pentru aprovizionarea militară americană a Israelului iar, la 6 noiembrie, la Bruxelles, miniștrii lor de externe au reușit să adopte o atitudine unitară privind problema Orientului Apropiat (vezi rezoluția C.E.E. în „Lumea" nr. 48, pag. 30). Semnarea rezoluției a fost interpretată în S.U.A. ca un act de distanțare față de interesele lor de moment, chiar dacă ea nu înseamnă, în esență, decît o reafirmare a cunoscutelor hotărîri ale O.N.U., la care, alături de majoritatea statelor, au aderat și S.U.A. Desigur, au atîrnat greu în balanță intenția de a nu compromite aprovizionarea Europei occidentale cu petrol și dorința de a nu prejudicia și mai mult evoluția raporturilor politice și comerciale cu lumea arabă. Dar, în refuzul lor de a se lăsa antrenate într-o acțiune inspirată de interese unilaterale, altele decît cele nemijlocit resimțite de ele, statele aliate vest-europene au avut deosebita grijă de a sublinia, în același timp, și limitele geografice, contractual stabilite prin chiar statutul organizației militare a alianței, a cărei rază de acțiune, așa cum s-a evocat, nu poate, în nici un fel, cuprinde zona Orientului Apropiat. („Oare ce relație există între conflictele din afara zonei de acțiune a N.A.T.O., conflicte în care numai unul din parteneri este direct angajat, și obligațiile celorlalți parteneri ?" — se întreba, de pildă, un comentator influent cum este Theo Sommer de la „Die Zeit").

Prin prisma acestor preocupări, premisele unei noi solidarități vest-europene se află plasate la confluența a două imperative : pe de-o parte, statele vest-europene încearcă dorința de a-și asigura un suficient spațiu de manevră internațională, în conformitate cu aspirațiile lor naționale și potențialul economic și politic de care ar dispune printr-o mai mare armonizare a intereselor ; pe de altă parte, răspunzînd acestei tendințe, ele se arată înclinate să refuze ofertele de lărgire nemăsurată a competențelor alianței — precum e cazul mult discutatei „Carte atlantice", în cadrul căreia un singur membru ar rămîne, în continuare, incontestabilul șef de orchestră al marilor acțiuni diplomatice cu eventuale consecințe necontrolabile pentru ceilalți parteneri, cantonați într-o sferă de acțiune strict regională.

Și într-un caz și în altul, este implicată ideea unei mai mari autonomii a comunității vest-europene, care presupune recunoașterea unor interese diferite de o parte și de alta a Atlanticului. Se vorbește deschis despre o reconsiderare a raporturilor interatlantice.

„Interesele vest-germane — afirma, relativ recent, ministrul de externe Walter Scheel, la televiziune — nu coincid întotdeauna cu ale Statelor Unite". Iar, cîteva zile mai tîrziu, cancelarul Willy Brandt declara că „Europa comunitară a devenit suficient de conștientă și de sine stătătoare nu numai pentru a se simți, dar și pentru a fi recunoscută ca partener egal în drepturi. Partenerismul nu poate însemna subordonare. Partenerismul se definește prin echilibrarea intereselor, prin voința de a reglementa împreună problemele comune, de a realiza sarcinile comune în concordanță rațională și în respectul trainic reciproc. Aceasta trebuie să reiasă din proiectata declarație comună, menită să pună noi baze raporturilor dintre Statele Unite și C.E.E." Pentru o țară îndeobște extrem de prudentă în a caracteriza raporturile ei și ale Europei occidentale cu S.U.A., aceste accente sînt deosebit de elocvente pentru noua stare de spirit. Invitați de Washington — dar înaintea conflictului arabo—israelian — să-și spună opinia asupra raporturilor americano—vest-europene, „cei nouă" fuseseră nevoiți să renunțe la proiectul de document vest-german, considerat pe atunci excesiv de „pro-american", pentru a-l accepta pe cel britanic, mai rece în aprecieri și mai neangajant.

În aceste condiții, reacția franceză nu a avut nimic surprinzător, atunci cînd președintele Georges Pompidou a constatat — în lumina experienței din Orientul Apropiat — „modul periculos de a se proceda", mod care „nu corespunde nici rolului menit să-l joace țările vest-europene direct interesate în problema Orientului Apropiat, datorită legăturilor istorice, geografice sau de altă natură cu țările mediteraneene, datorită unor interese economice esențiale". Ministrul de externe Michel Jobert i-a reluat cuvintele, dar în tonuri cu mult îngroșate : „modul cum s-a procedat în timpul conflictului este periculos pentru solidaritatea alianței atlantice ; ținerea la distanță, într-un mod brutal, a Europei occidentale și a Franței a fost — potrivit lui Jobert — o eroare și o stîngăcie". În treacăt fie spus, generalul de Gaulle nu ar fi vorbit în alți termeni.

În actualul context internațional, cînd rigorile partenerismului clasic le resimt și alții, președintele Pompidou a fost primul care a dat glas unei propuneri concrete și răsunătoare de a „instituționaliza" întîlnirile la nivel înalt între șefii de

Febrilitate comunitară la Copenhaga. Instantanee de la reuniunea miniștrilor de externe ; la stînga : Walter Scheel și Sir Alec Douglas Home ; la dreapta : Max van der Stoel și K. B. Andersen

stat și guvern ai celor nouă țări membre ale Pieței comune. Unul din obiective ar fi instituirea unei proceduri de natură să prevadă, în caz de criză, întrunirea de urgență a celor nouă reprezentanți pentru a defini, pe cît posibil, o linie comună de conduită.

De peste Canalul Mînecii au venit răspunsuri pozitive, de peste Rin s-au lansat apeluri viguroase la o politică vest-europeană unitară, iar cancelarul Brandt a propus, în termeni pe cît de apăsați pe atît de generoși, un program (în șase puncte) venind în întîmpinarea inițiativei franceze, fără a pierde însă prilejul de a o supralicita. Președintele Pompidou s-a întîlnit cu premierul britanic Heath, cancelarul Brandt a devansat data obișnuitelor sale convorbiri cu șeful statului francez, sosind zilele trecute la Paris. Între timp, s-au succedat, cu vădită febrilitate, reuniuni comunitare la diverse niveluri, ultima între miniștrii de externe ai celor nouă. Totul va culmina, între 14 și 15 decembrie, cu conferința șefilor de stat și guvern de la Copenhaga.

Inspirată de președintele Pompidou, reuniunea ar trebui să se desfășoare într-o atmosferă destinsă, intimă : „o conversație la gura sobei", fără ordine de zi riguros fixată, foarte deschisă — e de părere șeful statului francez, care vede în ea instrumentul favorit de armonizare a punctelor de vedere.

Este evident că, de astă dată, impulsurile comunitare își au izvorul într-o mișcare de autonomie a Europei celor nouă, mișcare ce subînțelege mai curînd vigilența pentru independența și interesele naționale ale componenților și mai puțin cunoscutele tentative de supranaționalitate. Oricum, inițiativa franceză, urmată de asentimentul prompt al britanicilor, în acest sens par să meargă. „Europa are un rol de jucat". Expresia îi aparține cancelarului Brandt și, fără îndoială, va avea la Copenhaga virtuțile unui cuvînt de ordine. Nu sînt, totuși, excluse și rezerve mai mult sau mai puțin timid exprimate, în special, de cei care se întreabă cine va juca un rol mai important în Europa comunitară.

Vechile probleme ale comunității vor cîntări, firește, la fel de greu și, în ciuda noului optimism, e de presupus că înalții reprezentanți ai celor nouă state membre vor trebui să admită imposibilitatea trecerii, odată cu sfîrșitul anului 1973, la cea de-a doua fază de realizare a uniunii economice și valutare, așa cum se prevăzuse inițial. Politica energetică a comunității, atît de mult pusă în cauză de recentele evenimente, va constitui, ea singură, unul din subiectele de cea mai mare dificultate.

Lipsa la discuții a experților (și chiar a miniștrilor de externe) este însă un semn că obișnuitele dispute comunitare pe teme concrete (agrare sau financiare, de pildă) ar putea fi evitate în favoarea unei concentrări asupra marilor probleme care confruntă Europa occidentală în raporturile ei internaționale. În ce privește relațiile ei cu America, o nouă invitație a venit de la Washington prin recenta declarație a secretarului de stat Henry Kissinger : „Dacă de cealaltă parte a Atlanticului — a spus el — există convingerea că o nouă definire a relațiilor interatlantice este necesară, actualele dificultăți ar putea fi un lucru bun". Poziția față de S.U.A., atitudinea față de situația din Orientul Apropiat și viitorul relațiilor cu statele arabe, Conferința de la Geneva pentru securitate europeană, negocierile de la Viena privind reducerea trupelor și armamentelor în Europa centrală, raporturile cu țările socialiste — toate acestea se arată a fi puncte centrale pe încărcata agendă a conferinței la nivel înalt a celor nouă, de la Copenhaga.

Radu Pascal

Alegerile daneze: joc subtil sau riscant ?

Nu greșesc cei care afirmă că alegerile ce vor avea loc la 4 decembrie sînt întrucîtva un rezultat al întîmplării, așa cum este foarte adevărat că situația din Danemarca era și e privită, pentru prima oară după mulți ani, cu foarte multă atenție de partenerii occidentali ai acestei țări. Evenimentele s-au precipitat în prima săptămînă a acestei luni, dar rădăcinile lor multiple sînt întinse în întreaga politică guvernamentală de după intrarea Danemarcei în Piața comună. În acea primă săptămînă, la 6 noiembrie, un deputat social-democrat, Erhard Jacobsen, primar la Gladsaxe (o suburbie a Copenhagăi), un cunoscut și apreciat politician, nemulțumit de alunecarea prea evidentă a partidului către stînga, demisionează și trece la organizarea unui partid propriu, centrist-democrat. Anunță însă că îi va sprijini pe social-democrați în toate acțiunile lor, pînă la încheierea mandatului (în 1975). Două zile mai tîrziu, premierul Anker Joergensen supune dezbaterii în Folketing (Parlamentul danez) un proiect de reformă fiscală limitată căruia opoziția i se împotrivește ; întîmplător, Jacobsen absentează de la vot și proiectul nu primește aprobarea. Urmarea : primul ministru hotărăște dizolvarea parlamentului și organizarea de noi alegeri. Nimeni nu îl obliga la un asemenea act, întrucît nu primise vreun vot de neîncredere dar, totodată, nimeni nu-i putea blama acțiunea. Totul părea — scria „The Economist" — un joc în care s-a mers prea departe și, prin urmare, apare prea absurd pentru a mai fi amuzant. Urmărind, însă, și rădăcinile acelea multiple ale actualelor evenimente, hotărîrea nu era atît de lipsită de sens. Ba chiar, cum același săptămînal remarca, e posibil ca jocul lui Joergensen, sătul de a nu dispune de o majoritate, să fi fost foarte subtil.

Din octombrie 1971 există un cabinet minoritar social-democrat. În timp ce opoziția obținuse la alegeri 88 de mandate, social-democrații (cu 70 de locuri) au reușit să se mențină numai prin sprijinul acordat de partidul socialist al poporului (17 locuri), votul deputatului Groenlandei și votul unuia din cei doi deputați ai insulelor Feroe. Primul an de guvernare, cu Jens Otto Krag, a fost lipsit de dificultăți, întrucît problema esențială era aderarea sau neaderarea la C.E.E., iar opoziția, care voia alăturarea la organismul economic vest-european, nu s-a opus măsurilor guvernului. Din octombrie 1972, după referendumul favorabil, Krag lasă conducerea liderului sindical Anker Joergensen, cu posibilități mai mari de a și-i apropia în toate acțiunile pe membrii partidului socialist al poporului. Or, cîteva măsuri introduse în acest an de premier au provocat nemulțumirea unor social-democrați care nu sînt de acord cu tendința către stînga a partidului. Ceea ce s-a întîmplat la 8 noiembrie se putea produce și mai devreme cînd, însă, absența unor deputați ai opoziției nu a dus la împiedicarea acțiunilor guvernamentale. Hotărîrea lui Anker Joergensen a fost interpretată în sensul că, dornic de a-și continua politica pe care a început-o, de înlăturare a unor dificultăți economice, premierul cere o exprimare clară a opțiunilor, ceea ce, eventual, ar însemna și un spor de mandate social-democrate, în dauna opoziției.

Momentul e, într-un fel, prielnic. Anunțarea alegerilor a surprins în primul moment, a fost primită apoi cu satisfacție, a arătat în cele din urmă că social-democrații ar avea un atu serios. În primul rînd, alături de partidele opoziției — liberal, conservator, social-liberal, — în acest an a apărut, în primăvară, partidul progresului, al avocatului Morgens Glistrup, cu un program de reforme interne ; saltul său în sondajele de opinie a fost inițial formidabil, dar ulterior s-a temperat pînă la a deveni nepericulos. În al doilea rînd, legile daneze spun că un partid nu poate prezenta candidați decît dacă dispune, cu cel puțin 14 zile înainte de data alegerilor, de cel puțin 17 000 membri ; timpul în care demisionarul Erhard Jacobsen putea strînge aderenții era foarte limitat, ceea ce ar fi putut însemna un nou avantaj pentru guvern. Totuși, în ceva mai mult de o săptămînă, contrar așteptărilor, noul partid centrist-democrat număra peste 51 000 membri, iar în estimațiile observatorilor i se acordau cel puțin 15 mandate. Dar chiar și în aceste condiții partidul de guvernămînt e încă optimist, întrucît se va produce, aproape inevitabil, o fărîmițare a voturilor din care s-ar putea să iasă învinsă opoziția de pînă acum.

De fapt — ceea ce și conducătorii politici danezi recunosc — e greu de făcut previziuni asupra rezultatelor viitoarelor alegeri. Situația este alta decît în urmă cu doi ani : s-a crezut că aderarea la Piața comună va reduce din datoriile externe ale statului ; or, în 1973, aceste datorii au sporit ; inflația bîntuie în Danemarca întocmai ca în celelalte state occidentale ; nemulțumirile de ordin economic au determinat mișcări revendicative mai numeroase și mai intense ; guvernul n-a dat satisfacție în unele direcții, dar a introdus și legi menite să frîneze procesul inflaționist. Asupra tuturor acestor probleme (la care se adaugă una recentă și acută : criza de energie) alegătorii sînt împărțiți. Rezultatul posibil : un guvern de coaliție. Surprize se mai pot produce.

Situația din Danemarca a atras atenția observatorilor din afară, într-o măsură mai mare, întrucît în acest an Danemarca asigură președinția în C.E.E., iar zece zile după alegeri, la Copenhaga, urmează să se desfășoare a doua reuniune la nivel înalt a conducătorilor de stat și de guvern din Piața comună. S-au dat asigurări că nu vor interveni schimbări, Danemarca urmînd să-și împlinească obligațiile asumate deja, dar nu poate fi evitată o ușoară jenă a partenerilor. De altfel, chiar dacă între programele partidelor care se prezintă la alegeri nu există mari deosebiri în ceea ce privește politica externă a statului (și, deci, nici în relațiile cu Piața comună), există posibilitatea ca eventualele modificări la conducerea guvernului danez să aducă și eventuale nuanțe în relațiile ei cu Piața comună, nuanțe care pot însemna mult în acest moment. Cei mai pesimiști își spun că, nemulțumită de rezultatele aderării la C.E.E. (este adevărat, încă neconcludente), Danemarca, și-ar putea revizui politica sa. Încă un motiv de neliniște pentru organismul „celor nouă". Se pare, însă, că nu se va ajunge la o asemenea situație mai cu seamă în actuala conjunctură.

Revenind la observația săptămînalului britanic, să fi fost actul lui Joergensen foarte subtil ? Pe de o parte, lipsit fie și de precara majoritate de un vot, premierul ar fi ajuns, mai curînd sau mai tîrziu, într-o situație similară ; pe de altă parte, nu este exclus ca profitînd de o anumită stare de lucruri, social-democrații, să aibă în cele din urmă cîștig de cauză. Cei mai mulți observatori sînt de părere, însă, că jocul este prea riscant.

Stelian Țurlea

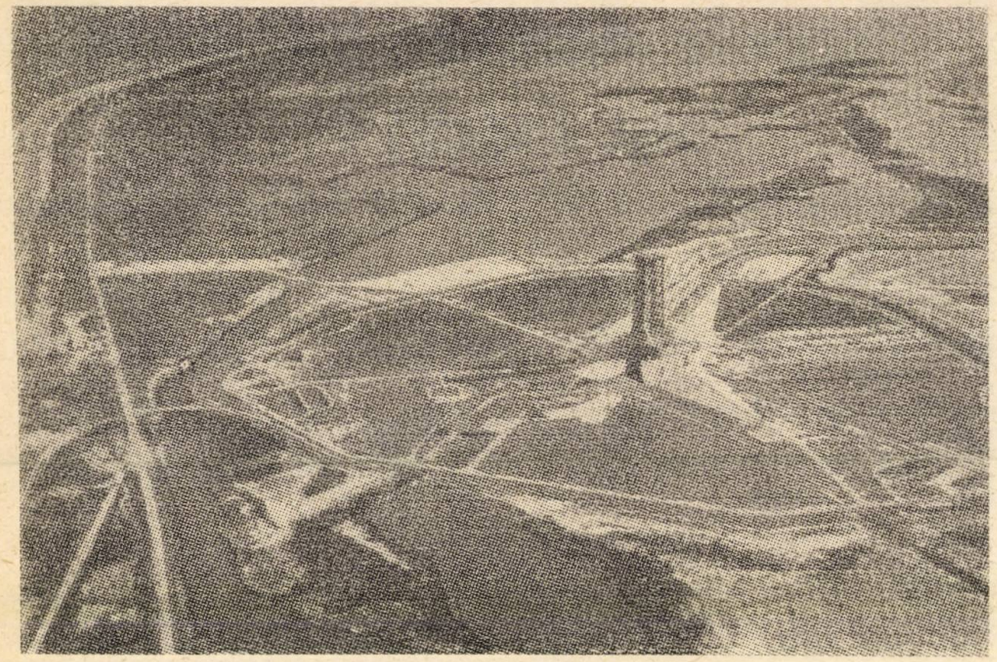

Vedere de ansamblu ; în centru : „Rampa 39" a rachetei Saturn V

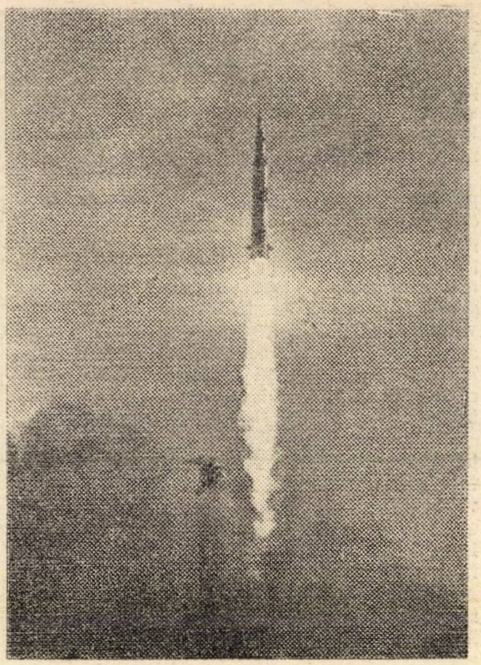

O imagine devenită frecventă

REPORTAJ PE GLOB

CAPE CANAVERAL

Andrei Bacalu

Numele Canaveral, dispărut o bucată de vreme de pe hărțile Statelor Unite, reintră în cartografie, enciclopedii și table indicatoare, aureolat de discuțiile stirnite de schimbare, de amintirea perioadei de început a explorării spațiului. Celebru mai mult prin peisajul insolit, fauna și flora abundentă, Cape Canaveral începe să se identifice cu lupta pentru cucerirea spațiului cosmic abia în 1961. Contra sumei modeste de 72 de milioane de dolari, N.A.S.A achiziționează ceva mai mult de 56 de mii de hectare de teren dubios : plajă, mlaștină și zonă inundabilă, undeva între Laguna Țințarilor, Riul Indian, Riul Bananei, Insula Merritt și, desigur, Oceanul Atlantic. După 12 ani, pe locurile unde creștea cîndva trestia de zahăr (de unde și numele Canaveral) se întinde și funcționează unul dintre marile cosmoporturi ale lumii, punctul de plecare al unei flote diverse de sateliți și nave automate, de oameni care se îndreaptă spre Lună sau spre orbite terestre. Un loc ciudat, neospitalier la prima vedere, bîntuit de cumplite dar scurte furtuni tropicale, ars de un soare nemilos, străbătut de mugetul rachetelor gata să se îndrepte spre alte lumi.

Poarta zonei Capului Plantației de Trestie de Zahăr este aeroportul Orlando. Prima ciudățenie — municipalitatea locală nu a socotit rentabilă construcția unui aeroport, așa că marele aflux de turiști care se îndreaptă spre Centrul spațial Kennedy sau spre Disneyworld are surpriza aterizării pe pista unei baze aeriene militare, McCoy A.F.B., unde pașnicele Boeing-uri și McDonnell-Douglas ale curselor de pasageri se învecinează halucinant cu avioane de vînătoare, bombardiere și cisterne zburătoare, unde în locul tradiționalei structuri de sticlă și beton a aeroportului se întinde un fel de imensă baracă de tablă, aproximativ aerisită. De aici Florida începe să semene cu clișeele, șoseaua trece printre nesfîrșite plantații de lămîi și portocali, soarele arde (mai e cel puțin o oră pînă la furtuna zilnică), reclamele de pe marginea drumului laudă sucul de fructe Sunkist și plaja de la Miami. Peste puțină vreme se simte apropierea oceanului și încep să se vadă semnele distinctive ale zonei — la orizont se conturează rampele complexului lunar 39 și „V.A.B.", imensa clădire de asamblare a rachetelor Saturn.

Centrul spațial Kennedy începe, cel puțin pentru călătorul motorizat, cu un port în care submarinele atomice se învecinează cu vapoare pline de antene din rețeaua de urmărire a sateliților și navelor cu echipaj uman și cu un fel de șlepuri oceanice, cele care aduc de la Michoud, Louisiana, rachetele care vor împodobi rampele de lansare înainte de plecarea spre cer. Primul șoc — dimensiunile. Drumul pe un teren aproape perfect orizontal, trecînd peste Riul Bananei, pare să nu se mai termine, rampele și clădirile mari par să se mențină la aceeași distanță imposibilă. După aproape o oră de mers (cu maximum 64 de kilometri pe oră), primul reper — un far de 50 de metri înălțime, deseori confundat cu o rachetă (de neinițiați, spune cu amabilitate ghidul), lîngă care începe Muzeul forțelor aeriene.

Pentru europeni (altă subtilitate a ghidului) — rachete V-1 și V-2, pentru amatorii de istorie a cuceririi Cosmosului — racheta săriturii suborbitale în Oceanul Atlantic exe-

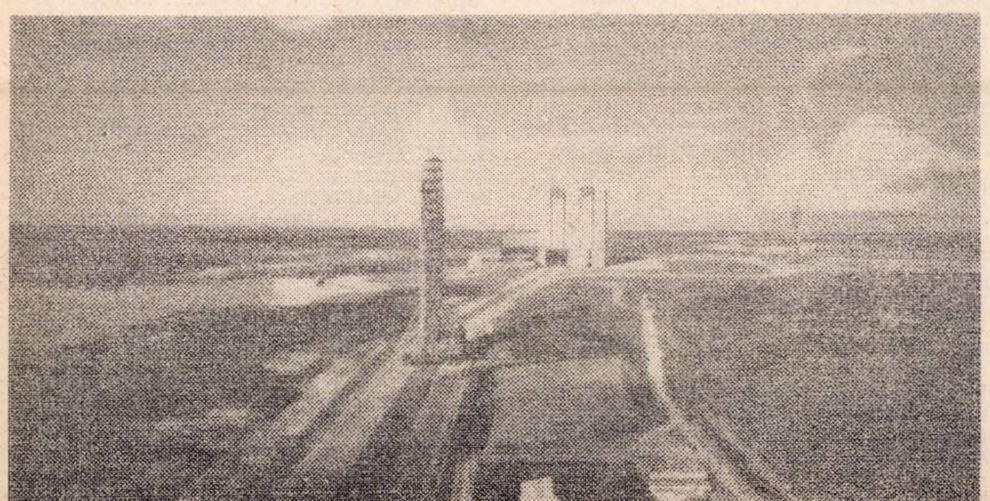

Pe aceste locuri unde, cîndva, creștea trestia de zahăr...

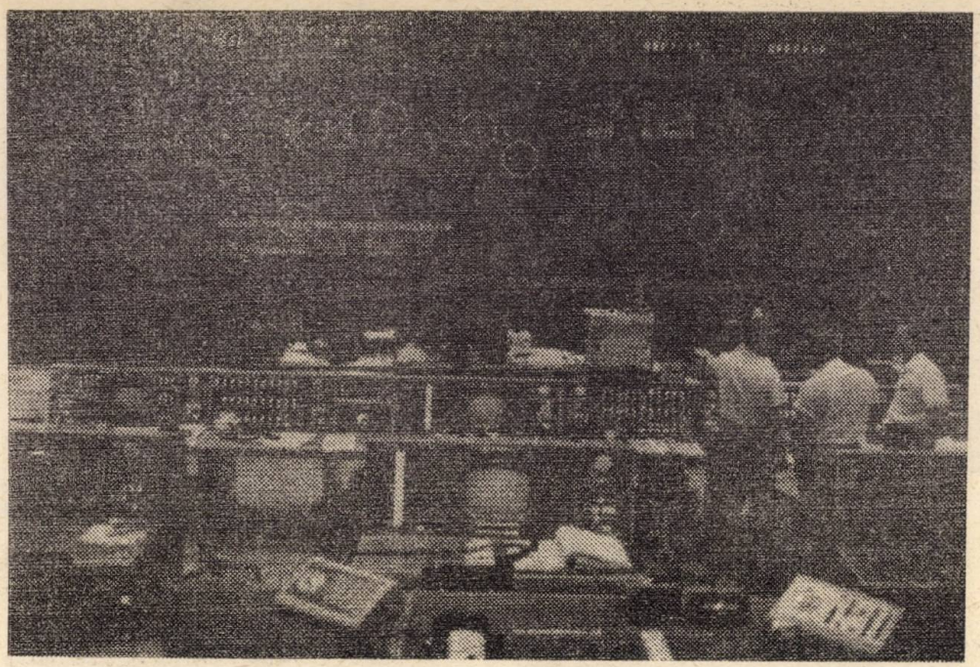

La pupitrul de comandă și control

cutată în mai 1961 de Alan Shepard, pentru amatorii avizați – minuscula cameră de urmărire și control a primelor lansări efectuate aici. O cameră cu instalații îmbătrînite înainte de vreme, cu calculatoare electronice din epoca eroică a tuburilor cu vid, cu butoane a căror apăsare nu va mai declanșa niciodată ridicarea de pe rampă a unei păsări metalice.

De la muzeul destul de prăfuit în lumina crudă a amiezii, drumul se îndreaptă spre zonele mai active ale complexului spațial, trecînd pe lîngă canale în care înoată vesele un soi ciudat de foci numite vaci de mare, pe lîngă mlaștini pline de aligatori și de zeci de specii de păsări, pe lîngă ierburile cenușii-roșcate prin care mișună șerpii cu și fără clopoței, pe lîngă complexe de lansare inactive și antene în curs de demontare, spre cele cîteva puncte de activitate intensă, 24 de ore pe zi, 7 zile pe săptămînă, 52 de săptămîni pe an. Ultimul complex inactiv poartă pe o placă de bronz trei nume : Grissom, White, Chaffee, numele celor trei astronauți care și-au pierdut viața în flăcări, la o banală repetiție de zbor, în dimineața zilei de 27 ianuarie 1967, forțînd prin moartea lor o reconsiderare a întregului program Apollo, încheiat în decembrie 1972.

Vizibilă de la mari distanțe, clădirea de asamblare a vehiculelor pentru zboruri spațiale își mărește dimensiunile aparente cu o incetineală exasperantă. Abia în imediata apropiere încep să devină evidente calitatea de secund în clasamentul mondial al volumelor, cei 160 de metri înălțime plasați pe o bază dreptunghiulară de 218 pe 158 metri, înălțime care depășește cu peste 70 de metri statuia Libertății, volum care întrece de mai bine de patru ori și jumătate Empire State Building. De aproape „V.A.B." copleșește prin dimensiuni (și prin cifrele lansate de ghizi, cum ar fi costul total al construcției – 117 milioane de dolari, fără echipamentul interior) prin țiuitul de înaltă frecvență care plutește în aer, prin abundența de rachete și nave spațiale în curs de asamblare, prin absența prafului, printr-o curățenie aproape perfectă. Curățenie care reflectă mai puțin o necesitate reală și mai mult efectul funcționării neîntrerupte a 125 de instalații de ventilație cu o capacitate de purificare de 10 milioane de metri cubi de aer pe oră. Funcționarea ventilatoarelor se leagă și de una din caracteristicile bizare ale clădirii – ceea ce am putea numi, fără exagerări, climă interioară. O hală închisă poate, la dimensiuni foarte mari, să permită condensări ale vaporilor de apă la diferite nivele, formarea unor adevărați nori de ploaie, a căror evoluție se poate termina printr-o frumoasă furtună cu descărcări electrice, totul în interior ! Dacă ne gîndim că în „V.A.B." se lucrează cu instalații electronice complicate și cu combustibili foarte inflamabili, riscurile furtunilor sub acoperiș devin evidente.

Dar dimensiunile clădirii sînt inteligibile doar de la înălțimea convenționalului etaj 46, la nivelul vîrfului rachetei Saturn V, de acolo de unde oamenii de la parter seamănă cu insectele în continuă agitație, de acolo de unde se vede drumul de beton armat și pietriș care duce spre rampa 39, de pe platforma ultimului control înainte de plecarea spre punctul lansării.

Urmează, în ordine cronologică și în ordinea importanței funcționale și sentimentale, cel mai mare vehicul cu șenile, greu de 2 700 de tone și capabil de o viteză maximă de doar 1.6 km/oră și, desigur, după drumul de cîțiva kilometri, chiar rampa de lansare. Mult prea cunoscută din imaginile de film, și televiziune sau fotografii, rampa 39, care umple de obicei un ecran de televizor, mărturisește, la o explorare ceva mai atentă, cîteva din secretele ei funcționale.

Mărturisire care începe prin pătrunderea în cel mai periculos punct cu putință : tranșeul de deflectare a flăcărilor care ies din eșapamentul primei trepte a rachetei, tranșeu adînc de 15 metri, cu suprafața cărămizilor refractare înnegrită de lansări mai vechi, cu un imens V de oțel și șamotă instalat chiar sub rachetă, un tranșeu în care aerul miroase a pericol chiar cînd rachetele nu se află pe rampă. Prin grosimea peretelui s-ar putea pătrunde în cea mai puțin popularizată instalație de la Cape Canaveral, camera de supraviețuire a astronauților.

„Ne place să studiem orice posibilitate, chiar și una puțin probabilă", spunea Kurt Debus, unul dintre creatorii Centrului. Printre aceste posibilități (sau contingențe, cum se cheamă ele în jargonul aerospațial), există și cea a exploziei rachetei pe rampa de lansare. Dacă riscul de explozie a fost depistat cu măcar trei minute și jumătate înainte de lansare, echipajul se poate urca rapid într-o gondolă care glisează pe un cablu lung de trei sferturi de kilometru pînă la o cazemată de beton armat, sau poate aluneca printr-un tub de 60 de metri pînă la o cameră izolată, chiar în tranșeul de flăcări, unde să aștepte cel mult 24 de ore sosirea unei echipe de intervenție. Pînă acum, instalația nu a fost folosită decît la repetiții. Din fericire.

Ceva mai vizibile sînt cele 66 de camere de televiziune, camere care nu dau imagini pentru telespectatorii obișnuiți, ci pentru sutele de controlori de zbor, tehnicieni și experți care supraveghează lansările, ascunși în clădirea fără geamuri exterioare de lîngă „V.A.B." – creierul electronic al complexului 39. La cîteva sute de metri de acest creier se află tribuna presei și carele de reportaj ale companiilor de televiziune, instalate pentru orice eventualitate în spatele unui perete de beton. Lîngă centrul de presă, un bazin minuscul adăpostește unul dintre cele mai celebre personaje ale locului, micul aligator Casey, purtătorul unui nume cu rezonanțe puternice în folclorul local ; este numele unui erou imaginar despre care nu se știe precis dacă și-a cucerit gloria conducînd o locomotivă sau stabilind noi performanțe în baseball. Casey reacționează cu viteza fulgerului la foșnetul de celofan, sunet asociat invariabil cu șansa unei porții de alune sau cartofi prăjiți – e încă foarte tînăr.

Drumul prin Cape Canaveral, Florida, localitate care trăiește mai cu seamă prin și pentru Centrul spațial Kennedy, trece acum pe la Muzeul cuceririi spațiului, pe lîngă punctul de dirijare a vizitatorilor, pe marginea altor mlaștini, prin plantațiile de citrice. Sanctuarul natural al Insulei Merritt, deschis parțial pentru vînătoare și pescuit, arată cu relativă zgîrcenie pentru nespecialiști (zoologii ar fi avantajați) cîteva din cele 224 de specii de păsări, inclusiv faimoșii vulturi pleșuvi, protejați de lege împotriva gloanțelor vînătorilor dar nu și împotriva aparatelor de filmat și fotografiat (o statistică neoficială ne asigură că pe Merritt Island se strică mai multe clișee decît în oricare alt loc din lume) ; apoi, prin poarta 3, ieșim din centrul spațial îndreptîndu-ne spre Cocoa Beach.

La ora 19, locuitorii și turiștii ies pe plaja încă umedă după ploaia de după-amiază, să privească lansările experimentale de rachete Polaris ale submarinelor din portul Canaveral. La căderea întunericului, cei mai mulți dintre vizitatori încep să umble prin baruri încercînd să vadă de aproape un astronaut. Zvonurile circulă cu viteza luminii, a fost văzut Gene Cernan la „Mousetrap", cineva a luat un autograf de la Jack Schmitt în locul de parcare de lîngă Ramada Inn, Ron Evans s-a fotografiat cu un puști la Howard Johnson's. Zvonuri. Astronauții dorm liniștiți în clădirea lor ferită de turiști, fiindcă a doua zi se vor antrena în simulatoare, la bordul navei sau în micile lor supersonice albe la baza aeriană Patrick.

Ceva mai tîrziu, la Cape Canaveral se face liniște. Liniște întreruptă doar de avioanele care decolează sau aterizează pe aeroportul Melbourne, de tonomatele din restaurante și hoteluri, de mașinile de pe șosea. Localnicii discută pentru a mia oară șansele de supraviețuire ale zonei după terminarea programelor spațiale curente, tehnicienii lucrează la verificări și asamblări de noi rachete și nave spațiale, turiștii se pregătesc pentru o nouă zi cu program încărcat.

În mlaștini, zgomotul nopții se limitează la țipetele păsărilor atacate de șerpi și la rarele bătăi de aripi ale vulturilor pleșuvi, vînători de noapte. Atlanticul foșnește la cîțiva pași de rampele de lansare, vizibile în noapte de pe terasele moteluriior, o lună explorată de cîteva ori își așteaptă pe cer exploratorii unui viitor cine știe cît de îndepărtat.

Pe șoseaua 95, traficul se subțiază, cum spun localnicii, vitezele limită devin mai modeste, încep să se vadă luminile discrete ale aeroportului care e una din porțile de ieșire din Cape Canaveral. Locul prin care Luna a început să ajungă pe Pămînt doarme, în așteptarea unui alt mare spectacol al cuceririi Cosmosului, în așteptarea altei secvențe de numărătoare inversă, poate în așteptarea zilei în care alte nave terestre vor pleca spre infinit, purtînd la bord exploratori ai unor planete mai îndepărtate decît modestul și pustiul nostru satelit natural.

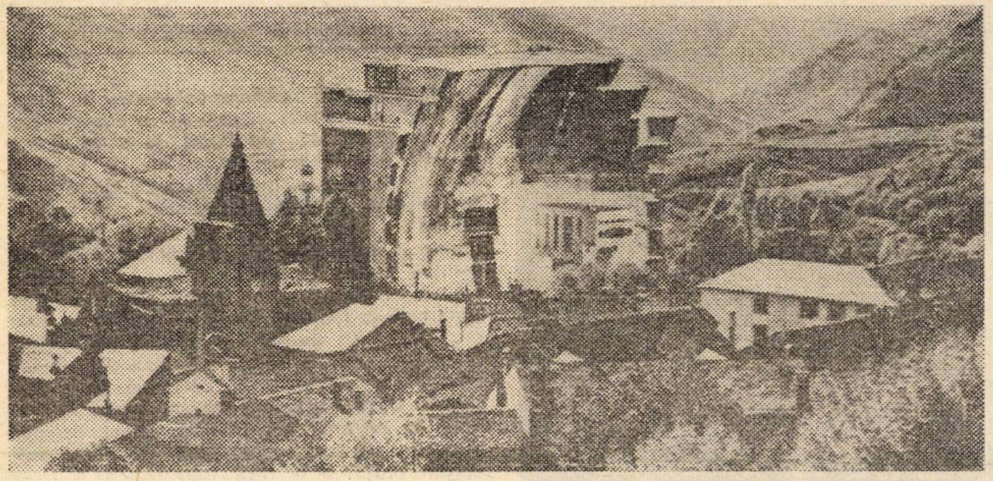

Una din modalităţile de a capta enorma energie primită de la Soare, echivalentă, în ansamblu, cu puterea instalată în centralele electrice de pe întregul glob, multiplicată de peste 120 000 ori

ALTERNATIVE ENERGETICE

Cunoaşterea viitorului energetic, sub aspectul resurselor şi exploatabilităţii lor, al formelor de utilizare a acestora, al cuantumului şi structurii nevoilor de energie, prezintă un interes vital pentru omenire. Poate multă vreme această problemă nu s-a pus sau nu s-a pus foarte acut. De-a lungul celei mai mari părţi din istoria umanităţii, consumul de energie a fost îndeajuns de mic pentru ca scrutarea viitorului energetic, cel puţin din punctul de vedere al raportului dintre necesităţi şi resurse, să nu devină, în mod obiectiv, o preocupare de o deosebită stringenţă. Iar, într-o perioadă mai recentă, cînd consumul de energie începuse deja să atingă niveluri ridicate şi cînd creşterea economică şi dezvoltarea industrială anunţau o sporire vertiginoasă a nevoilor energetice, viitorul raportului dintre necesităţi şi disponibilităţi nu a fost considerat, din motive mai mult sau mai puţin subiective, o problemă de strictă actualitate. A existat părerea că atingerea unui prag critic în cadrul acestui raport nu ar putea interveni în decursul unei epoci, judecate în termenii actualelor generaţii, şi că, oricum, tehnologia, ea singură, va rezolva totul de la sine. Şi în timp ce progresele substanţiale ale tehnologiei — nefiind suficient stimulate şi impulsionate prin sprijinirea unor cercetări intense — se lăsau aşteptate, resursele energetice exploatabile, în principal combustibilii fosili, erau folosite în cantităţi mereu sporite şi într-o manieră nu tocmai potrivită şi economicoasă : erau exploatate rezervele cele mai accesibile şi mai ieftine, iar consumul friza, pe alocuri, risipa.

Dar poate tocmai această manieră vecină, într-o anumită măsură, cu concepţia că resursele respective ar fi supraabundente şi niciodată epuizabile, a grăbit apariţia momentului în care a fost nevoie să se tragă semnalul de alarmă, constatîndu-se că, la nivelul actual de creştere a consumului, resursele pe baza cărora, în momentul de faţă, se acoperă în proporţie covîrşitoare necesităţile energetice — respectiv hidrocarburile (petrolul, gazele) — pot atinge, în două-trei decenii, pragul epuizării.

Există alternative ? Alternativele depind de om. Resursele există, unele fiind inepuizabile. Trebuie, însă, făcute exploatabile din punct de vedere tehnic şi economic.

Amurgul combustibililor fosili ?

Disponibilităţi importante se găsesc în însuşi perimetrul resurselor „clasice" : noi rezerve ar putea fi descoperite ; alte numeroase, necunoscute astăzi sau cunoscute dar considerate inexploatabile, ar putea deveni, prin schimbări în tehnologie, recuperabile ; în sfîrşit, este posibilă revenirea la unele resurse „clasice", oarecum abandonate. Astfel, chiar în cazul petrolului — actuala principală sursă de energie — dacă rezervele exploatabile, conform tehnicilor curente, sînt estimate în prezent la 93—95 miliarde tone (deci disponibile pentru aproximativ două, maximum trei decenii), resursele potenţiale s-ar ridica la un nivel dublu luînd în considerare posibilitatea de a se extrage dintr-un zăcămînt 60—70 la sută din cantitatea existentă (în momentul de faţă numai 35 la sută în medie) şi chiar la peste 350 miliarde tone ţinînd seama şi de rezervele de ţiţei înglobate în şisturile bituminoase şi în nisipurile asfaltice. Totodată, unele ipoteze — emise în baza unor observaţii recente şi a argumentului că acele condiţii, de altfel nu pe deplin elucidate, care au dus la formarea zăcămintelor de hidrocarburi ar continua să existe în adîncuri — vorbesc de faptul că pămîntul ar „fabrica" permanent hidrocarburi (ţiţei, gaze), deşi nu s-a putut indica, deocamdată, ritmul în care acestea ne „sosesc" spre suprafaţa scoarţei.

În privinţa cărbunelui, se pare că lucrurile sînt mai clare. Dacă „apariţia" unor noi zăcăminte este exclusă, nivelul celor cunoscute este ridicat, rezervele de cărbune fiind estimate la aproape 8 000 miliarde tone, ceea ce reprezintă peste 93 la sută din totalul resurselor exploatabile de combustibili fosili. În cazul în care se adaugă şi rezervele situate la adîncimi mai mari, cifra se dublează, ridicîndu-se în ansamblu la 15—16 mii miliarde tone.

Este previzibil, în aceste condiţii, ca atenţia să se îndrepte din nou spre cărbune după ce, în unele părţi ale lumii, acesta a fost considerat, într-o anumită perioadă, „demodat". Realitatea este că asemenea tendinţe s-au manifestat în contextul impunerii petrolului ca principală sursă energetică, datorită utilizărilor diverse şi economicităţii ridicate a acestuia, ceea ce a făcut nerentabilă exploatarea cărbunelui. Producţia mondială de cărbune a crescut, în ultimii 30 de ani, de numai 1,5 ori, în timp ce producţia mondială pe petrol a sporit de 26 de ori. Ascensiunea puternică a petrolului a blocat cercetările în direcţia valorificării superioare a cărbunelui. Unele realizări au fost chiar abandonate. Se cunoaşte că, prin lichefierea cărbunilor, se obţinuseră carburanţi lichizi (inclusiv benzine) încă înainte de război. Dar rentabilitatea comparativ mai ridicată a utilizării petrolului a scos treptat din funcţiune instalaţiile producătoare. Astfel, previzibila „reîntoarcere" la cărbune — necesară în condiţiile caracterului limitat al resurselor exploatabile de ţiţei şi pasibilă de a deveni eficientă în contextul creşterii preţului petrolului — se dovedeşte a constitui, acum, o operaţie costisitoare. Pentru că nu poate fi, desigur, vorba de o simplă „reîntoarcere" la cărbune în scopul de a fi folosit exclusiv drept combustibil, ci de trecerea la folosirea lui în forme înalt prelucrate. La nivelul tehnicii actuale, principala metodă pentru prelucrarea superioară a cărbunelui este gazeificarea lui pe cale chimică, cu un randament ridicat (peste 70 la sută). Sub formă de gaz, paleta întrebuinţărilor creşte (de la fabricarea carburanţilor şi îngrăşămintelor pînă la folosirea în sinteze organice), iar incidenţa poluantă scade.

O substanţială suplimentare a resurselor energetice ar putea fi obţinută pe calea sporirii randamentelor de utilizare a acestora. Este ştiut că, în prezent, raportul dintre energia chimică potenţială cuprinsă în combustibilii fosili şi cea care ajunge a fi folosită este, în medie, de 38 la sută. În acest domeniu, progresele tehnologice înregistrate de-a lungul ultimilor 8—9 decenii sînt, practic, neînsemnate. Au fost aduse perfecţionări, dar ele nu au vizat principiile utilizării şi transformării energiei, care au rămas în esenţă neschimbate, adică arderea combustibililor fie numai pentru obţinerea de energie termică fie în scopul producerii de energie electrică, pe filiera binecunoscută : energie chimică — ardere — energie termică — vapori, gaze în turbine — energie mecanică — generator — energie electrică. Pe liniile de transport ale electricităţii se mai produc importante pierderi astfel că, după parcurgerea întregii filiere, la nivelul becului electric ajung să se consume doar patru procente din energia potenţială.

Cercetările actuale sînt întreprinse fie în direcţia sporirii randamentului în verigile de transformare a energiei dintr-o formă în alta, fie, mai ales, în direcţia suprimării pur şi simplu a unor verigi. Astfel, una din realizări — încă nefolosită la scară industrială — este aceea a conversiunii directe în electricitate a energiei termice a gazelor rezultate prin ardere, care ridică randamentul general (pînă la transportul energiei electrice) la 60—80%. Diferite procedee sînt propuse dar, în esenţă, ele se bazează pe supraîncălzirea şi ionizarea gazelor şi trecerea lor printr-un puternic cîmp magnetic, unde doi electrozi captează curentul electric indus. De asemenea, pilele electrice, funcţionînd pe principiul combinării hidrogenului extras din gaze cu oxigenul din aer, ar putea constitui o sursă mai „directă" de electricitate, prezentînd şi avantajul că „reziduul" este în acest caz ideal — apa. În ce priveşte transportul electricităţii, se apreciază că folosirea unor cabluri supraconductoare cu rezistenţă electrică nulă (confecţionate din aliaje răcite cu heliu lichid la —260°C) — a căror realizare la scară industrială ar consemna o revoluţie în electronică mai importantă decît înlocuirea tuburilor cu elementele tranzistorizate — ar putea elimina, practic, pierderile de electricitate în timpul transportului şi ar diminua considerabil consumul de energie electrică.

Apa — sursă energetică ideală

Însemnate disponibilităţi energetice ar urma să fie puse în evidenţă de îmbunătăţirea randamentelor de utilizare a energiei nucleare. După cum se ştie, în actualul

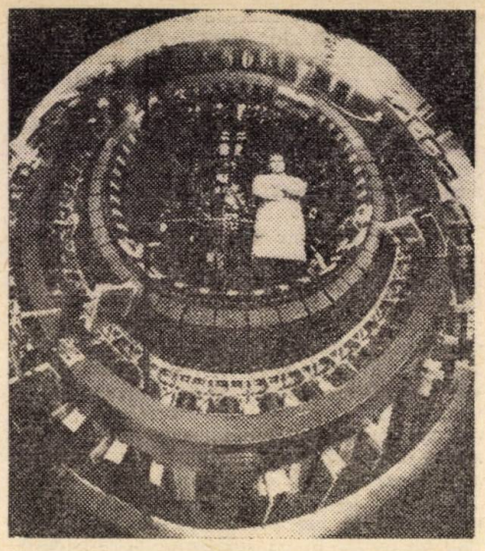

În „recipientul" creat de cîmpurile generate de acest electromagnet-gigant s-ar putea produce, într-o bună zi, pe cale artificială, energia solară, prin controlarea reacției de fuziune termonucleară

stadiu de dezvoltare al științei și tehnicii, energia nucleară poate fi folosită exclusiv în vederea transformării ei în energie electrică și numai pe baza fisiunii nucleelor grele de uraniu, filiera cuprinzînd multe verigi, ceea ce face ca randamentul final de transformare să fie de numai 1—2 la sută. Deja, însă, sînt în fază experimentală, cu rezultate bune, așa-numitele reactoare „de generația a doua", de fapt reactoare multiplicatoare (acceleratoare) cu neutroni rapizi, care, spre deosebire de actualele reactoare răcite cu apă, prezintă numeroase avantaje: reduc consumul de uraniu de la 170 tone la numai 1,3 tone ; măresc randamentul, exploatînd 70 la sută din potențialul energetic al uraniului natural ; elimină unele din limitările impuse actualmente de reactoarele răcite cu apă (este vorba, în principal, de imensele cantități de apă necesare răcirii, ce cu greu ar fi de găsit din abundență). Potrivit aprecierilor, energia nucleară ar putea, astfel, ocupa un loc important printre sursele de energie începînd din deceniul viitor. De exemplu, în țările Pieței comune, ea ar urma să furnizeze în 1985 peste 10 la sută din totalul energiei primare (față de 1 la sută în prezent), iar, în S.U.A., aproape 23 la sută în 1990 (față de 0,3 la sută în momentul de față). Ca atare, la sfîrșitul anilor '80, energia nucleară ar putea să participe într-o proporție de 25—30 la sută la producția de electricitate.

Dar o asemenea evoluție ar duce, în cazul menținerii actualelor tehnici de exploatare și folosire a acestei forme de energie, la epuizarea rezervelor de uraniu în jurul anului 2 000. S-ar părea, deci, că încă înainte chiar de a se fi afirmat, energia nucleară își va începe declinul. Este posibil, însă, ca deznodămîntul să nu fie acesta. Energia nucleară are la dispoziție o „materie primă" inepuizabilă — apa, deocamdată însă inexploatabilă. Apa ar putea deveni o sursă energetică de bază pe calea controlării reacției termonucleare și nu pe calea folosirii hidroenergiei, cum s-ar putea crede. Între sursele de energie primară, hidroenergia ocupă, în ciuda unei presupuneri la care ne îndeamnă poate imaginile familiare ale unor hidrocentrale gigantice, un loc marginal (doar cîteva procente) și nici o prognoză energetică nu prevede o sporire a participării sale (printre altele, și datorită numărului inevitabil limitat al amplasamentelor hidroenergetice favorabile).

Mari cantități de hidrogen se găsesc în mări și oceane, de unde acesta poate fi obținut prin electroliza apei. Hidrogenul este un combustibil ideal, degajînd prin ardere o uriașă cantitate de căldură și avînd un efect poluant practic nul. El ar putea fi utilizat pentru producerea energiei electrice în termocentrale sau în pile electrice. Numai că, în stadiul actual al științei și tehnicii, un asemenea sistem de „obținere-folosire" a hidrogenului este neeconomic, cantitatea de energie cheltuită pentru extragerea lui fiind relativ similară celei ce poate fi dobîndită prin combustia sa. Tocmai această limitare ar putea fi înlăturată prin controlarea reacției termonucleare, aceasta făcînd rentabilă extracția hidrogenului din apă. Amintim că această reacție — care reprezintă sursa enormei energii solare și a altor stele — constă în formarea, prin fuziunea unor nuclee atomice ușoare, a unor nuclee atomice mai grele, paralel cu o imensă degajare de energie, de pildă de opt ori mai mare decît cea eliberată în cadrul reacției de fisiune a atomilor grei de uraniu. Reacția este cunoscută și productibilă în cazul îndeplinirii unor condiții de înaltă temperatură și presiune (sute de milioane de grade și sute de mii de atmosfere). Aceste condiții se realizează în cadrul așa-numitei „bombe cu hidrogen", unde ele sînt create prin explozia prealabilă a unei bombe atomice (bazată pe fisiunea nucleelor de uraniu). Folosirea în scopuri pașnice a reacției termonucleare înseamnă, în fond, reproducerea controlabilă a condițiilor de presiune și temperatură solicitate. Desigur, nici un recipient, din orice fel de substanță ar fi el construit, nu poate rezista la asemenea condiții. Soluția a fost găsită : „recipientul" este format din cîmpuri magnetice deosebit de puternice. În interiorul acestor cîmpuri s-au obținut, pînă acum, condițiile de presiune (prin comprimarea plasmei sub acțiunea forței magnetice), dar nu și cele de temperatură (10 milioane grade în loc de 150 milioane, neputîndu-se realiza descărcări electrice de o asemenea anvergură). De altfel, nu s-a reușit, deocamdată, nici întreținerea acestor condiții în răstimpul cerut (realizîndu-se 5 milionimi de secundă în loc 2 sutimi de secundă). Dar, cercetările înaintează. Stăpînirea reacției termonucleare — ceea ce ar echivala cu producerea controlată a energiei solare pe pămînt — ar rezolva, desigur, problemele energetice ale lumii, oricare ar fi acestea și oricît de acut s-ar pune ele într-un viitor mai îndepărtat.

De pe Soare și din Pămînt

Pînă la producerea energiei solare este posibilă, însă, folosirea energiei venite de la Soare. Specialiștii apreciază că Pămîntul primește, în fiecare oră, două calorii pe cmp., ceea ce ridică totalul acestei energii la aproximativ 170 miliarde MW (1 MW = 1 000 kW), adică un nivel de peste 120 mii de ori mai mare în comparație cu puterea instalată în centralele electrice din întreaga lume. Din această sursă este folosită, în prezent, doar o miliardime.

Energia solară prezintă caracteristici prețioase, fiind abundentă, gratuită, inepuizabilă, uniform repartizată, în orice caz mult mai uniform decît oricare altă resursă energetică. Limitele sînt legate de faptul că are intensitate scăzută și un caracter intermitent, în funcție de variabilitatea condițiilor atmosferice. Principalele probleme sînt, deci, captarea și înmagazinarea acestei energii. În privința captării, o posibilitate este aceea de a concentra razele solare astfel încît acestea să încălzească anumite substanțe, care să acumuleze energia sub formă de căldură și s-o convertească în electricitate. În această direcție, pe lîngă simplele încălzitoare de apă pentru uz casnic, s-au realizat o serie de sisteme focalizatoare de oglinzi, care înmănunchează radiațiile solare, canalizîndu-le spre diverse receptoare („cazane", „cuptoare"), unde, în cele mai multe cazuri, acestea încălzesc apa producînd vapori ce pun în funcțiune turbine în vederea obținerii de electricitate. În ce privește înmagazinarea, o soluție ar putea fi oferită de așezarea în deșerturi a unor tuburi cu nitrogen, care ar prelua căldura solară, ar transmite-o în cisterne cu sare, unde există condiții pentru păstrarea căldurii timp de cîteva zile, pînă cînd aceasta ar fi folosită la producerea electricității.

Există proiecte și mai îndrăznețe. De pildă, transformarea energiei solare în energie potențială de tip chimic, prin intermediul unor reacții fotochimice endotermice. Această metodă, care practic este o imitare a procesului de fotosinteză specific plantelor, ar permite să se înmagazineze energia solară sub formă de substanțe cu un înalt conținut energetic, înlăturîndu-se caracterul intermitent al acestei surse. Un sistem ideal de folosire a energiei solare l-ar putea constitui realizarea,

Electricitatea — viitorul combustibil al „zeului - automobil" ?

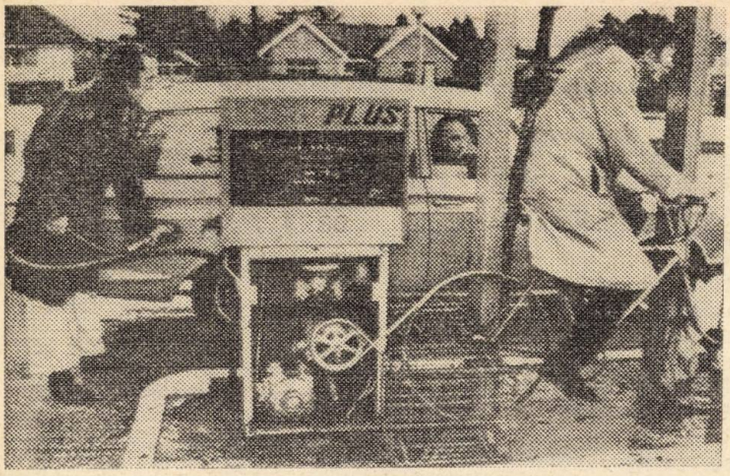

O alternativă ? Nu. O soluție de circumstanță, potrivit căreia cel puțin energia necesară pompării benzinei este economisită

cu ajutorul acesteia, a disocierii fotochimice a apei, în vederea obținerii hidrogenului. Dificultatea legată de faptul că apa nu absoarbe lumina vizibilă sau razele ultraviolete se pare că ar putea fi parțial eliminată recurgîndu-se la reacții de fotocataliză. Mai îndrăznet, dar poate mai aproape de o realitate previzibilă, ar fi proiectul plasării pe orbită a unui satelit capabil să desfășoare „aripi" uriașe (60 kmp), acoperite cu celule fotovoltaice. Aceste celule, fie cu siliciu fie cu sulfură de cadmiu — utilizate deja, dar cu un randament deocamdată scăzut, de 10 la sută — au marele avantaj de a converti direct energia solară în energie electrică. În spațiul cosmic, unde energia solară este constantă și permanent disponibilă, randamentul ar crește comparativ, iar energia înmagazinată ar fi transmisă, prin microunde, pe pămînt, unde uriașe antene captatoare ar prelua-o. Vrînd parcă să asigure că asemenea proiecte nu vor rămîne numai proiecte, experți ai N.A.S.A. prognozează că, în anul 2000, peste 35 la sută din combustibilul gazos și 20 la sută din electricitatea produse în S.U.A. vor avea ca sursă primară energia solară.

Importante resurse energetice, încă neexploatate, se găsesc, însă, pe propria noastră planetă : energia eoliană, energia maremotrică, energia geotermică. Se apreciază, de pildă, că numai energia mareelor, dacă ar fi utilizată cu randamente corespunzătoare, ar fi, ea singură, în măsură să acopere necesarul actual de energie pe plan mondial. Realizările sînt încă timide, dar cercetările sînt intense și se amplifică permanent. Proiecte vizează, bunăoară, ca energia mareelor și vînturilor să fie folosită în instalații speciale, situate în largul mărilor, pentru disocierea apei în vederea obținerii hidrogenului. Mari speranțe sînt puse în energia geotermică, și nu numai în formele ei naturale : energia vulcanilor, a izvoarelor fierbinți sau a surselor de ape termale etc. Foarte interesant este proiectul — considerat realizabil — al pompării apei la mari adîncimi, de unde aceasta ar ieși sub forma unor vapori încălziți la sute de grade, ce ar putea fi folosiți la producerea energiei electrice. Întrucîtva mai stranie, la prima vedere, ar putea părea ipoteza „fabricării" pe cale artificială a combustibililor, mai mult sau mai puțin „clasici" : lichizi (alcooli) sau gazoși (metan). În acest scop s-ar folosi filiera biologică : s-ar trece la cultivarea unor plante repede crescătoare ; ulterior, plantele — care înmagazinează, după cum se știe, energia solară prin fotosinteză — ar fi „îngrămădite", însămînțate cu bacterii, îngropate și, după un număr de ani, ar putea fi obținuți combustibilii. De asemenea, mulți specialiști consideră că surse neneglijabile de energie pot fi, prin ardere sau chimizare, resturile și deșeurile menajere. Mediul înconjurător însuși ar fi, în acest caz, printre beneficiari.

Desigur, lista ar putea continua. După cum se poate vedea, se anunță o perioadă în care energetica va cunoaște profunde transformări, atît în planul resurselor cît și în cel al utilizărilor. Vor avea loc restructurări între diversele resurse „clasice" și între acestea și cele „moderne", care vor înregistra o ascensiune indiscutabilă, urmînd a ocupa poziții în creștere. Una din cele mai însemnate reorientări previzibile o va constitui „deplasarea" marcată spre energia electrică, majoritatea surselor „moderne" fiind de fapt utilizate în scopul producerii de electricitate. Ponderea acesteia va crește în rîndul formelor sub care este folosită energia, în prezent ponderea electricității nedepășind 20 la sută. O asemenea evoluție va avea incidențe deosebit de importante în domeniul utilizărilor energiei, prefigurîndu-se, printre altele, restructurarea sistemelor energetice ce folosesc acum energia sub formă termică (diverse industrii, transporturile, încălzitul casnic etc.).

În ansamblu, se poate aprecia că se pășește în era diversificării energetice care, prin sine, va fi o operațiune costisitoare, ceea ce se va reflecta în prețul energiei. În același sens, va acționa lupta împotriva poluării și pentru prezervarea mediului înconjurător. Fonduri, în unele cazuri uriașe, precum și chiar o parte din energia disponibilă vor trebui cheltuite în acest scop, pentru a se putea asigura, în condițiile sporirii nevoilor de energie ale omenirii în vederea progresului economico-industrial, menținerea echilibrului ecologic, vital pentru existența biologică a speței umane.

Ilie Șerbănescu

CONTRAPUNCT

Apă... minerală

Radu Budeanu

Francezii nu beau șpriț. Dreptul lor. Ei consumă, separat, vinuri și ape minerale. Producînd vinuri excelente și o gamă largă de ape minerale ei înțeleg să le și guste din plin. Conform statisticilor în vigoare, Franța deține recordul absolut al consumului de alcool și apă minerală pe cap de locuitor. În raport cu graficul cantității de asemenea lichide la scara obișnuinței cea de toate zilele, părerile pot fi foarte împărțite. Nouă nu ne rămîne decît să consemnăm, fără severe idei preconcepute sau un blajin îmbăciuitorism, cruda realitate a implicațiilor consumului de apă minerală.

În 1950, în Franța s-au băut 500 de milioane de sticle cu apă minerală. În 1971, setea în continuă creștere a clientelei a golit 2 miliarde. În următorii 5 ani firmele producătoare se așteaptă, cu drag și interes, la o desfacere de peste 4 miliarde de sticle. Vișînd cu creionul în mînă și calculatorul alături, consilierii prospectori au avansat și o cifră considerată, modest, limită : 27 de miliarde de litri anual. Așadar, valurile apei minerale năvălesc implacabil și zilnic în zeci de milioane de stomace care se respectă pentru că, este cert, consumul ultracurent de apă minerală nu este o strictă necesitate ci o modă subtil lansată, consolidată și amplificată după toate regulile artei ofensivei publicitare. Psihologii, sociologii și specialiștii în marketing care nu sînt și acționari ai firmelor producătoare de apă minerală au ajuns la concluzia că nici un sector al comerțului galic (nici chiar cel al automobilelor) nu se bucură de o reclamă mai fervență, învăluitoare și tenace ca a întreprinderilor cu pricina. Presa, radioul, televiziunea, formele cele mai variate de afișaj sînt presate cu o tandră ferocitate de numele care spun tot — „Vichy", „Evian", „Contrexéville" etc., etc. Pedalînd pe toate canalele emoționale, textierii și graficienii chemați să obsedeze prin reclamă mintea și stomacele clientelei apelează la tot arsenalul de mijloace pentru ca zilnica sete de apă minerală să crească văzînd cu ochii.

„Corpului dumneavoastră, ca și copacului, timpul îi adaugă în fiecare an un cerc. Apa minerală... oprește timpul". „A bea... este singura cale simplă și naturală de a fi frumoasă". „Apa... conține o combinație de calciu și magneziu apropiată de cea a sîngelui. Această particularitate îi permite să circule în tot corpul ca la ea (...) acasă". Pe scurt, apele minerale înfrumusețează, întineresc, înviorează capacitatea de gîndire și acțiune a bărbatului și a femeii în cele mai variate situații, asigură optimismul, sănătatea și viitorul material al clientelei datorită particularităților inimitabile ale conținutului lor care circulînd prin corpuri face bine. Dincolo de cutare sau cutare apă minerală nu există decît neantul... Miliardele de litri de apă minerală în mod evident se îmbuteliază. În butelii de plastic. Plasticul, ca și apa minerală, a invadat, în aceleași ritmuri, piața de resort.

În numele fericirii individuale pe care orice apă minerală care se respectă o asigură clientului, producătorii de recipiente asigură piața cu numărul corespunzător de butelii de plastic. În conținut și formă, apele minerale notorii costă ceva mai mult decît berea obișnuită, trasă în sticle de sticlă sau în cutii de metal. Constrînsă de propriile exigențe, clientela preferă să dea cîteva zeci de centime în plus pentru a slăbi și întineri bînd ape minerale în butelii de plastic. Astfel, toată lumea este cît se poate de mulțumită : unii pentru profiturile cu totul remarcabile obținute în pas voios, dintr-o producție în continuă proliferare, ceilalți, pentru speranța oarbă că o cură, de o viață, de apă minerală îi va menține veșnic tineri și ferice. Credulitate pe deplin scuzabilă pentru cîteva zeci de centime în plus.

Controverse în U.D.R.

A şasea adunare naţională a Uniunii Democraţilor pentru Republică (U.D.R.), care s-a ţinut săptămîna trecută la Nantes, a fost foarte caracteristică pentru preocupările actuale ale principalei formaţii din coaliţia guvernamentală franceză. Eterogenă de la începuturile ei, care au asociat în jurul generalului de Gaulle grupuri, personalităţi şi persoane foarte deosebite prin patrimoniul lor spiritual şi politic, U.D.R. trăieşte de la dispariţia întemeietorului, al cărui prestigiu istoric excludea contestaţia şi punea surdină controverselor, un proces de afirmare crescîndă a unor tendinţe contradictorii. Agravat de repercusiunile interne ale unor situaţii de ordin internaţional. Agravat, de asemenea, de unele experienţe de ordin naţional : deziluzia pe care au reprezentat-o anul trecut cifrele referendumului prezidenţial cu privire la comunitatea vest-europeană ; alegerile din primăvară care, deşi au îngăduit U.D.R. şi aliaţilor săi să formeze din nou guvernul, au consemnat o netă deplasare spre stînga a corpului electoral ; amînarea pe termen lung a proiectului de reformă constituţională (reducerea de la şapte la cinci ani a mandatului prezidenţial) prezentat Adunării Naţionale şi Senatului la începutul actualei sesiuni parlamentare.

În ajunul reuniunii de la Nantes, „Le Monde" intitula „Un mare partid conservator" portretul ocazional al U.D.R. publicat cu acest prilej. Concluziile şi titlul articolului se întemeiau mai cu seamă pe structura — economică, socială, de vîrstă — a electoratului U.D.R. Şi se citau exemple într-adevăr semnificative, extrase din răspunsurile la întrebări puse în cursul unor sondaje. Astfel, solicitaţi să spună dacă, în materie fiscală de pildă, ar dori să intervină „multe, puţine sau de loc schimbări", 50 la sută din cei întrebaţi (dar numai 31 la sută din cei care erau alegători ai U.D.R.) au răspuns „multe". La fel, 46 la sută (şi 29 la sută) în ceea ce priveşte politica socială...

Problemele sînt însă mai complexe. După desfăşurarea lucrărilor la Nantes, trimişii speciali ai aceluiaşi ziar grupau tendinţele care se manifestaseră acolo în „trei şcoli : a progresiştilor, a rigoriştilor şi a pragmaticilor". Cei dintîi, pornind de la realitatea şi persistenţa conflictelor socio-profesionale, proclamau necesitatea reformelor. A doua categorie invoca tradiţia istorică a mişcării gaulliste pentru a chema la promovarea unei concepţii înalte despre autoritatea statului. Cei desemnaţi sub denumirea de pragmatici au susţinut că, de fapt, reformele sînt în curs, deşi nu fără dificultăţi şi că, oricum, controversele cu privire la fidelitatea faţă de politica fondatorului nu slujesc decît adversarilor. Se pare că invitaţia conciliatorie nu a exercitat mare influenţă asupra dezbaterilor.

Într-adevăr problemele pe care le pune dezvoltarea economico-socială a Franţei implică nu numai redefinirea raporturilor dintre stat, patronat şi salariaţi, ci — structurile tradiţionale, rurale şi chiar citadine (mică industrie, mic comerţ, artizanat) fiind încă foarte vivace — procesul se repercutează asupra destinului unor largi alte categorii. În „Le Nouvel Observateur", Michel Bosquet face o amplă şi sagace analiză a fenomenului. Extrag : „Timp de trei ani şi mai bine, preşedintele Pompidou a avut un tel mare, care era industrializarea Franţei, cu tot ceea ce aceasta generează : lichidarea accelerată a păturilor mijlocii arhaice ; concentrarea aparatului industrial, comercial şi bancar ; propulsarea «modernişti»lor în fruntea patronatului ; tehnocratizarea Universităţii şi raţionalizarea Asigurărilor Sociale". (E perioada în care aripa de stînga a U.D.R. vorbea mult despre „participare", premierul Chaban-Delmas declara că obiectivul său esenţial este crearea „noii societăţi", pe care preşedintele Republicii o definea ca un fel de „socialism de tip suedez, plus soarele"). Dar această „alianţă între o burghezie modernă şi un sindicalism reformist integrat regimului", cum spune Michel Bosquet, nu e adaptabilă realităţilor franceze. Ceea ce a dovedit curînd dinamismul crescînd al mişcărilor revendicative muncitoreşti, favorizate dealtminteri şi de progresele realizate pe drumul unităţii de acţiune a stîngii. De unde un „viraj abrupt : trebuia recucerit cu orice preţ sprijinul categoriilor sacrificate sau speriate în numele modernismului (...). Politicii favorabile marelui patronat industrial i s-a adăugat o politică favorabilă micii burghezii preindustriale". (Astfel se explică strania coexistenţă a legislaţiei fiscale elaborate de ministerul de finanţe condus de Valéry Giscard d'Estaing şi a recentei legi prin care Jean Royer, ministrul comerţului şi artizanatului, apără aceste activităţi împotriva concurenţei marilor magazine, aşa-numitele „mari suprafeţe". Dar, în ciuda eforturilor lui Jean Royer, a avut loc recenta şi masiva grevă a micilor comercianţi.)

Aspectele contradictorii pe care multiplicitatea şi multilateralitatea problemelor le-a imprimat politicii economico-sociale nu puteau să nu se reflecte în dezbaterile de la Nantes. În aceste condiţii, e şi explicabil că apelul la nondezbatere al „pragmaticilor" a răsunat — dacă a răsunat — în contratimp cu nevoile de clarificare ale participanţilor. Observatorii consemnează audienţa deosebită de care s-au bucurat pe de o parte Jacques Chaban-Delmas, reafirmînd tema „noii societăţi", pe de alta Michel Debré, consecvent purtător de cuvînt al acelei „Republici pure şi dure" pe care deseori o evoca generalul de Gaulle. Este greu de imaginat personalităţi mai deosebite decît cei doi foşti premieri şi, inevitabil, optica fiecăruia despre ceea ce trebuie să fie drumul Franţei are alte coordonate. Îi uneşte, fără îndoială, comuna preocupare de a reafirma vitalitatea actuală şi viitoare a formaţiei gaulliste. Astfel încît sînt observatori care consideră că U.D.R. nu ar respinge azi ideea unei „diarhii", Chaban devenind cîndva (poate în 1976, dacă preşedintele Pompidou nu şi-ar repune candidatura) reprezentantul ei în competiţia pentru palatul Elysée, în timp ce Debré ar asuma răspunderile supreme în cadrul partidului, ca preşedinte al comitetului central sau chiar — post actualmente inexistent — ca preşedinte al formaţiei gaulliste. Această ipoteză reprezintă ceea ce s-ar putea numi personalizarea sintezei între „progresişti" şi „rigorişti", către care au căutat să orienteze concluziile adunării de la Nantes principalii lideri ai U.D.R., în primul rînd secretarul general Alexandre Sanguinetti şi premierul Pierre Messmer.

A surprins pe mulţi faptul că, făcînd apel la unitate, premierul a făcut-o în contextul unei referiri la lupta electorală. Ceea ce nu înseamnă însă neapărat că ar fi de prevăzut modificări în calendarul consultărilor. S-ar putea ca aluzia primului ministru să fi rezultat din convergenţa amintirii încă proaspete a alegerilor de astă-primăvară cu dezamăgirea provocată de felul în care s-a încheiat ceea ce coaliţia guvernamentală spera să devină o criză majoră în rîndurile Partidului socialist.

Acest partid, el însuşi înfiinţat din fuziunea vechii formaţii socialiste cu Convenţia instituţiilor republicane condusă de actualul prim secretar al P.S.F., François Mitterrand, plus unele cercuri şi grupuri de studii, cunoaşte în raport cu multe din problemele la ordinea zilei tendinţe şi opinii variate. La jumătatea lunii — din 14 pînă în 17 — a existat o controversă în legătură cu poziţia faţă de comunitatea vest-europeană. Mai concret : considerînd că preşedintele Pompidou prin propunerea conferinţei la nivel înalt a „celor nouă", apoi ministrul de externe Michel Jobert prin discursul rostit la tribuna Adunării Naţionale, au marcat un punct în această materie pentru coaliţia guvernamentală, biroul executiv al P.S.F. a studiat problema trimiterii unor delegaţi pe lîngă partidele socialiste ale celorlalte opt ţări din C.E.E. O nouă propunere — ca asemenea delegaţi să fie trimişi şi în alte ţări vest-europene — a suscitat o replică tăioasă din partea lui François Mitterrand. Şi, a doua zi, declaraţia că îşi înaintează demisia. Demisia nu a fost primită, iar cei vizaţi (plus observatorii) au înţeles că primul secretar al P.S.F. „pune chestiunea de încredere" pentru a obţine o sporită omogenitate în interiorul partidului. Conferinţa naţională consacrată problemelor comunităţii vest-europene — fixată pentru zilele de 15 şi 16 decembrie a.c. — a fost de altfel transformată în Congres extraordinar al partidului.

Florica Şelmaru

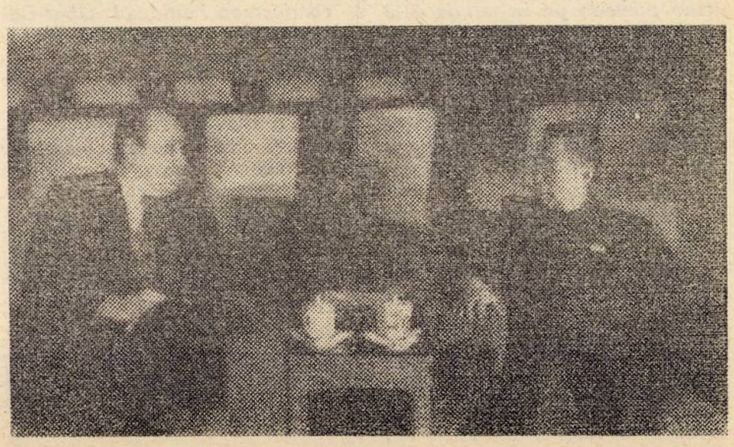

Pekin. Premierul Ciu En-lai l-a primit pe ministrul de interne vest-german, Hans-Dietrich Genscher, care a făcut recent prima sa vizită în China

1000 +1

Rezoluție

Comitetul Politic al Adunării Generale a O.N.U. a adresat Statelor Unite și U.R.S.S. un apel, în care le invită să ajungă, în cursul fazei actuale a negocierilor S.A.L.T., la un acord privind „limitarea calitativă importantă și reducerea substanțială a sistemelor lor de arme nucleare strategice". Comisia a votat această rezoluție cu 79 de voturi contra 1 (Albania) și 18 abțineri. Delegatul R. P. Chineze nu a participat la vot. Statele Unite și Uniunea Sovietică s-au abținut. Reprezentantul american a declarat că negocierile bilaterale S.A.L.T. vor trebui să se desfășoare „urmind linii determinate de părțile înseși".

Sondaj

Popularitatea Goldei Meir și cea a generalului Dayan au scăzut simțitor în Israel, se afirmă într-un sondaj publicat de ziarul „Haaretz". 45,1 la sută din persoanele interogate doresc ca primul ministru să rămînă la putere după alegeri, față de 65,2 la sută înainte de război. 73 la sută se pronunță pentru menținerea generalului Dayan ca ministru de război, dar numai 10,4 la sută doresc să-l vadă în fruntea guvernului, cifră inferioară celor menționate în sondajele precedente. În schimb, 20,5 la sută ar dori ca Yigal Allon să-i urmeze Goldei Meir. Este pentru prima dată cînd vicepremierul israelian deține un avantaj într-un sondaj în raport cu generalul Dayan. 39 la sută din persoanele interogate nu s-au pronunțat asupra persoanei care să conducă viitorul guvern.

Buget

Casa Albă a anunțat că președintele Nixon a semnat legea care prevede un buget de 21,3 miliarde dolari pentru Ministerul Apărării. Suma este cu aproximativ 600 milioane dolari mai mică decît cea cerută de Pentagon. Legea conține un amendament care prevede reducerea unilaterală a forțelor americane în Europa, dacă aliații nu compensează deficitul balanței de plăți înregistrat de S.U.A. ca rezultat al menținerii forțelor lor în Europa.

Interviu

Oleg Hlestov, șeful delegației sovietice la convorbirile privind reducerea forțelor armate din Europa centrală, a declarat într-un interviu acordat agenției U.P.I. : „Urmărim o reducere considerabilă a forțelor din Europa centrală. Cifra exactă a reducerilor constituie subiectul negocierilor". Surse din afara conferinței au declarat că este vorba despre o reducere inițială de 20 000 de persoane în anul 1975, urmată de o nouă reducere de 5 la sută în 1976 și de o altă reducere de 10 la sută în 1977. „Negocierile noastre au început cu convorbiri de lucru și noi credem că este un început bun", a spus Hlestov.

Mediu

În februarie 1974, vor fi înființate la Institutul politehnic din Budapesta cursuri permanente speciale pentru protecția mediului înconjurător.

Charles

După căsătoria prințesei Anne a Angliei, se pare că prințul Charles, fratele ei, va fi constrîns, cel puțin o vreme, la celibat. Un purtător de cuvînt al palatului Buckingham, întrebat dacă Charles nu are, la rîndu-i, proiecte matrimoniale — a împlinit 25 de ani — a declarat : „Sper că nu !", lăsînd de înțeles că „ar fi prea mult" pentru vistieria regală. Căsătoria surorii sale a costat atît de mult, încît prințul Charles nu se poate gîndi la proiecte similare decît în 1976.

Rațiuni

Ministrul vest-german de interne, Hans-Dietrich Genscher, s-a înapoiat mai devreme la Bonn din vizita întreprinsă în R. P. Chineză. Motivele scurtării vizitei sale oficiale sînt legate nu de evoluția relațiilor bilaterale chino-vest-germane, ci de evenimente interne vest-germane : conducerea Partidului Liber-Democrat va decide dacă Walter Scheel va candida la funcția de președinte al R. F. Germania. În cazul în care Scheel va candida, conducerea P.L.D. va fi încredințată lui Genscher, ceea ce implică schimbarea funcției sale și în cadrul guvernului de coaliție, el urmînd a deveni vicecancelar. Există încă dubii dacă el va deveni în același timp ministru de externe, întrucît există indicii că această funcție ar putea fi încredințată lui Egon Bahr, actualul ministru secretar de stat cu însărcinări speciale în domeniul politicii externe a R. F. Germania.

În zilele în care generalul Peron s-a resimțit de pe urma unei ușoare bronșite, reuniunile cabinetului au fost conduse de soția sa, Isabel Peron, vicepreședinte al Argentinei

Soluții la criza de petrol...

Președintele Mao Tzedun a primit delegația G.R.P. al Republicii Vietnamului de Sud, condusă de președintele Nguyen Huu Tho

Vechi prieteni : Edward Gierek (dreapta) s-a întîlnit în timpul vizitei sale oficiale în Belgia cu muncitorul Guillaume Brams, alături de care luptase în grupul 034 al mișcării de eliberare a Belgiei, din timpul celui de-al doilea război mondial

După un adevărat maraton diplomatic, Henry Kissinger se relaxează la meciul de fotbal american dintre echipele „Baltimore" și „Washington"

Antantă cordială: președintele Pompidou (stînga) și premierul Heath (dreapta), împreună cu șeful diplomației engleze, Douglas Home, serbează semnarea tratatului privind construcția tunelului pe sub Canalul Mînecii

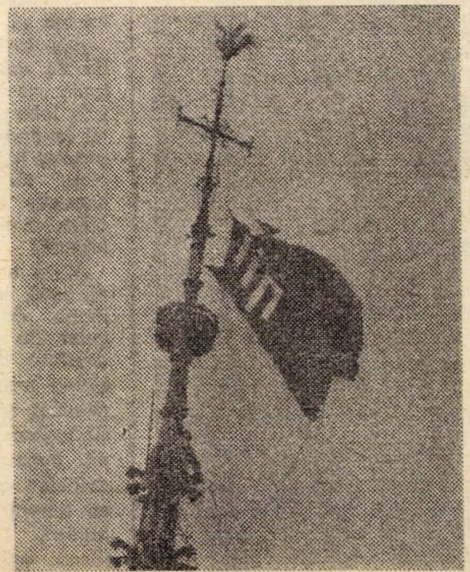

Un simpatizant cu greviștii de la „Lip", aflați de luni de zile în conflict cu guvernul, a ridicat pe Catedrala Notre-Dame steagul-emblemă al fabricii

Reducere

Ministrul israelian al comerțului, generalul Bar Lev, a declarat că economia israeliană va avea de suferit în cursul lunii care vine de pe urma unei reduceri cu 20 la sută a mîinii de lucru, datorită situației din Orientul Mijlociu. În viitor, producția industrială israeliană va fi orientată și mai mult spre industriile legate de apărare, fiind de așteptat o reducere puternică a consumului particular.

Permise

Ministerul Afacerilor Externe chilian a acordat 4 342 de permise unor chilieni care doresc să părăsească țara din considerente politice. Ministerul a precizat că 2 052 din aceste persoane „erau oaspeți" ai ambasadelor străine și că 5,7 la sută din cererile de emigrare au fost oprite pentru a se proceda la noi anchete. Același comunicat menționează că 487 de persoane au fost expulzate, iar 182 de străini, refugiați în Chile, au obținut dreptul de a părăsi țara.

Cord

Un comunicat oficial al președinției Republicii Argentina a anunțat că generalul Peron, care a suferit un ușor atac de cord la 21 noiembrie, s-a restabilit complet și după bronșita din ultimele zile. Comunicatul precizează că șeful statului argentinian și-a reluat activitatea la reședința sa de la Vicente Lopez.

Grîu

Recolta de grîu a anului 1973–1974 se anunță bogată. U.R.S.S. a anunțat că va obține 215 milioane de tone, ceea ce înseamnă cu 28 la sută mai mult decît în 1972. Statele Unite prevăd o creștere de 11,8 la sută, iar țările Pieței comune – 2,4 la sută. Prețurile mondiale ale grîului încep să scadă în urma acestor vești îmbucurătoare. Pe piața din Chicago a scăzut de la 240 la 175 dolari tona.

Vamă

Urho Kekkonen a ratificat acordul de liber schimb industrial cu Comunitatea Economică Europeană, pe care Parlamentul il ratificase săptămîna trecută, cu 141 de voturi pentru și 36 contra. Acordul, semnat la Bruxelles luna trecută, va intra în vigoare anul viitor. El prevede ca taxele vamale asupra produselor industriale să fie suprimate progresiv în viitorii patru ani.

Deces

Ministrul japonez de finanțe, Kiichi Aichi, a încetat din viață în urma unei pneumonii.

Prizonieri

Prin repatrierea de către India a unui nou grup de 890 prizonieri de război pakistanezi și persoane civile internate, a fost încheiată cea de-a patra fază a acestei acțiuni începute la 8 septembrie a.c. Pînă în prezent au fost repatriați, în baza Acordului de la Delhi pentru soluționarea problemelor umanitare create prin conflictul din decembrie 1971, 4 858 de prizonieri de război pakistanezi și persoane civile internate în India. Deși programul noii faze nu a fost încă anunțat, se așteaptă ca repatrierea prizonierilor de război pakistanezi să fie grăbită.

Reluare

Purtătorul de cuvînt al Departamentului de Stat, George Vest, a declarat că Statele Unite sînt dispuse să reia discuțiile tehnice cu Arabia Saudită privind posibile livrări militare, în pofida embargoului asupra livrărilor de petrol către S.U.A. Aceste discuții, suspendate la izbucnirea războiului din 6 octombrie, sînt legate de dorința Arabiei Saudite de a cumpăra 24-30 avioane „Phantom-F4". „Evident, va trebui să apreciem toate aspectele în zilele care urmează", a spus George Vest.

Nave

Pentagonul a anunțat că flota a șasea din Mediterana nu se mai află în stare de alertă. Odată cu reducerea tensiunii în Orientul Mijlociu, multe nave ale acestei flote vor acosta în porturile din Mediterana, iar altele se vor reîntoarce în porturile din S.U.A.

Petrol

Într-un interviu acordat săptămînalului libanez „Al Hawadess", șahul Iranului declară că, după părerea sa, în timp de pace țările arabe ar trebui să ridice măsurile pe care le-au luat în cursul războiului israeliano-arab în domeniul petrolului. Dacă proiectatele convorbiri nu duc la o pace justă „puteți folosi din nou toate armele voastre, inclusiv petrolul".

Automobil

Peste două treimi din necesitățile energetice ale Franței sînt acoperite de petrol. Sursele viitorului au încă o pondere redusă. Cu cele 14,5 milioane de tone consumate în 1972, automobilul este abia al treilea „client" la petrol. Principala utilizare este încălzitul intern, după care urmează industria.

La Dallas, acum zece ani (V)

Acoperişul de plastic

Mircea Grigorescu

Nici acum, după trecerea unui deceniu, întrebările pe care le-a ridicat „ziua tragică" de la Dallas nu au putut fi clarificate. Kenneth O'Donnell — „Irlandezul" — unul dintre cei mai apropiaţi prieteni ai lui John Kennedy, numit de tînărul preşedinte secretar general al Casei Albe, s-a ocupat, din 1963, cu strîngerea documentelor care ar avea vreo legătură cu ziua de 22 noiembrie, cu faptele mai semnificative ce au precedat-o şi au urmat-o. La început, „Irlandezul" a lucrat din iniţiativă proprie, din devotament pentru memoria lui „Johnnie", colegul lui de joacă de la Boston şi Hyannisport.

Mai tîrziu, după ce a cercetat primele documente colecţionate, Robert „Bob" Kennedy l-a rugat pe O'Donnell să accepte postul de director al „Bibliotecii Memoriale John Fitzgerald Kennedy", „fundaţie de familie", cu sediul în oraşelul Waltham din Massachusetts.

11 000 de documente originale — scrisori, pagini de memorii, file din dosare de anchete, fotografii, benzi de magnetofon, discuri cu înregistrări de convorbiri şi zgomote din ziua atentatului — se află depozitate într-un fost hangar de avioane particulare, în aşteptarea zilei cînd va fi gata construit sediul „Bibliotecii Memoriale". Pînă acum, construcţia a mers încet, foarte încet, după epuizarea primelor elanuri şi mai ales a primelor fonduri. De cîteva săptămîni, ecoul emoţiei de acum zece ani pare să fie tot mai puternic — aşa încît subscripţia pentru terminarea construcţiei a fost reluată, din iniţiativa partidului democrat american şi a actualului „senator de Massachusetts", Edward „Teddy" Kennedy, ultimul fiu al lui Joe, nefericitul „boss" arhimilionar de la Hyannisport.

Hangarul lui Kenneth O'Donnell a fost asaltat de public şi în special de ziarişti, din ziua în care bibliotecarul a scos de sub tipar o carte de amintiri intitulată „Johnny, abia dacă te-am cunoscut!..." Autorul dezvăluie un mare număr de fapte mai puţin sau chiar deloc cunoscute din viaţa lui J. F. Kennedy. El are o versiune proprie asupra „călătoriei fatale" din Texas. John Kennedy considera „ideea texanilor" de a se duce la Dallas (aluzie la guvernatorul Connally şi vicepreşedintele Lyndon Johnson) ca „o prostie obligatorie". Ştia că statul acela sudist îi este neprieten sau de-a dreptul ostil. Mai ştia, însă, că trebuia, era datoria lui de om politic să cîştige simpatia sau cel puţin neutralitatea, dacă nu adeziunea publicului din Texas. Nici Connally, nici prea puţin iubitul Johnson nu serveau la nimic, în captarea acelei simpatii. În modul cel mai neaşteptat, magnetul psihologic a fost Jackie!

Sărmana Jackie!, exclamă, la unison, doi din martorii cei mai apropiaţi ai zilelor din noiembrie: bibliotecarul pe care l-am citat mai sus şi secretara particulară a Jacquelinei Kennedy din acel timp, Mary Gallagher. Jackie n-a vrut să se ducă la Dallas! Abia ieşise din maternitate, după a treia sarcină pierdută prematur. Medicii ei s-au împotrivit, energic, cererii — sau mai bine-zis rugăminţii — preşedintelui de a fi însoţit de Jacqueline în călătoria lui politică şi plictisitoare. Totul fusese pregătit pentru un voiaj oficial în Mexic, fixat pentru primele zile din decembrie. „Turneul texan" era o surpriză neplăcută. La maternitate, Jackie citise de zeci de ori textul micului ei toast — pe care trebuia să-l pronunţe la Ciudad de Mexico, în limba mexicană, o adevărată „variaţie pe acelaşi motiv a limbii spaniole". Recita toastul în faţa oglinzii şi era încîntată de mişcarea buzelor, de expresia feţei, de sonoritatea muzicală a vorbelor. La Dallas, în momentul cînd a fost ucis John Kennedy, avea textul la ea, în săculeţul brodat cu fire de argint pe catifea roz. În cele din urmă, preşedintele a trebuit să-i promită, solemn, că voiajul în Mexic nu va fi nici contramandat, nici amînat.

S-a stabilit, astfel, că în ziua de 21 noiembrie avionul prezidenţial va decola de la aeroportul militar de lîngă Washington. În ajun, Jackie a hotărît că John-John şi Caroline nu vor veni în Texas. Serviciul de previziuni meteorologice al Forţelor aeriene americane, alertat pentru supravegherea regiunii de sud a Statelor Unite dăduse un pronostic categoric: timpul va fi rău, cerul acoperit, vîntul din nord va aduce, aproape cu certitudine, ploi reci. În condiţiile acestea, Jackie — după o scurtă discuţie cu preşedintele — care era cam sceptic în ce priveşte buletinele meteo... — a luat două decizii personale. Mai întîi, fetiţa şi băiatul vor fi duşi de doicile lor la noua fermă a familiei John Kennedy, în Munţii Virginiei, unde vor rămîne pînă la înapoierea părinţilor din Mexic. În al doilea rînd, toate cele opt cufere în care erau rînduite toaletele „Primei Doamne a Statelor Unite", gata pentru a fi îmbrăcate în voiaj, vor fi readuse în apartamentele de la etajul 2 al Casei Albe, pentru a se adecva garderoba cu prevederile meteo.

Preşedintele, căruia Jacqueline îi spunea, în intimitate, „Jack", — nume pe care bătrînul „boss" Joe Kennedy l-a dat, pe rînd, primului şi celui de al doilea fiu al lui — a încercat să protesteze doar de formă. Ştia, dinainte, că orice încercare de a se opune planurilor făcute de soţia lui n-aveau nici o şansă de succes. Jacqueline încremenea, ca de groază, îndată ce era contrariată. Făcea ochii mari, foarte mari, şi rotunzi. Zîmbetul, faimosul ei zîmbet fermecător, se crispa, devenea aproape urît, ca un rictus. După cîteva clipe şoptea ceva, un murmur confuz, de neînţeles. Poate că era de acord cu ce-i spunea bărbatul ei, poate că nu, dar, în toate cazurile, John Kennedy înceta, subit, să mai protesteze, o privea lung, cu mirare sau compătimire, şi nu-i rezista. Jacqueline, cu aerul ei de fetiţă cuminte, timidă, cu feminitatea cea mai catifelată, făcea exact şi exclusiv numai ce hotărîse în mintea ei.

Aşa încît, în dimineaţa zilei de 22 noiembrie, cînd au pătruns razele soarelui de sud prin jaluzelele camerelor de hotel în care erau găzduiţi înalţii oaspeţi la Forth Worth, în apropiere de Dallas, Jacqueline Kennedy a făcut, înainte de orice, o criză de nervi, în miniatură.

Afară era o căldură de miez de vară, iar rochia ei bleumarin de lînă şi mantoul cu guler de chinchilla îi dădeau, dinainte, fiori fierbinţi la gîndul că va transpira în timpul ceremoniilor şi al paradei. Mary Gallagher pretinde că a îndrăznit, împotriva tuturor antecedentelor, a-i propune să îmbrace taiorul cu nuanţe de „rose fanée". Jaqueline a aprobat ideea, valizele uriaşe au fost din nou desfăcute, taiorul a ie-

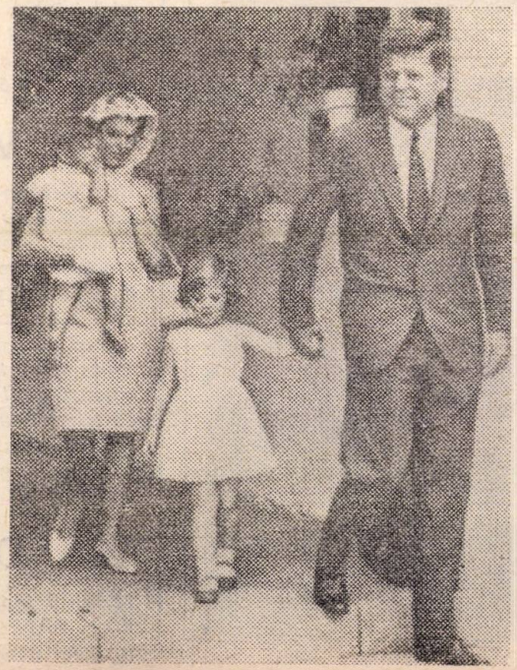

Palm Beach, 1962: Momente fericite: John Kennedy, Caroline, Jacqueline şi micuţul John

22 noiembrie 1963. Momentul asasinatului. Cu cîteva clipe înainte, Jacqueline ar fi spus : „dragul meu, te rog, dă ordin să se închidă acoperișul automobilului"

22 noiembrie 1973. În memoria fratelui său : alături de cîțiva membri ai familiei, senatorul Edward Kennedy pune flori pe mormîntul fostului președinte

șit la iveală, iar Jackie și-a regăsit buna dispoziție.

Aceste scene se petreceau în momentul în care John Kennedy, literalmente împins din spate de Johnson, ieșea la balconul hotelului pentru a răspunde aclamațiilor mulțimii. Un tunet de aplauze l-a întîmpinat, dar, spre surprinderea generală și spre satisfacția președintelui, din public s-au desprins strigătele : „Jackie !", „Jackie !", „Unde-i Jackie !" ... John Kennedy a început să rîdă, sincer amuzat de incidentul acesta, și a improvizat un răspuns, citat apoi ca ultima lui vorbă de spirit : — Nu vă alarmați ! Jackie vine imediat, adică după vreo jumătate de oră. Deocamdată stă în fața oglinzii... Trebuie să înțelegeți că dacă n-ar sta atît de mult în fața oglinzii, ar arăta ca mine și ca Johnson !...

Explozia de urale și jerbele de aplauze au izbucnit atît de puternice, încît pînă și placidul Connally, despărțit de Kennedy printr-o adevărată prăpastie de idei politice, a spus mai tîrziu : „Am fost tentat să-l îmbrățișez, atîta popularitate își cîștigase, în zece secunde, cu spontaneitatea lui și cu farmecul nevestei sale".

John Kennedy a trebuit să stea la balcon mai mult de 20 de minute, în cele din urmă a apărut și Jacqueline. Valul de urale s-a dublat. Din nou a trebuit să intervină Lyndon Johnson, care s-a adresat mulțimii pe un ton cam agresiv, cerînd, cu strigăte și gesturi largi, să înceteze demonstrația, deoarece președintele are un lung program în cursul dimineții, la Dallas.

Apoi, tot grupul prezidențial a plecat spre capitala comercială a Texasului...

La ora 11 și jumătate s-a format cortegiul la aeroportul militar din apropierea orașului. În cărțile despre ziua de 22 noiembrie și în reportajele care au apărut acum, de curînd, cu ocazia împlinirii a zece ani de la tragicul eveniment, se insistă asupra unei chestiuni care a preocupat-o pe Jacqueline Kennedy. Anume, în momentul cînd s-a format șirul de automobile și fiecare personaj a fost invitat să ocupe, în mașini, locurile fixate de protocolul Casei Albe, Jacqueline i-a spus președintelui că ea ar fi preferat un automobil închis (cu acoperiș), deoarece nu se simțea bine și plimbarea în aer liber, combinată cu bătaia, cam violentă, a razelor soarelui de prinz, ar indispune-o. John Kennedy a reflectat cîteva clipe, dar înainte de a răspunde el, a intervenit Lyndon Johnson, care cu un aer de gazdă, i-a dat asigurări Jacquelinei că drumul nu va fi lung, traseul va străbate cartierele de case înalte — încît puține raze ale soarelui vor ajunge pînă la tenul fin al oaspeților.

Ca de obicei, Jacqueline Kennedy n-a replicat pe loc, a lăsat privirea în jos și a murmurat ceva neaudibil. Mai tîrziu, după catastrofă, a povestit, rememorîndu-și acea scenă, că ar fi spus președintelui : Dragul meu „Jack" — te rog dă ordin să se închidă acoperișul automobilului.

Unul dintre agenții F.B.I. care se afla în echipa de pază a cortegiului susține că ar fi auzit, întocmai, aceste cuvinte murmurate de Jacqueline, în timp ce președintele Kennedy spunea ceva, în altă ordine de idei, lui Connally. Datorită acestei confuzii momentane, sugestia, sau mai corect, rugămintea exprimată de Jacqueline nici n-a fost auzită de cine trebuia. Automobilul prezidențial avea un acoperiș de plastic, translucid, care împiedica vederea. Lyndon Johnson ținea ca publicul din Dallas să-l vadă pe John Kennedy și în special pe Jacqueline. În apărarea lui însuși, Johnson a adăugat mai tîrziu că acoperișul de plastic n-ar fi putut opri traiectoria gloanțelor ucigătoare — trase cu o pușcă pentru distanțe lungi. Specialiștii în armament au combătut această aserțiune, cu argumentul că acoperișul de plastic nu era, propriu-zis, un blindaj destul de rezistent pentru a opri gloanțele, dar, în orice caz, le-ar fi micșorat considerabil eficacitatea și, mai ales, le-ar fi modificat traiectoriile care au fost de o extraordinară precizie.

Nici pînă azi polemica aceasta n-a putut fi lămurită. În cronica politică a Statelor Unite va rămînea consemnat faptul că mersul istoriei era cu totul altul dacă vorbele murmurate de Jacqueline ar fi fost auzite de cine trebuia, și ascultate. S-au scris și tipărit despre „acoperișul de plastic" zeci sau sute de mii de cuvinte, prea tîrziu, fără rost, în locul celor trei-patru vorbe de care a depins soarta președintelui...

Și n-a fost numai atît. Traseul cortegiului prezidențial nu fusese stabilit în mod foarte riguros. La intrarea în Dallas ar fi fost posibil, fără dificultăți, ca șirul de automobile angajat în procesiune pe Main Street (una din principalele artere ale orașului) să nu fi ocolit la stînga (pe lîngă imobilul ocupat de „șeriful" regiunii și de Curtea cu jurați) — pentru a înconjura grupul de arbori decorativi și piscina din Dealy Plaza și a se plasa exact pe cea mai bună linie de tir a ucigașului (sau a ucigașilor !).

Drumul drept, direct pe Main Street, era, poate, mai firesc. Virînd la dreapta pe Houston Street și după mai puțin de două sute de metri, virînd din nou, bracat, de data aceasta la stînga, pentru a reintra în Main Street, automobilul din fruntea cortegiului, în care se afla președintele John Kennedy a fost expus direct în vizorul de pe arma asasinului.

Pînă aici au fost schițate doar cîteva din ciudățeniile care au învăluit și continuă să învăluie dramatica succesiune de fapte și situații legate de evenimentul de la Dallas. Enigmele profunde și interminabilele întrebări cauzate de ele încep abia în secunda în care automobilul prezidențial, fără acoperiș, scăldat în lumina arzătoare a soarelui, a virat pe aleea centrală din Dealy Plaza.

Conform versiunii care a fost însușită de membrii Comisiei Warren (numită de președintele Johnson, pentru a face ancheta crimei) asasinul se afla la o fereastră de la etajul 4 al imobilului „Texas School Book Depository" (una din bibliotecile pedagogice locale, puțin frecventată). Comisia Warren admite că omul care a tras cu arma de la fereastra aceea a fost, așa cum a precizat poliția locală, numitul Lee Harvey Oswald. La cîteva clipe după atentat, cînd doar un număr redus de martori oculari își dăduseră seama despre ce s-a întîmplat — anume, că s-a tras asupra președintelui — Oswald a fost văzut ieșind, în goană, din clădirea Bibliotecii și îndreptîndu-se, printre arborii din scuarul ce prelungea Dealy Plaza, către centrul orașului.

(Va urma)

După zece ani : John-John, 13 ani, și Caroline, 16 ani

EKONOMICESKAIA GAZETA
MOSCOVA

CORPORAȚIILE INTERNAȚIONALE ȘI ȚĂRILE ÎN CURS DE DEZVOLTARE

POTRIVIT datelor Ministerului Comerțului al S.U.A., la începutul anului 1972 suma totală a investițiilor directe de capital american în țările în curs de dezvoltare din Asia, Africa și America Latină a atins aproximativ 25 miliarde dolari. Acestea și alte date similare, publicate de organele naționale și internaționale ale statelor capitaliste dezvoltate, nu oglindesc decît valoarea contabilă a patrimoniului filialelor și întreprinderilor anexe ale uriașelor societăți din S.U.A., Europa occidentală, Canada, Japonia, cum ar fi : „General Motors". „International Business Machines" „Standard Oil of New Jersey", „Schell", „Volkswagen", „Mițubishi" și altele, și care operează în țările în curs de dezvoltare. Numai în anii 1961-1970 aceste societăți au creat în țările în curs de dezvoltare nu mai puțin de 2 000 de noi întreprinderi.

În aceste țări, ele sînt atrase de factori importanți, care le promit uriașe profituri suplimentare, ca existența unor surse abundente de materii prime, forță de muncă „ieftină", noi piețe de desfacere.

Este adevărat că societățile străine au contribuit într-o anumită măsură la crearea în Brazilia, de exemplu, a unei ramuri importante a economiei ca industria constructoare de automobile. În ultimul timp, ele încep să creeze în această țară și o altă ramură importantă : producția de calculatoare electronice.

Vorbind însă de activitatea societăților internaționale nu trebuie să scăpăm din vedere o altă latură a ei : ele se străduiesc să nu creeze în Brazilia cicluri complete pentru fabricarea unei producții finite. Practic, toate fabricile de automobile se ocupă, în primul rînd, de asamblarea vehiculelor din piese și accesorii importate din străinătate. Același lucru se petrece și în alte țări în curs de dezvoltare. Întreprinderile societății „Texas Instruments" din Singapore și din Taivan asamblează scheme integrale din componente importate din S.U.A. În final, reiese că țările în curs de dezvoltare exportă nu automobile și calculatoare electronice proprii, ci munca „ieftină" a muncitorilor naționali consumată de ei în fabricile de asamblare ale societăților internaționale. Este semnificativ, de exemplu, faptul că salariul muncitorilor din industria prelucrătoare braziliană este mai scăzut decît cel al muncitorilor industriali, respectiv : din S.U.A. — de 6 ori, din Canada — de peste 5 ori, din R.F. Germania — de 3,5 ori.

De aici reiese limpede că atunci cînd contribuie la o oarecare dezvoltare a economiei țărilor în curs de dezvoltare din Asia, Africa și America Latină, societățile internaționale o deformează și, în același timp, o pun într-o situație de dependență sporită față de capitalul străin.

Potrivit estimărilor revistei americane „Current History", monopolurile străine dețin aproximativ 40 la sută din capitalurile pieței braziliene, peste 80 la sută din producția de medicamente, 90 la sută din producția de ciment, aproape întreaga producție de automobile și anvelope din Brazilia. În legătură cu aceasta, în ultimul timp, în țările în curs de dezvoltare se conturează tot mai mult tendința de a reglementa activitatea societăților internaționale. Mulți înțeleg deja că problema principală constă nu în a atrage sau a nu atrage în economie capitalul străin, ci în precizarea scopului și condițiilor în care să fie atras acest capital. Cu atît mai mult cu cît această problemă este strîns legată de alta, nu mai puțin stringentă pentru statele în curs de dezvoltare ca obiect al expansiunii societăților internaționale, și anume problema suveranității lor naționale.

Astăzi, această problemă depășește cu mult cadrul noțiunii tradiționale de suveranitate considerată ca independență în adoptarea unor anumite hotărîri politice. În condițiile actuale, pe primul plan se ridică, de asemenea, problema suveranității economice. Pentru statele în curs de dezvoltare, ea se concentrează în prezent în asemenea probleme-cheie ca dreptul de a dispune ele singure de propriile resurse naturale, de a naționaliza proprietatea monopolurilor străine, de a promova o linie independentă în interior și o politică economică externă independentă.

A. Atroșenko

LE MONDE diplomatique
PARIS

ISRAELUL ÎN PERSPECTIVA ALEGERILOR

PENTRU Israel, lecția evenimentelor recente este că noi războaie ar putea fi la fel de costisitoare în oameni și în material.

Nu numai pe front recentul război i-a luat pe israelieni prin surprindere, ci și pe teren psihologic. Conducătorii lor erau preocupați de o campanie electorală în care Moshe Dayan, ministrul apărării, era pe cale să obțină un succes cu ajutorul unei mari publicități, încercînd să convingă partidul laburist la putere să accepte propunerile sale privind accelerarea instalării unor așezări israeliene în teritoriile arabe și amenințînd că altfel, va demisiona. Alegătorilor li se oferea să opteze între un partid laburist angajat într-o „anexare insidioasă" a teritoriilor ocupate și o nouă coaliție de dreapta, animator de unită, favorabilă incorporării la statul Israel a tuturor teritoriilor ocupate.

Alegerile care ar fi trebuit să aibă loc la 30 octombrie au fost amînate în urma unui acord între partide. În viitor, alegerile vor avea loc într-o atmosferă cu totul diferită, deoarece problemele, atît interne cît și externe, au fost transformate de război. La începutul lunii trecute, principalele două grupări de partide nu erau în dezacord decît asupra unor nuanțe în problema teritoriilor ocupate și părea cert că problemele interne, de pildă, lipsa de locuințe și inflația, vor fi hotărîtoare pentru rezultatul scrutinului. Azi, națiunea se va dezbina, fără îndoială, în legătură cu acceptarea de către guvern a planului americano-sovietic de încetare a focului, partidul de opoziție Likud denunțînd această încetare a focului.

Poziția generalului Dayan va fi deosebit de interesantă. Într-adevăr, pe de o parte el se bucură de un real prestigiu,

Tel Aviv. Tensiuni interne după război. În imagine — trei din figurile politice marcante ; de la stînga la dreapta : Moshe Dayan, Aharon Yariv, Haim Bar-Lev (la o conferință de presă a Goldei Meir)

După șase săptămîni de negocieri, principalele trei partide din Irlanda de Nord au ajuns la un acord privind un organism executiv în Ulster, acord considerat de o „importanță crucială" : pentru prima oară după 50 de ani se deschide drumul unei guvernări la care să participe și catolici și protestanți. În fotografie, un moment după anunțarea acordului : William Whitelaw (al doilea din stînga), secretarul de stat pentru Irlanda de Nord, Brian Faulkner (stînga), lider al partidului unionist (protestant), Oliver Napier, lider al partidului alianței (interconfesional) și Gerard Fitt (dreapta), lider al partidului social-democratic și laburist (catolic)

dar, pe de altă parte, campania sa în favoarea instalării unor așezări israeliene pe teritorii arabe ar putea foarte bine să fi precipitat hotărîrea statelor arabe de a recurge la arme. S-ar putea, de asemenea, ca ea să fi jucat un rol în eroziunea rapidă a sprijinului diplomatic pentru Israel în Europa și în Africa.

Atît timp cît guvernul se menținea la politica sa inițială de avanposturi limitate la imperativele de securitate, el putea convinge țările prietene că este gata să se retragă din teritoriile ocupate, de îndată ce arabii își vor manifesta voința de a face pace. Dar, începînd din momentul în care el a ajuns să facă din colonizare instrumentul propriei sale salvări, adăugînd Gaza pe lista regiunilor pe care intenționa să le păstreze sub controlul său, bunele intenții ale guvernului israelian au început să fie puse la îndoială.

Dacă, așa cum a arătat dr. Kissinger, marile puteri sînt hotărîte să obțină o reglementare finală a problemei Orientului Apropiat, acest lucru nu se va putea face decît impunînd celor două părți concesii substanțiale care, pentru Israel, înseamnă o retragere din vastele regiuni de pe malul occidental al Iordanului și din Sinai, lăsînd în suspensie probleme ca aceea a Ierusalimului și a punctului Sharm-el-Sheik. Acest lucru nu a putut scăpa liderilor partidului laburist israelian atunci cînd au acceptat încetarea focului. Dar atitudinea lor ulterioară arată că ei nu sînt gata să facă față implicațiilor acestei hotărîri.

Ministrul afacerilor externe israelian, Abba Eban, a criticat cu amărăciune Marea Britanie și Franța pentru embargoul lor asupra armelor și pentru apelul lor în favoarea unei retrageri israeliene pe scară largă. Israelul constată cu emoție că, spre deosebire de 1967, în prezent, majoritatea guvernelor europene au dat dovadă de răceală, dacă nu de dezaprobare față de Israel. Iar dezastrul continuă în Africa. De la începutul luptelor, peste 20 de țări africane au rupt relațiile cu Israelul, inclusiv cea mai veche aliată a lui de pe continent — Etiopia.

Oricît de nedrepte ar putea să le pară, conducătorii israelieni nu vor putea să ignore aceste avertismente care prevestesc o izolare crescîndă a țării lor și care nu pot fi explicate exclusiv prin criza petrolului. Americanii nu vor putea să le ignore nici ei.

Eric Marsden

Frankfurter Allgemeine

O SUTĂ DE PRIMARI NEGRI ÎN S.U.A.

RECENTELE alegeri comunale din S.U.A. au dus la instalarea a încă opt primari negri, numărul negrilor care se află în fruntea localităților sporind la o sută. După ce Los Angeles, cel de-al treilea oraș ca mărime din țară, numărînd 2,8 milioane locuitori, l-a ales în această vară pe negrul Thomas Bradley, drept primar, și orașele Atlanta și Detroit au obținut cîte un primar negru, orașul Raleigh (Carolina de Nord), în care raportul dintre cetățenii albi și negri este de șapte la unu, a ales, de asemenea, drept primar un negru, pe Charles Lightner. Campania electorală din Detroit, centrul industriei de automobile, a fost urmărită cu deosebit interes, deoarece era de temut că strînsa competiție dintre un candidat alb și unul negru ar fi putut reînvia tensiunile care au dus la răscoalele din vara anului 1967. Atunci, o parte din oraș fusese distrusă de incendii și explozii și nici pînă astăzi Detroitul nu și-a revenit complet. Cele 1,5 milioane locuitori ai acestui oraș industrial sînt împărțiți în proporție de unul la unu în albi și negri. Ambii candidați s-au străduit să nu includă note rasiale în campaniile lor electorale. Alegătorii aveau în față alternativa între polițistul de carieră, alb, Nichols, fost șef al poliției, și politicianul negru Coleman Young, care face parte din 1964 din Senatul local din Michigan. Young, care s-a bucurat de sprijinul sindicatului muncitorilor din industria de automobile, a cîștigat cu o majoritate infimă de 51,6 din voturi.

Rezultatul a demonstrat că alegătorii votaseră destul de aproape de linia de demarcație rasială, care împarte Detroitul în circumscripții albe și negre. Totodată, rezultatul respectiv dezminte speranța sau temerea unor observatori că negrii, care au reușit să pătrundă în clasa mijlocie, se dezic de fidelitatea față de politicienii din propria rasă. În ultimii ani, o mare parte a electoratului de culoare a reușit, o dată cu consolidarea economică a industriei de automobile, să parcurgă calea spre pătura burgheză avută.

Noul primar Young a calificat drept cea mai importantă sarcină a sa depășirea polarizării orașului în albi și negri. Se consideră că va înregistra un oarecare succes, deoarece este un politician liberal și abil, care se desemnează el însuși drept pragmatic și om al compromisului. Meritele politice și le-a dobîndit în aripa de stînga a sindicatului din industria de automobile, iar ulterior ca șef al fracțiunii democratice din Senatul din Michigan.

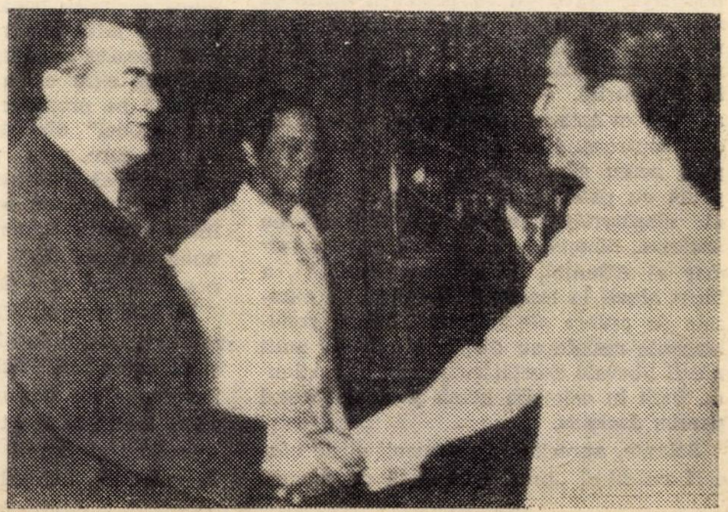

Manila. Prima vizită a ministrului de externe cehoslovac Bohuslav Chnoupek în Filipine ; în imagine: vizită la președintele Ferdinand E. Marcos

Coleman Young

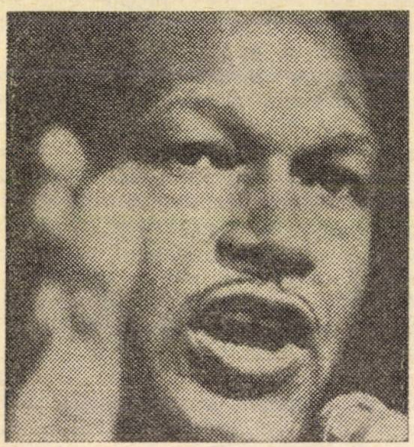

Thomas Bradley

Alte orașe care au ales acum primari negri sînt Grand Rapids (Michigan), Dayton (Ohio) și Chapel Hill (Carolina de Nord), un oraș cu o populație majoritară albă, care l-a reales pentru a doua oară pe primarul său negru, Howard Lee. Orașe industriale cu o populație preponderent neagră, și care au de mai mult timp primari negri, sînt Gary (Indiana) și Newark (New Jersey).

În perspectivă, importanța cea mai mare o va avea primarul negru din Atlanta, capitala vechiului sud, care a ales în urmă cu o lună pe avocatul în vîrstă de 35 de ani, Maynard Jackson. În Atlanta, situația este asemănătoare cu cea din Detroit : o populație împărțită în proporții egale în albi și negri, cu o creștere permanentă a numărului populației negre și cu o emigrare constantă a clasei mijlocii a albilor în suburbii. Accentele rasiale nu au fost evitate în campania electorală, deși contracandidatul Massell, primarul de pînă acum al Atlantei, fusese ales în urmă cu patru ani cu sprijinul puternic al alegătorilor negri. În disputa cu Jackson, Massell, care a fost primul primar al Atlantei, de origine evreiască, a făcut aluzii la teama albilor față de excesele de putere ale negrilor. Aceste reminiscențe rasiale au displăcut atît de mult părții liberale a cetățenilor albi din Atlanta, încît în cele din urmă și-au dat votul pentru Jackson.

Atlanta, apreciată de oamenii ei de afaceri ca fiind „prea interesată de afaceri pentru a se dezlănțui într-o ură rasială", este mult mai progresistă în sprijinirea politicienilor negri decît majoritatea celorlalte orașe din sud. Acest oraș nu a desemnat numai pe primul negru — Julian Bond — în Parlamentul statului, ci a trimis primul senator negru din sud — Andrew Young — în Congresul S.U.A.

---

l'Unità

ROMA

SALTUL SOMALIEI

NU MULTE guverne au norocul să primească, în același timp, laude din partea unui conducător revoluționar ca Fidel Castro și a unui strateg al imperialismului ca McNamara. Aceasta s-a întîmplat, lunile trecute, Somaliei noi, cea care a renăscut la 21 octombrie 1969, cînd un grup de militari, sprijinit de forțele cele mai sincer progresiste, a preluat puterea.

Acest regim a fost prezentat în cursul intervenției rostite de Fidel Castro la tribuna conferinței nealiniaților de la Alger ca una dintre experiențele autentic revoluționare în curs în Africa. Cu cîteva luni în urmă, președintele Băncii mondiale, R. McNamara, cita Somalia — la sfîrșitul unei călătorii pe continentul african — ca pe una dintre țările în curs de dezvoltare unde se muncește cu seriozitate.

Care este secretul acestei experiențe somaleze, ce suscită atît interes ? Înainte ca forțele progresiste să preia puterea — a repetat de mai multe ori conducătorul statului somalez, Mohamed Siad Barre — Somalia a trăit în domeniul ficțiunii. În timp ce imensa majoritate a populației, nomadă în proporție de două treimi, lupta pentru supraviețuire, un cerc restrîns de profesioniști ai parlamentarismului și de reprezentanți ai unei burghezii intermediare acumula bogății și privilegii administrînd jaful imperialist al țării. Din păcate, această avangardă a unui capitalism național care nu a reușit niciodată să meargă pe propriile lui picioare era unicul „model" disponibil pentru cei cîțiva oameni care, prin privilegiu sau bogăție, au reușit să înainteze pe scară socială. Nu mai trebuie spus ce prăpastie s-a creat între această minoritate orientată spre o bunăstare de tip occidental și masele populare tot mai dezmoștenite.

În fața rapidității și ușurinței cu care militarii au înlăturat, în noaptea dintre 20 și 21 octombrie 1969, acest grup conducător, mulți au crezut că este vorba de o nouă lovitură de stat aducătoare de mult moralism și puține transformări radicale. În realitate, îndărătul loviturii din 21 octombrie au existat o îndelungată dezbatere politică, o atentă pregătire, devenită posibilă datorită a trei factori, a căror importanță a apărut în ultimii ani : în primul rînd, faptul că armata a fost străină de corupția și clientelismul care s-au revărsat în voie în țară timp de atîția ani, în al doilea rînd faptul că foarte mulți ofițeri instruiți în capitale progresiste au învățat „să vadă lumea" altfel decît conducătorii lor, în sfîrșit, gradul înalt de politizare a multor militari la toate nivelurile și obișnuința lor cu cercurile unei stîngi sindicale și intelectuale la fel ca ei „exclusă și curată".

Deci, mulți ani, civilii au discutat despre posibilitatea realizării progresului și dreptății, a conducerii țării în interesul adevăratei Somalii, aceea a nomazilor aflați permanent în lupta cu greutățile și a maselor plecate la oraș fără speranță. A prelua în mod formal puterea din mîinile burgheziei compradore nu era, la urma urmei, un lucru atît de greu, dar cum să reușească, după aceea, să împiedice restabilirea legăturilor ei cu imperialismul ? Faptul că această dezbatere s-a desfășurat în rîndul unor oameni cu formație și concepție socialistă a înlăturat ipoteza periculoasă a unei ciocniri între două elite, aceea a luptei de vîrf între un grup conducător conservator și unul progresist. Astfel, s-a ajuns la 21 octombrie după ce s-a hotărît că unicul drum ce trebuia urmat era cel mai greu și mai lung, dar și cel mai sigur : mobilizarea maselor populare.

Rupînd cu limbajul mistificator al vechilor conducători, noul regim a pus brusc națiunea în fața celor „trei mari dușmani ai săi" : foamea, ignoranța și bolile. „Prosperitatea noastră, aceea reală, iar nu cea vînturată ani îndelungați în fața ochilor, va fi cucerită după înlăturarea acestor obstacole", s-a repetat permanent de la primele întruniri populare. „Pentru înfrîngerea acestor dușmani — a fost cuvîntul de ordine — nu este nevoie de ajutoare străine, nici de minuni, sîntem suficienți noi cu inteligența și cu brațele noastre". Și pentru a convinge mai bine poporul somalez să sfideze o sărăcie care nu este o pedeapsă dumnezeiască, ci rodul unor injustiții, regimul revoluționar lansează o serie de inițiative bazate pe principiul autoajutorării. Treptat, mase tot mai largi acceptă apelul de a porni război împotriva subdezvoltării, dînd viață unei atmosfere care amintește anii eroici ai reconstrucției coreene sau pe aceia ai epopeii cubaneze după eliberare.

Proletariatul orășenesc construiește cu propriile sale mîini casele, spitalele, școlile, drumurile de care are nevoie. Nomazii își sapă puțurile. Satele de agricultori construiesc canale de irigație și duc la bun sfîrșit opere de asanare. Sute și sute de nomazi intră voluntar în noile gospodării colective create de stat — „Crash Programme" — unde se transformă în agricultori. Se reușește chiar înfrîngerea holerei mai rapid decît în întregul continent, pentru că epidemia este combătută de oricine știe să țină în mînă o seringă. Hotărîrea de adoptare a limbii somaleze scrise permite lansarea unei campanii pentru alfabetizarea de masă, care nu întîrzie să entuziasmeze un po-

por ce se simțea „condamnat" la analfabetism.

Dar originalitatea experienței somaleze nu se sfîrșește aici. Problema specific politică este aceea a organizării : cum să fie instituționalizată mobilizarea ? Cum să fie canalizate atitea energii spre atingerea unor obiective mai puțin imediate ? Cum să fie educate cadrele apărute aproape „firesc" în cursul muncii voluntare ? Munca de orientare politică, pregătirea cadrelor, salvgardarea rezultatelor revoluționare au căpătat un curs numai la prima vedere lipsit de organizare. Practic, Consiliul revoluționar a dat viață unui Birou Politic care administrează riguros și elastic maturizarea conștiinței politice de masă. Autoguvernarea locală, crearea de centre de orientare în fiecare district și a miliților populare, participarea noilor cadre conducătoare la responsabilități tot mai mari — iată etapele prin care se consolidează experiența în curs. Pe de altă parte, s-a ajuns în ajunul creării primei organizații de masă, sindicatele oamenilor muncii. Va veni apoi rîndul organizațiilor de femei și de tineret.

Ceea ce face încă și mai trainică această experiență este aspectul de care și-a dat seama McNamara : eficiența. Așteptînd ca noua generație să se ocupe în întregime de conducerea țării, puterea revoluționară a știut să folosească — revăzut și reeducat în mod corespunzător — vechiul aparat de stat pentru a pune bazele unicei dezvoltări posibile : aceea inspirată din principiile socialismului și ancorată în realitatea socială și resursele naturale ale țării.

Luigi Ferrini

PROFIL

NORMAN ERIC KIRK

prim-ministru al Noii Zeelande

Lider al partidului laburist care a ieșit învingător în alegerile din 25 noiembrie 1972, Norman Eric Kirk s-a născut la 6 ianuarie 1923, la Waimate în provincia Canterbury, în familia unui tîmplar. Și-a început studiile la Linwood, dar la vîrsta de 12 ani, cînd tatăl său a rămas fără lucru, a trebuit să părăsească școala și să se angajeze, întîi muncitor în serviciile comunale, apoi conducător de locomotivă.

Cariera sa politică a început în 1953, cînd a fost ales primar al micului oraș industrial Kaiapoi, devenind la 30 de ani cel mai tînăr primar din țară. În 1957 a candidat la alegerile parlamentare și de atunci a fost permanent prezent pe listele partidului laburist.

În 1963, Norman Eric Kirk a fost ales vicepreședinte, iar în 1964, președinte al partidului laburist, pentru ca din decembrie 1965 pînă în prezent să fie lider al acestui partid.

La 26 noiembrie, imediat după victoria în alegeri și, implicit numirea sa în postul de prim-ministru, Norman Eric Kirk a declarat că programul guvernului său prevede blocarea beneficiilor companiilor străine, importante investiții care să permită dezvoltarea industriei și să ducă la creșterea numărului locurilor de muncă, precum și stabilirea unui control riguros asupra marelui capital financiar ; în concluzie, stabilirea unei politici economice care să răspundă mai bine intereselor țării. Primul ministru a mai subliniat că guvernul său este hotărît să ducă o politică externă nouă, concretizată în extinderea raporturilor de coexistență pașnică cu toate țările, indiferent de natura regimului lor social-politic. Schimbările care au avut loc în relațiile cu fostul principal partener, Marea Britanie, după aderarea acestuia la Piața comună, și reorientările pe plan intern și pe plan extern, în special strîngerea relațiilor cu țările Asiei, au determinat mulți comentatori să afirme că Noua Zeelandă a obținut, pentru prima oară în istoria sa, o adevărată independență.

LE SOIR

BRUXELLES

CINE VA FI SUCCESORUL LUI HEINEMANN?

LA PRIMA vedere s-ar părea că înlocuirea președintelui republicii, Gustav Heinemann, nu ar trebui să aibă cîtuși de puțin consecințe profunde asupra vieții politice a R.F. Germania. Aparențele înșeală. Nu deoarece Constituția vest-germană i-ar conferi cea mai mică putere politică reală, dar deoarece desemnarea unui succesor riscă să lipsească unul din cele două partide la putere (avînd ca sarcină să dea pe președintele republicii), de o personalitate importantă și, în consecință, să declanșeze o modificare a raportului de forțe.

Acesta este, de altfel, motivul pentru care social-democrații (în frunte cu cancelarul Brandt) și liberalii au făcut totul pentru a determina pe actualul președinte să solicite un nou mandat așa cum îi permite Constituția și așa cum s-a întîmplat deja înaintea lui. Dar, în ciuda uimitoarei tinereți intelectuale și fizice de care se bucură la 74 de ani, Gustav Heinemann a respins aceste propuneri presante. El a explicat de ce, la televiziune. Fără îndoială, a spus el în esență, în momentul de față și încă un timp de acum înainte, se simte în stare să-și asume îndatoririle sarcinii sale, dar va putea oare s-o facă încă cinci ani ? (durata mandatului prezidențial în Germania federală). Or, el are o concepție prea înaltă despre sarcina sa pentru a-și rezerva dreptul să se demită înainte de expirarea mandatului său.

Deoarece Gustav Heinemann nu se va prezenta din nou, candidatul asupra căruia se părea că se căzuse de acord aproape în unanimitate era actualul ministru al afacerilor externe și președintele partidului liberal, Walter Scheel. Dar numirea sa în funcția supremă l-ar obliga să renunțe la președinția partidului său, care ar reveni atunci vicepreședintelui său, Hans Dietrich Genscher, în prezent ministrul afacerilor interne. Or, ministrul afacerilor interne este considerat — nu fără motiv — drept reprezentantul cel mai eminent al așa-numitei „aripi de dreapta și conservatoare" a partidului liberal. Numirea sa la președinția partidului liberal ar însemna foarte probabil — consideră numeroși observatori — renunțarea într-un termen mai mult sau mai puțin lung la coaliția cu partidul social-democrat și posibilitatea unei reveniri la putere a creștin-democraților, datorită aportului partidului liberal. Fără îndoială, foarte recent, la congresul liberal de la Wiesbaden, Genscher a îndepărtat în mod public și categoric o asemenea eventualitate... pentru viitoarea legislatură care va începe în 1976. Dar ulterior ?

Așa stau lucrurile în prezent. Partidele politice vest-germane sînt în căutarea unui președinte al republicii. În realitate, printre personalitățile de mare clasă, apte pentru funcția de președinte al republicii, puține, foarte puține, sînt dispuse să-și pună candidatura, iar partidele lor nu dau dovadă în general de dorința de a se despărți de ele.

Partidul social-democrat a înființat o comisie care va trebui să desemneze un candidat pînă în iunie viitor, data alegerii noului președinte.

De fapt, ne lovim aici de dubla problemă care rezultă concomitent din egoismul partidelor și, în special, din numărul mic al personalităților de prim plan, deficiență de care, ca și în alte țări, suferă viața politică vest-germană.

Jean Roussel

POSTA REDACȚIEI

Dodoma

Alecu Vasile, Craiova. Hotărîrea de a muta capitala Tanzaniei de la Dar-es-Salaam (pe coasta Oceanului Indian) la Dodoma (în interiorul țării) a fost anunțată de președintele Julius Nyerere, luna trecută, la ședința de închidere a Congresului partidului de guvernămînt T.A.N.U. Toate secțiunile partidului au fost consultate — declara președintele — și hotărîrea a întrunit 1 017 voturi contra 842. Operațiunea va dura 10 ani. Transferarea capitalei țării nu s-a făcut numai din rațiuni geografice — Dodoma are o poziție mult mai centrală decît Dar-es-Salaam — ci, în primul rînd, psihologice. Într-adevăr, după Declarația de la Arusha din 1967, Tanzania a întreprins o transformare radicală a structurilor sale agrare : guvernul a impulsionat crearea „satelor ujamaa" (traducerea literară din limba swahili este „sat familial"). Aceste sate grupează pînă acum peste 2 milioane de locuitori. Tocmai pentru a accelera acest proces s-a hotărît mutarea capitalei la Dodoma — regiune unde sînt concentrate cele mai multe asemenea asociații cooperatiste. Astăzi, 47 la sută din populația acestui district este organizată în „sate ujamaa".

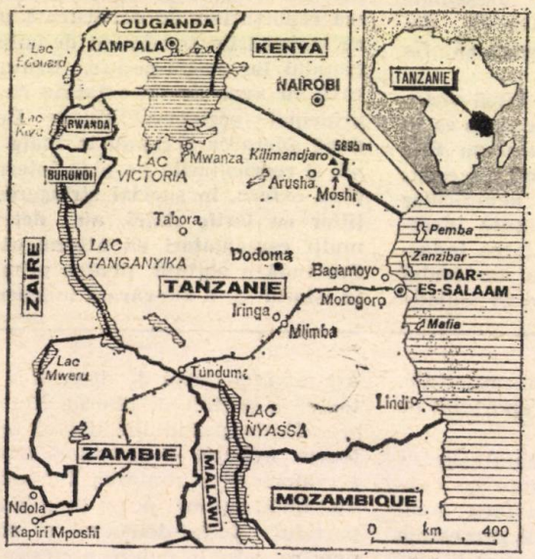

Vasile Costea, Craiova. În Gibraltar limba oficială este engleza, dar se vorbește și spaniola. „Stînca" a fost cedată Marii Britanii prin tratatul de pace de la Utrecht, din 1713, în al cărui al 10-lea articol se spune că Spania renunță atît la oraș și la fortăreață și port ; se mai spune, de asemenea, că Marea Britanie nu poate schimba modul de suveranitate asupra Gibraltarului fără a da mai întîi Spaniei posibilitatea să redobîndească teritoriul. Termenii tratatului de la Utrecht au fost confirmați în tratatele de la Sevilla (1729), Viena (1731), Aix-la-Chapelle (1756), Paris (1763) ; în 1783, după ce a încercat să obțină Gibraltarul pentru Minorca și Florida, Spania a renunțat la cererile sale, iar tratatul de la Versailles reafirmă stipulațiile tratatelor anterioare. Gibraltarul devine colonie a Coroanei britanice în 1830, și importanța sa crește pe măsură ce sporea imperiul britanic. Despre evenimentele și discuțiile privind soarta coloniei din ultimele două decenii am scris pe larg, în mai multe rînduri, în cadrul acestei rubrici. Gibraltarul este condus de un guvernator și comandor șef : amiralul Sir Varyl Begg. Există și partide politice : „Asociația pentru promovarea drepturilor civile", condusă de Sir Joshua Hassan, partid care a cîștigat alegerile generale din iunie 1972 ; partidul de opoziție — „Integrarea cu partidul britanic" — este condus de Robert Peliza. În Gibraltar se tipăresc, de asemenea, ziare : două cotidiene în limba engleză și două săptămînale în engleză și spaniolă. Există un post de radio și unul de televiziune (acesta din urmă cu un program propriu de 4 ore și jumătate zilnic, în engleză). Pentru alte amănunte vă sugerăm consultarea articolului publicat în cadrul rubricii „Puncte de vedere" din nr. 47.

Gheorghe N. Luxandra, com. Stîlpeni, jud. Argeș. În legătură cu evenimentele din Chile vă sugerăm consultarea articolelor publicate în nr. 47, în numerele mai vechi ale revistei și recent. Nu dispunem de informații și date noi privind celelalte întrebări ale dv.

Mihali Toader Titieni, Borșa, jud. Maramureș. Regretăm, dar nu putem da curs solicitării dv. întrucît și spațiul de care dispunem este redus și profilul revistei este altul. Vă sugerăm să vă adresați revistei „Magazin" sau unei reviste de specialitate.

Vera Iurcenco, bd. Republicii nr. 64, et. 4, ap. 7, București, tel. 15.42.05 dorește să **cumpere** nr. 2 și 12 din acest an ale revistei noastre.

Perl Zoltan, Cluj. În nr. 11 a. c., în cadrul acestei rubrici, am publicat un amplu răspuns privind pactele militare.

Simion Pop, Cîmpia Turzii. Nu dispunem, deocamdată, de informații mai noi în legătură cu personalitatea despre care ne întrebați.

Ion Gîrliciu, Suceava. Un comentariu asupra structurii prețului petrolului plătit de consumatorul final și asupra semnificației economico-politice a acestei structuri a apărut în cadrul articolului „Petrolul la răscruce" din nr. 48/1973 al revistei. Sîntem acum în măsură a vă prezenta grafic structura completă a acestui preț. După cum se poate vedea, aproape 9 procente rămîn în țara producătoare (costul extracției și veniturile guvernamentale sub formă de taxe și redevențe). Companiile petroliere încasează 6 la sută sub formă de beneficii. Ponderea covîrșitoare — 62 la sută — revine guvernelor țărilor consumatoare. Explicația constă în faptul că petrolul, în marea lui majoritate, este exportat de țările producătoare sub formă brută, iar în țările consumatoare, acesta este folosit, de fapt, la nivelul consumatorului final, sub formă de produse prelucrate. Taxele și impunerile asupra tuturor fazelor de prelucrare, precum și asupra desfacerii și distribuirii produselor petroliere sînt încasate de guvernele din țările consumatoare. Trebuie, de asemenea, subliniat că spre aceste din urmă state se îndreaptă și veniturile din transportul transoceanic al petrolului, acesta fiind efectuat aproape în totalitate de petroliere aparținînd diverselor companii din țările respective.

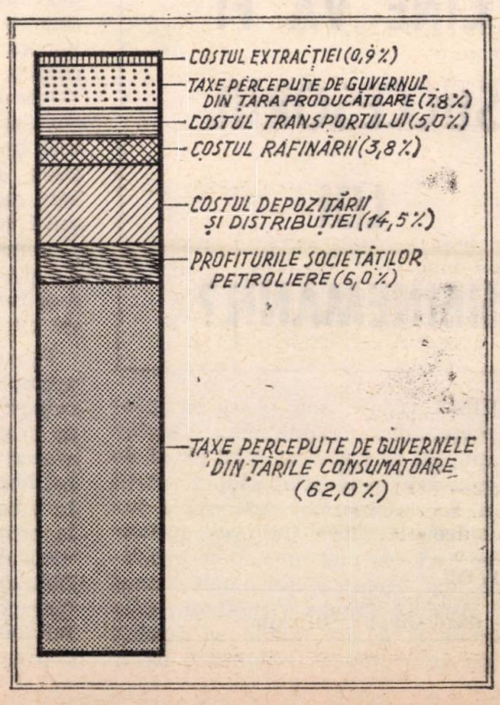

POSTA REDACȚIEI

Ziare britanice

Gh. Ursu, Bacău. Din mulțimea de ziare care apar în Marea Britanie, nouă sînt socotite „naționale", circulînd pe întreg teritoriul. Toate sînt tipărite la Londra, dar cele cu foarte mare circulație sînt tipărite și în ediții „nordice", la Manchester ; iar „Daily Express" are și o ediție scoțiană, tipărită la Glasgow. Cele nouă ziare sînt : „Daily Express" (fondat în anul 1900) — tiraj : 3 348 752 exemplare (cifrele se referă la perioada ianuarie — iunie 1972, ultima pentru care există statistici complete) ; „Daily Mail" (fondat în anul 1896) — tiraj : 1 710 141 exemplare ; „Daily Mirror" (fondat în anul 1903) — tiraj : 4 289 233 exemplare ; „The Daily Telegraph" (fondat în anul 1855) — tiraj : 1 436 354 exemplare ; „Financial Times" (fondat în anul 1888) — tiraj : 187 781 exemplare ; „The Guardian" (fondat în anul 1821) — tiraj : 341 075 exemplare ; „Morning Star" (fondat în anul 1966) — tiraj : 48 750 exemplare ; „The Sun" (fondat în anul 1969) — tiraj : 2 625 532 exemplare ; „The Times" (fondat în 1785) — tiraj : 345 016 exemplare. Ziarele de seară din Londra sînt : „Evening News" (fondat în anul 1881) — tiraj : 900 749 exemplare în cursul săptămînii și 739 966 exemplare sîmbăta ; „Evening Standard" (fondat în anul 1827) — tiraj : 519 154 exemplare în cursul săptămînii și 436 928 exemplare sîmbăta. Duminica apar : „News of the World" (fondat în anul 1843) — tiraj : 6 014 010 exemplare ; „The Observer" (fondat în anul 1791) — tiraj : 797 907 exemplare ; „The Sunday People" (fondat în anul 1881) — tiraj : 4 615 424 exemplare ; „Sunday Express" (fondat în anul 1791) — tiraj : 4 027 716 exemplare ; „Sunday Mirror" (fondat în anul 1963) — tiraj : 4 473 200 exemplare ; „The Sunday Telegraph" (fondat în anul 1961) — tiraj : 753 654 exemplare ; „The Sunday Times" (fondat în anul 1822) — tiraj : 1 450 291 exemplare. În afara acestor publicații există în Anglia ziarele provinciale — 86 cotidiene de dimineață ori de seară și duminicale și aproximativ 750 de publicații apărînd o dată ori de două ori pe săptămînă. Tirajul total al ziarelor regionale de dimineață și de seară este estimat la aproximativ 8 milioane exemplare. Dintre ziarele regionale de dimineață peste o sută de mii de exemplare au „Liverpool Daily Post", „Yorkshire Post" (Leeds) și „Northern Echo" (Darlington), iar duminicalele cu peste două sute de mii de exemplare sînt „Sunday Sun" (Newcastle upon Tyne) și „Sunday Mercury" (Birmingham). Situația în celelalte provincii britanice se prezintă astfel : în Scoția există cinci ziare de dimineață, șapte de seară și două duminicale ; cele mai cunoscute : „The Scotsman" (Edinburgh) și „The Glasgow Herald". În Irlanda de Nord există două ziare de dimineață, unul de seară și un duminical, publicate la Belfast. În Țara Galilor exista un cotidian de dimineață, publicat la Cardiff, circulînd în sud și alte trei ziare de seară. Despre agențiile de presă vom răspunde într-un alt număr.

Marinică Mihai, com. Pietrești, jud. Dîmbovița. 1. Luis Cabral este, într-adevăr, fratele lui Amilcar Cabral.

2. În nr. 46 al revistei am publicat cîteva date privind pierderile din recentul conflict arabo-israelian.

3. Vom avea în vedere și celelalte propuneri.

I. Vlad, Tîrgoviște. 1. Rezultatele definitive ale recentelor alegeri din Québec sînt : partidul liberal — 102 mandate (55 la sută din voturi) ; partidul québechez — 6 mandate (29,8 la sută din voturi) ; partidul creditul social — 2 mandate (9,9 la sută din voturi) ; unitatea națională, deși a obținut 4,8 la sută din voturi, nu a cîștigat nici un mandat. În urma anunțării rezultatelor definitive, Robert Bourassa a format noul guvern : toți miniștrii realeși și-au menținut posturile. Președinta partidului liberal, dna Lise Baco, singura femeie deputat din noua Adunare Națională a provinciei, a fost numită ministru pentru problemele sociale.

2. În Singapore, limba națională este malaieza, dar se folosește în administrație limba engleză. De altfel, limbile oficiale sînt : malaieza, chineza și engleza. Din punct de vedere etnic, populația este împărțită astfel : 75,5 la sută chinezi, 13,5 la sută malaiezieni, 8,5 la sută indieni și pakistanezi, 2,5 la sută alte etnii.

Constanța Marinescu, str. Adela Leonida, nr. 6, București, sector 3, tel. 42 47 83 oferă spre vînzare întreaga colecție a revistei „Lumea".

Gh. Bădescu, Craiova. 1. Premiul Goncourt pe acest an a fost atribuit, după cum se știe, scriitorului Jacques Chessex **(în fotografia alăturată).** Într-una din primele declarații de după anunțarea atribuirii premiului, Chessex a declarat : „Nu mă simt un intelectual de tip tradițional. Desigur, am tendința de a vedea aspectul abstract al lucrurilor, dar reacțiile mele nu sînt cele ale unui intelectual la modă. Spre exemplu, nu cred în semiotică. Nu sînt de acord cu o literatură de specialiști care se

adresează unor încăperi înguste. Mă înscriu mai curînd în tradiția naturalistă. Marii mei meșteri sînt Flaubert, Maupassant, Huysmans".

2. Noul director al Fondului monetar internațional este dr. Witteveen **(în fotografia de jos)**, olandez de origine. Witteveen este doctor în economie, a fost ministru de finanțe al Olandei între 1963 —

1965 și 1967 — 1971. În afara ocupațiilor financiare, dr. Witteveen este și vicepreședintele unei... mișcări religioase și economice („Soufi"), cu origini hinduse și persane, al cărei scop este concilierea tuturor religiilor.

Cele șapte mari monopoluri petroliere

Marian Kelaru, Alba Iulia. Tabelul de mai jos prezintă cele șapte mari monopoluri petroliere care dețin poziții importante în cadrul exploatării, prelucrării și comercializării petrolului din Orientul Apropiat și care controlează într-o proporție deosebit de ridicată piața petrolieră occidentală (se specifică și marca sub care fiecare din aceste companii își comercializează produsele, precum și cifra lor de afaceri în anul 1971).

Compania	Marca de comercializare a produselor	Cifra de afaceri (miliarde dolari în 1971)
Exxon Corp. (fosta Standard Oil of New Jersey)	**ESSO**	**18,7**
Royal Dutch-Shell	**Shell**	**12,7**
Standard Oil of New York	**Mobil**	**8,2**
Texaco	**Texaco**	**7,5**
Gulf Oil	**Gulf**	**5,9**
British Petroleum	**BP**	**5,2**
Standard Oil of California	**Chevron**	**5,1**

Sursa : **Fortune**, mai 1972, august 1972

POSTA REDACȚIEI

Cerem scuze, pe această cale, cititorilor care n-au găsit joi 22 noiembrie a.c. la chioșcurile de difuzare a presei numărul precedent al revistei.

Întrucît asemenea situații se pot repeta și în viitor — expedierea și difuzarea cu întîrziere a revistei din cauze independente de dorința noastră — vă rugăm a căuta „Lumea" și în cursul zilei de vineri a săptămînii respective.

„Nessie"

Ionel Valentin, Alexandria. Expediția japoneză care a încercat să dovedească (in)existența celebrului monstru din Loch Ness, supranumit „Nessie" — care a dat naștere atîtor ipoteze și cercetări în ultimul deceniu — și-a încheiat, fără succes, lucrările. Cei 11 membri erau conduși de Yoshio Kou și au început să cerceteze lacul la 7 septembrie. Conducătorul grupului a declarat, la plecarea în Japonia, că toate investigațiile lor au fost zadarnice și că s-au cheltuit 200 000 lire sterline fără a se fi descoperit vreo urmă. După cum s-a mai anunțat, cercetătorii japonezi intenționează să se reîntoarcă în Scoția cu un minisubmarin pentru a cerceta cu foarte mare atenție fundul neregulat al lacului — în unele locuri se pare că există gropi care merg pînă la o adîncime de 304 metri.

Traian Mureșan, Aciș, jud. Satu Mare. Consiliul de Miniștri al Israelului a hotărît, la 18 noiembrie, numirea unei comisii de anchetă judiciară care urmează să determine responsabilitățile față de modul în care a evoluat conflictul de la 6 octombrie în primele zile ale războiului. Comisia va fi condusă de președintele Curții Supreme, Shimon Agranath. Hotărîrea are o deosebită importanță politică. Este puțin probabil ca această comisie să-și încheie lucrările înainte de alegerile legislative de la 31 decembrie.

Vasile Luncan, Hunedoara. 1. În legătură cu acordul dintre Israel și Egipt la care vă referiți, vă sugerăm consultarea articolelor publicate în nr. 47 al revistei.

2. Franța nu mai face parte din organizația militară integrată a N.A.T.O.

3. Publicăm în acest număr un articol despre situația politică din Danemarca și despre alegerile care vor avea loc la 4 decembrie.

N. Pîrlău, București. 1. Toate premiile Nobel (în afara celui pentru pace) sînt atribuite de Academia suedeză. Premiul Nobel pentru pace este atribuit de o comisie de cinci membri, formată din deputați ai Parlamentului norvegian, comisie aleasă pentru o perioadă de șase ani. Iată membrii comisiei care a decernat premiul Nobel (de la stînga la dreapta) : dna Aase Lionaes, președinte ; Einar Hovdhaugen, John Sannes, Helge Rognlien, Bernt Ingvaldsen. Întrucît nu au fost de acord cu decernarea premiului pe anul 1973, doi membri ai comisiei și-au prezentat ulterior demisia (Einar Hovdhaugen și Helge Rognlien). Răspunsul acesta se adresează și lui **Vasile Hănțescu, București.**

2. Proiectul de construire a unei conducte pentru transportul petrolului extras din nordul Alaskăi a fost aprobat și de Senatul S.U.A. cu 80 de voturi pentru și 5 contra. Conducta va avea o lungime de 789 mile și va lega North Slope de portul Valdez. Proiectul urmează să primească semnătura președintelui Statelor Unite, după care secretarul de stat pentru afacerile interne, Rogers Morton, va putea elibera permisele de construire a conductei.

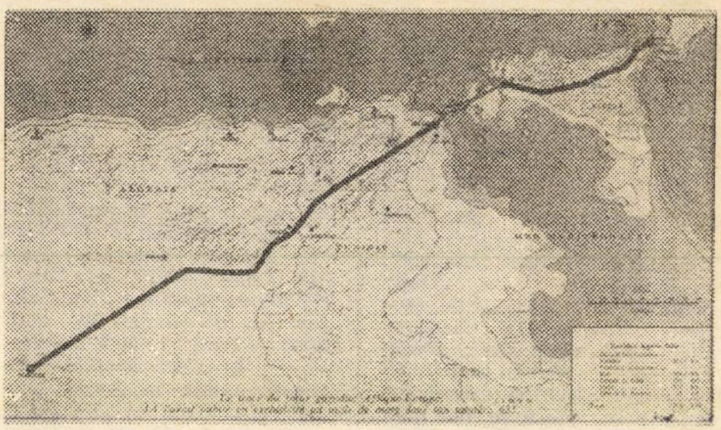

Dumitru Sandu, Cluj. Proiectul de construire a conductei de gaze Maghreb-Europa — care datează de cîțiva ani — va fi pus în aplicare, ca urmare a semnării, la sfîrșitul lunii trecute, a unui contract între societatea națională algeriană, Sonatrach și compania italiană ENI. Începînd cu 1978, Italia va cumpăra, anual, de la algerieni, 11 miliarde de metri cubi de gaz natural provenind din Hassi-R'Mel — cel mai mare zăcămînt din Sahara. Gazul natural va fi transportat printr-o conductă de 2 500 km care va lega Algeria de Italia de nord, traversînd Tunisia și strîmtoarea Sicilia. Ceea ce atrage atenția specialiștilor este îndrăzneala soluției tehnice adoptate : este pentru prima oară cînd o canalizare cu un diametru mare și de o asemenea lungime (174 km) va fi scufundată în mare, la adîncimi atingînd în unele locuri 500 m. Cele mai mari dificultăți sînt prevăzute pentru secțiunea ce va traversa strîmtoarea Sicilia între capul Bon, în Tunisia, și Mazara del Vasto, în Sicilia. Această experiență tehnică va plasa cele două societăți pe un loc favorabil în cursa pentru construirea de canalizări submarine care se va amplifica în lumea întreagă.

Laur Preda, București. Vă mulțumim pentru aprecieri și pentru constatările pe care ni le-ați adus la cunoștință. Difuzarea revistei se face, după cum am anunțat, prin direcția difuzării presei, care răspunde de problema despre care ne scrieți. Sperăm că situația se va îmbunătăți.

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redactor-șef
Ion Cârje

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii nr. 1. Telefon 17.60.10. Internațional 17.69.87 și 18.53.55. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Abonamentele pentru străinătate : prin întreprinderea „ROMPRESFILATELIA" — serv. Import-Export Presă — București, Calea Griviței nr. 64–66, P.O.B. — 2001

C.P.C.S.

Combinatul de lianți și azbociment

TG. JIU-BÎRSEȘTI

Tel. 11943, 13935, 11454, 12628

PRODUCE ȘI LIVREAZĂ PENTRU PIAȚA INTERNĂ ȘI EXPORT:

- ciment, var
- țigle ceramice
- tuburi din azbociment
- plăci ondulate și plane din azbociment
- cărămizi ceramice
- panouri termoizolatoare

ÎNTREPRINDEREA INDUSTRIALĂ METALURGICĂ

METALUL ROȘU

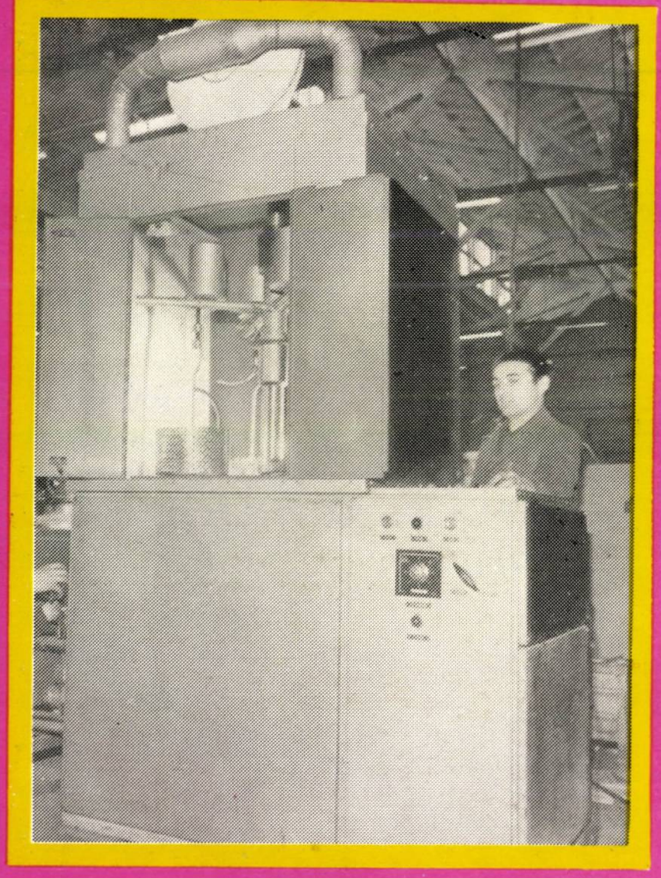

C L U J

str. Tudor Vladimirescu

nr. 12-36; tel. 23230

produce :

- mașini de uscat și termofixat țesături textile
- mașini de încleiat fire de urzeală
- mașini de tricotat semiautomate
- elemente pentru uzine de condiționarea aerului
- aeroterme
- instalații de vopsit, albit, pentru industria textilă

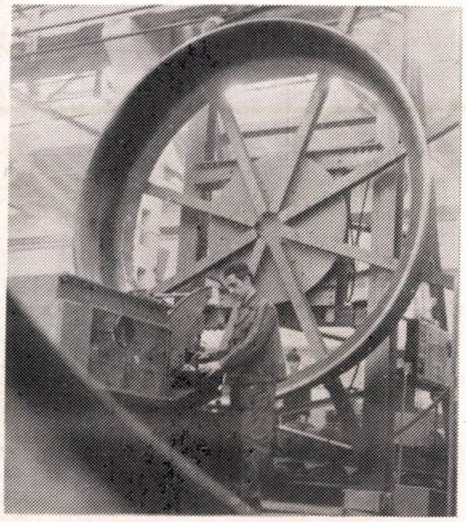

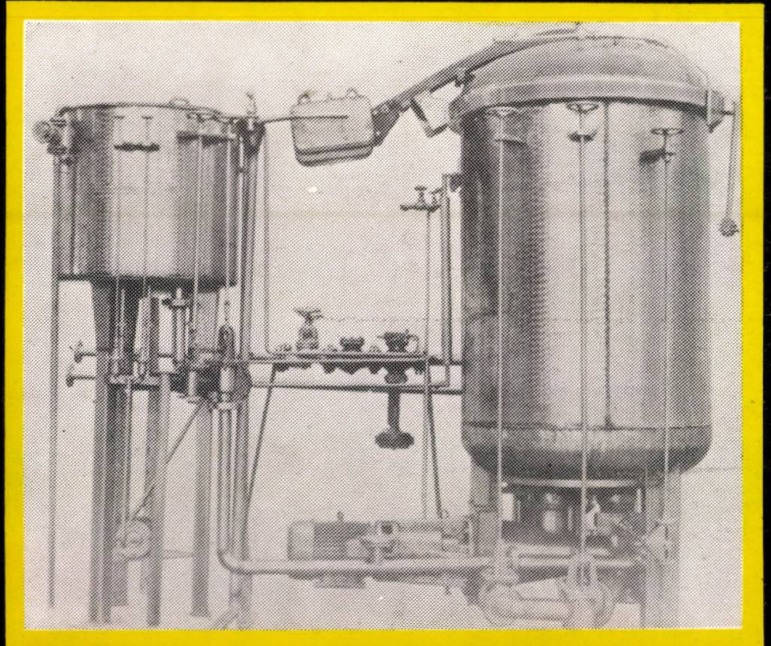

Lei 2

Nr. 50 6 decembrie 1973

LUMEA

O NOUĂ CĂLĂTORIE A PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU ÎN INTERESUL PĂCII ȘI COOPERĂRII INTERNAȚIONALE

- în Algeria
- în Statele Unite

Activitate politico-diplomatică în Orientul Apropiat

din actualitatea internațională

MOSCOVA • NEW YORK

GENEVA • PARIS

Reportaj pe glob: BARI

PRIMIRI LA TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

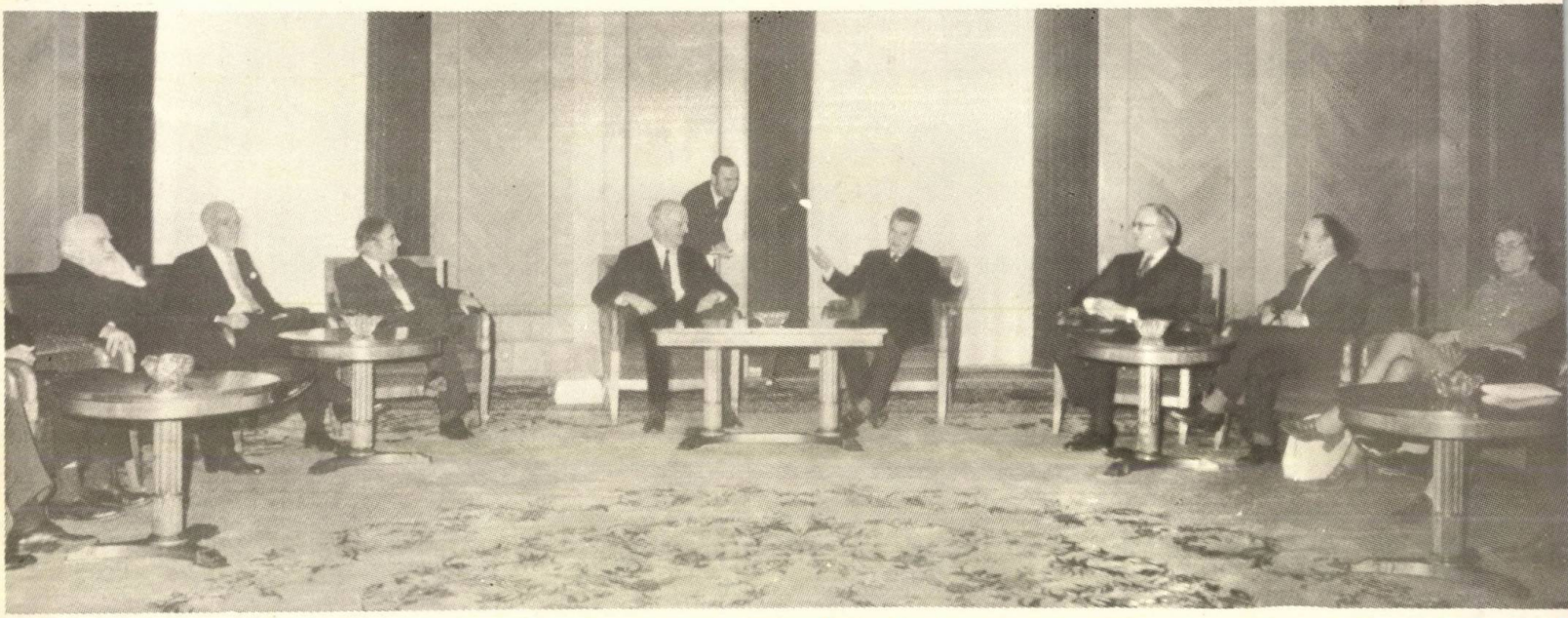

Delegația parlamentară din Marea Britanie condusă de Sir Fitzroy Maclean, membru al Camerei Comunel

Directorul general al Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO), René Maheu

Secretarul de stat al Ministerului Armatelor din Franța, Aymar Achille Fould

LUMEA

50 (528)

6 decembrie 1973

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

În slujba cauzei socialismului și păcii în lume. George Serafin 2

O nouă călătorie a președintelui Nicolae Ceaușescu în interesul păcii și cooperării internaționale

— **Vizita de prietenie în Algeria.** Mircea S. Ionescu 4

— **Dialogul româno-american la nivel înalt.** Ion Cârje 5

— **Din cronica relațiilor româno-americane** 7

Ziua drepturilor omului. Tiberiu Bogdan 9

New York. Pentru un rol sporit al O.N.U. în viața internațională. Constantin Traian 10

Geneva. Energia – important domeniu al colaborării intereuropene. Corneliu Vlad 11

Moscova. Convorbiri bilaterale cu India și Marea Britanie. Laurențiu Duță 12

Orientul Apropiat. Contactele diplomatice continuă. Rodica Georgescu 13

Atena. Precizări de program. Ion Badea 14

Paris. Pe marginea unei sesiuni a U.E.O. Sergiu Verona 15

Un moment de referință al cooperării europene: Conferința miniștrilor educației. Mihai Matei 18

Japonia – remanierea: cauze și consecințe. Stelian Țurlea 20

REPORTAJ PE GLOB

Bari, orașul cu două nume. Radu Bogdan 16

INTERVIUL NOSTRU

Miguel Angel de la Flor Valle, ministrul afacerilor externe al Republicii Peru 21

1000+1 22–23

SERIAL

La Dallas, acum zece ani... (VI). Minutele din Dealy Plaza. Mircea Grigorescu 24

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

Le Monde, Krasnaia Zvezda, Medunarodna Politika, L'Espresso 26–29

PROFIL

Sven Andersson, ministrul de externe al Suediei 29

POȘTA REDACȚIEI 30–32

SAPTAMINA

28 noiembrie—4 decembrie

miercuri

– La Palatul Națiunilor din Alger a avut loc ședința de închidere a reuniunii la nivel înalt a șefilor de stat din țările arabe. Conferința a adoptat o declarație finală, rezoluții și alte documente în domeniile politic, economic și militar.

– Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite a adoptat în unanimitate o hotărîre privind desființarea neîntîrziată a Comisiei O.N.U. pentru unificarea și refacerea Coreei.

– În Comitetul pentru problemele economice al Adunării Generale a O.N.U. a fost adoptată rezoluția privind „Rolul științei și tehnicii moderne în dezvoltarea națiunilor și necesitatea întăririi cooperării economice și tehnico-științifice între state", inițiată de România, împreună cu alte 26 de state reprezentînd diferite zone geografice.

joi

– Reuniunea reprezentanților militari egiptean și israelian, consacrată analizării aplicării acordului privind consolidarea încetării focului s-a întrerupt, după o oră și jumătate de convorbiri, fără să se stabilească data unei noi întîlniri.

– S-au încheiat lucrările celei de-a 17-a sesiuni a Conferinței Organizației Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (F.A.O.).

– Noul prim-ministru al Greciei, Adamandios Androutsopoulos, a prezentat la posturile de radioteleviziune elene programul cabinetului său, constituit la 25 noiembrie.

– În capitala Republicii Peru au luat sfîrșit lucrările Comisiei speciale a Organizației Statelor Americane, în cadrul cărora au fost abordate probleme referitoare la reforma sistemului de relații interamericane.

vineri

– Leonid Brejnev, secretar general al C.C. al P.C.U.S., membru al Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., și-a încheiat vizita oficială în India

– Agenția M.E.N. anunță că Republica Arabă Egipt a hotărît să suspende negocierile de la kilometrul 101.

– A fost proclamată starea de alarmă totală în rîndul armatei israeliene.

– Președintele Zairului, Mobutu Sese Seko, a anunțat naționalizarea tuturor companiilor străine care acționează în domeniul agricol.

– Guvernele R. P. Mongole și Canadei au hotărît să stabilească relații diplomatice la nivel de ambasadă.

sîmbătă

– A fost proclamată autonomia statului Papua – Noua Guinee, teritoriu aflat sub tutela O.N.U. și administrat de Australia.

– Kurt Waldheim s-a întîlnit, a doua zi consecutiv, la sediul din New York al Națiunilor Unite, cu ambasadorii Egiptului și Israelului pentru a încerca să faciliteze o reluare a convorbirilor dintre reprezentanții militari ai celor două țări.

– La Montevideo s-a anunțat oficial că guvernul uruguayan a decretat interzicerea partidelor comunist și socialist.

– Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat, vineri, cu 91 voturi pentru și patru contra (Republica Sud-Africană, S.U.A., Marea Britanie și Portugalia), o rezoluție privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială.

duminică

– Președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și tovarășa Elena Ceaușescu au plecat spre Statele Unite ale Americii, unde vor face, la invitația președintelui S.U.A., Richard Nixon, și a soției sale, Patricia Nixon, o vizită oficială. În drum spre S.U.A., tovarășul Nicolae Ceaușescu a sosit, după amiaza, în capitala Algeriei, unde, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu au efectuat o vizită de prietenie, la invitația președintelui Consiliului Revoluției și guvernului algerian, Houari Boumediene.

– La Georgetown s-au încheiat lucrările primei reuniuni a miniștrilor de externe din cele patru țări membre ale Pieței comune a Caraibilor (CARICOM): Guyana, Jamaica, Trinidad-Tobago și Barbados.

– Președintele Republicii Arabe Egipt, Anwar Sadat, i-a primit, succesiv, pe ambasadorii la Cairo ai Uniunii Sovietice și Statelor Unite.

luni

– Președintele Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au sosit, în cursul serii, pe teritoriul S.U.A., la baza aeriană „Andrews", din apropierea orașului Baltimore. Înalții oaspeți rămîn, pînă a doua zi dimineața, la complexul prezidențial Camp David, unde au ajuns, după o jumătate de oră de zbor, cu un elicopter special.

– S-a încheiat, la București, a 2-a Conferință a miniștrilor educației din țările europene, membre ale U.N.E.S.C.O.

marți

– Începe vizita oficială în S.U.A. a președintelui Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu.

Au început convorbirile oficiale, la Casa Albă.

– În Danemarca s-au desfășurat alegeri legislative.

– La Dacca și-a început lucrările cel de al II-lea Congres al P. C. din Bangladesh, care se întrunește, pentru prima oară, în condiții de legalitate.

Aspect din timpul lucrărilor plenarei

În slujba cauzei socialismului și păcii în lume

Hotărîrea plenarei Comitetului Central al P.C.R. din 27—28 noiembrie 1973 cu privire la activitatea internațională a partidului și statului nostru aduce o nouă și convingătoare mărturie a rolului activ, dinamic pe care România socialistă înțelege să-l joace pe planul vieții politice internaționale, contribuția pe care este hotărîtă s-o aducă, în spiritul unității dialectice dintre sarcinile dezvoltării economico-sociale interne și îndatoririle internaționaliste, la consolidarea și dezvoltarea cursului spre destindere și colaborare, la întărirea unității tuturor forțelor progresiste, antiimperialiste.

În spiritul aprecierilor și concluziilor, obiectivelor și liniilor directoare stabilite de Congresul al X-lea și de Conferința Națională — revelator confirmate de întreaga evoluție a evenimentelor din ultima perioadă — partidul și guvernul României socialiste au desfășurat o amplă activitate politică internațională.

Aprobînd deplin activitatea dusă în acest domeniu de conducerea partidului, de Comitetul Executiv și de Prezidiul Permanent ale C.C. al P.C.R., de Consiliul de Stat și de Consiliul de Miniștri, hotărîrea plenarei relevă **„contribuția hotărîtoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu la elaborarea liniilor directoare și la înfăptuirea practică a politicii externe a României socialiste, profunzimea analizelor și realismul aprecierilor făcute de secretarul general al partidului, președintele Consiliului de Stat, înalta sa responsabilitate și principialitate în îmbinarea îndatoririlor interne și internaționale ale partidului și statului"**. Materializarea concretă a acestei contribuții își găsește, într-adevăr, o elocventă expresie în numeroasele inițiative, în contactele internaționale și vizitele întreprinse de tovarășul Nicolae Ceaușescu în diferite țări ale lumii, în rezultatele substanțiale cu care ele s-au soldat pentru adîncirea relațiilor de prietenie cu celelalte țări socialiste, cu partidele comuniste, cu alte partide și organizații muncitorești, democratice și progresiste, pentru extinderea raporturilor cu statele angajate pe calea dezvoltării independente în Africa, Asia, America Latină, cu mișcările de eliberare națională, cu forțele revoluționare antiimperialiste. Dar însemnătatea și semnificația acestor activități ale secretarului general al partidului nu se circumscriu în sfera strictă a raporturilor bilaterale, ele găsindu-și o firească și benefică prelungire pe planul mai amplu al climatului internațional ca atare, înregistrîndu-se ca un aport de preț la stabilirea unor noi relații între state, la promovarea cursului spre destindere, cooperare și înțelegere între popoare, la progresul cauzei păcii generale.

În amplul capitol consacrat activității internaționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia în cuvîntarea sa la plenară importanța primordială pe care țara noastră a acordat-o și continuă să o acorde întăririi continue a relațiilor de prietenie, alianță și colaborare cu toate țările socialiste.

Reliefînd cu satisfacție mersul ascendent al acestui curs și amplificarea legăturilor de colaborare cu țările socialiste în cele mai variate domenii, în Hotărîrea plenarei se dă o înaltă apreciere activității desfășurate de secretarul general al partidului la întîlnirea prietenească a conducătorilor partidelor comuniste din unele țări socialiste care a avut loc în Crimeea în vara acestui an. La întărirea relațiilor reciproce de prietenie și colaborare tovărășească și-au adus, de asemenea, contribuția întîlnirile și convorbirile cu conducători de partid și de stat ai altor țări socialiste din Europa, Asia și America Latină. În spiritul prevederilor „Programului complex", adoptat la București în urmă cu doi ani, țara noastră participă activ la perfecționarea colaborării în cadrul CAER, la dezvoltarea și adîncirea cooperării economice, în producție și tehnico-științifice, între țările membre, pe baza respectării independenței și suveranității fiecărei țări socialiste, a liberului consimțămînt, a avantajului reciproc și într-ajutorării tovărășești, în scopul înfloririi fiecărei economii naționale, al egalizării nivelului de dezvoltare economică a țărilor membre. În interesul accelerării programului fiecărei națiuni socialiste, al întăririi forțelor sistemului mondial socialist în ansamblu, România și-a extins totodată colaborarea economică și tehnico-științifică cu toate celelalte țări socialiste.

Subliniind că se va acționa, și pe viitor, cu consecvență pentru dezvoltarea relațiilor de strînsă prietenie cu toate țările socialiste, plenara declară că partidul și statul nostru vor depune în continuare toate eforturile pentru întărirea unității țărilor socialiste, ca factor de mare însemnătate al coeziunii întregului front antiimperialist mondial.

Intensificarea relațiilor multilaterale de colaborare cu țările care au pășit pe calea dezvoltării independente reprezintă o preocupare constantă, de primă importanță în activitatea internațională a țării noastre. Urmînd vizitelor întreprinse anterior în Asia și Africa, tovarășul Nicolae Ceaușescu a efectuat în acest an o călătorie într-un număr de state ale Americii Latine, a cărei desfășurare și rezultate se înscriu în probe palpabile, cu puternică forță de convingere, ale solidarității militante cu țările angajate pe calea dezvoltării independente, ale tenacității cu care România acționează în modul cel mai concret pentru afirmarea ideilor socialismului, pentru progresul colaborării și păcii în întreaga lume. Vorbesc cu elo-

cință în acest sens convorbirile tovarășului Nicolae Ceaușescu cu conducătorii statelor vizitate, cu reprezentanții partidelor de guvernămînt și ai altor partide progresiste și democratice, declarațiile comune și celelalte documente comune semnate, întîlnirile sale cu cele mai largi pături ale populației.

Pătrunse de o lucidă și realistă rigoare științifică, marxistă, concluziile tovarășului Nicoale Ceaușescu cu privire la evenimentele din Chile primesc semnificația unor învățăminte de mare importanță pentru dezvoltarea luptei revoluționare a popoarelor.

Pornind de la esența orînduirii sale și avînd în vedere obiectivele pe care le dorește realizate pe planul vieții internaționale, țara noastră este hotărîtă să depună toate eforturile pentru întărirea solidarității internaționaliste cu statele ce se dezvoltă independent, cu forțele politice ce se pronunță pentru schimbări înnoitoare, pentru principii de organizare socialistă a societății, pentru dreptul popoarelor de a dispune în mod suveran de resursele lor naționale și de alegerea căilor de dezvoltare, fără nici un amestec din afară.

Mișcările de eliberare națională, lupta pentru libertate a popoarelor aflate încă sub dominație colonială găsesc în România socialistă un sprijinitor ferm și consecvent, deplin solidar cu năzuințele lor legitime ; plenara subliniază hotărîrea țării noastre de a acorda și pe viitor întregul său sprijin mișcărilor de eliberare națională, pentru lichidarea totală a oricăror forme de asuprire colonială, pentru întărirea legăturilor dintre aceste mișcări și mișcarea comunistă internațională.

În condițiile dezvoltării contemporane, idealul unei lumi mai bune, mai drepte nu poate fi convertit în realitate concretă fără o intensă activitate desfășurată în direcția așezării relațiilor interstatale din întreaga lume pe temelia principiilor suveranității și independenței naționale, egalității depline în drepturi, neamestecului în treburile interne, nerecurgerii la forță sau la amenințarea cu folosirea forței, avantajului reciproc și respectului mutual. Sînt principii garante ale dezvoltării în prosperitate și liniște ale fiecărei națiuni, a conlucrării internaționale rodnice, în concordanță cu năzuințele de pace și progres ale tuturor popoarelor. Profund convinsă de acest adevăr istoric, țara noastră desfășoară o intensă activitate de dezvoltare, în spiritul coexistenței pașnice, a relațiilor de colaborare cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire social-politică. Plenara Comitetului Central aprobă activitatea țării noastre pe acest plan și subliniază în mod deosebit rolul vizitelor și contactelor la nivelul cel mai înalt, la alte niveluri și convorbirile cu reprezentanții de răspundere ai unui mare număr de state, inclusiv state capitaliste dezvoltate. Declarațiile solemne comune, tratatele, înțelegerile încheiate cu aceste prilejuri au creat baze solide și au deschis noi perspective colaborării reciproc avantajoase dintre România și statele respective, contribuind în același timp la afirmarea principiilor ce trebuie să guverneze relațiile dintre state, la stimularea cursului spre destindere și îmbunătățirea climatului internațional.

Evoluția politică în Europa a constituit și în ultima perioadă o preocupare centrală a țării noastre. În pregătirea și desfășurarea primei și celei de a doua faze a Conferinței pentru securitate și cooperare, România a investit eforturi constante, propuneri constructive și inițiative valoroase. Plenara Comitetului Central dă o înaltă apreciere activităților desfășurate în acest sens de conducerea partidului și statului, de tovarășul Nicolae Ceaușescu. În ampla sa cuvîntare rostită la plenară, secretarul general al partidului nostru a reafirmat încă odată că ceea ce dorește România de la Conferința general-europeană este ca ea „să consfințească în documente principiile și normele ce trebuie să stea la baza raporturilor dintre țările europene, adoptînd, totodată, și măsuri corespunzătoare pentru aplicarea lor în viață". În felul acesta, fiecare națiune va dobîndi garanția dezvoltării sale libere, ferită de orice agresiune sau imixtiune, putînd participa, nestingherită de bariere, la intensificarea cooperării intraeuropene.

Securitatea europeană, prin însești componentele definiției sale, nu poate fi separată de aspectele dezangajării militare, de problemele dezarmării în general. Privită ca un proces în dezvoltare și consolidare, securitatea europeană trebuie, în concepția țării noastre, să ducă la retragerea trupelor străine de pe teritoriile altor state, la reducerea efectivelor trupelor naționale, la desființarea blocurilor și pactelor militare opuse, la lichidarea diviziunii actuale a Europei. În ce privește negocierile de la Viena, plenara Comitetului Central reafirmă poziția țării noastre că la ele trebuie să participe toate statele interesate și că ele trebuie să respecte drepturile și interesele legitime ale tuturor țărilor de pe continent.

Un loc important în edificarea securității în Europa și în lume, revine, în concepția partidului și statului nostru, înțelegerilor regionale. De aici, interesul și preocuparea României pentru continua dezvoltare a relațiilor de bună vecinătate în Balcani, pentru transformarea acestei regiuni într-o zonă a păcii, prieteniei și conlucrării rodnice, fără arme nucleare.

În calea normalizării vieții internaționale, a consolidării cursului spre destindere și pace, s-au interpus și se interpun încă primejdioase focare de încordare. Plenara C.C. al P.C.R. își exprimă satisfacția pentru contribuția adusă de România la rezolvarea pozitivă a unor probleme internaționale, pentru hotărîrea cu care militează în direcția stingerii acestor focare de încordare și soluționării politice a litigiilor și conflictelor între state. Solidară dintotdeauna cu lupta poporului vietnamez și a celorlalte popoare din Indochina, România a salutat cu bucurie Acordurile de la Paris cu privire la încheierea păcii în Vietnam, ca și Acordul de restabilire a păcii și înțelegerii naționale în Laos și, după cum se spune în Hotărîrea plenarei, care sprijină în continuare eforturile popoarelor din Indochina de a-și rezolva singure problemele și de a se dezvolta de sine stătător pe calea progresului economico-social, în condiții de independență și suveranitate.

Consecventă poziției sale față de conflictul din Orientul Apropiat, țara noastră a acționat cu promptitudine și în raport cu ultimele evenimente din această încercată regiune. Acțiunile și inițiativele multiple, propunerile și demersurile întreprinse de conducerea partidului și statului nostru, de tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe lîngă statele implicate direct în conflict și pe lîngă alte state se concentrează în jurul unor obiective însemnate precum consolidarea încetării focului, crearea unei zone de dezangajare militară și trecerea la negocieri, spre a se ajunge la o soluție rapidă și definitivă în Orientul Apropiat.

Subliniind necesitatea aplicării neîntîrziate a prevederilor rezoluției Consiliului de Securitate din noiembrie 1967, plenara relevă utilitatea organizării unei conferințe sub egida O.N.U. și la care să participe, alături de părțile interesate, și alte state, mari, mijlocii și mici, din alte continente, și îndeosebi din Africa și Europa.

Problemă majoră a contemporaneității, dezarmarea și-a găsit o tratare corespunzătoare atît în cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu cît și în Hotărîrea plenarei, reafirmîndu-se hotărîrea țării noastre de a acționa pe mai departe pentru adoptarea unor măsuri eficiente care să ducă la încetarea cursei înarmărilor, la înfăptuirea dezarmării generale și totale și, în primul rînd, a dezarmării nucleare.

Acordînd un mare rol O.N.U. în menținerea și întărirea păcii și securității internaționale, documentele plenarei subliniază necesitatea îmbunătățirii activității acestei organizații, astfel încît să-și poată îndeplini mai bine răspunderile ce-i revin și să devină mai eficientă. O condiție în acest sens o reprezintă participarea activă, pe baza deplinei egalități, a tuturor statelor la rezolvarea problemelor majore cu care este confruntată astăzi omenirea. Plenara reafirmă, în context, convingerea țării noastre că reglementarea unei atari probleme nu se poate realiza în mod temeinic decît prin conlucrarea întregii comunități mondiale, prin participarea tuturor țărilor, indiferent de orînduirea socială, de mărimea teritoriului și a populației, de forță economică sau militară.

Totodată, aceleași deziderate fundamentale de pace și cooperare, de destindere și înțelegere reclamă, după opinia țării noastre, o intensificare a acțiunilor maselor populare, o și mai fermă luptă a lor pentru a-și face auzite voința și glasul.

În ampla sferă a activităților internaționale a României socialiste, un loc central îl ocupă acțiunile întreprinse de Partidul Comunist Român pentru dezvoltarea relațiilor de solidaritate și prietenie tovărășească cu toate partidele comuniste și muncitorești, plenara hotărînd dezvoltarea în continuare de către partidul nostru a relațiilor de solidaritate în cadrul mișcării comuniste internaționale, extinderea legăturilor cu toate formațiunile și organizațiile politice care se pronunță pentru socialism, comunism, pentru progres social, pentru pace, libertate și progresul civilizației umane.

„Făcînd bilanțul activității desfășurate de partidul și statul nostru pe plan internațional — declara tovarășul Nicolae Ceaușescu — **putem spune că politica externă promovată de România, acțiunile întreprinse în slujba cauzei progresului, colaborării și păcii, spiritul constructiv afirmat în efortul de a contribui la soluționarea problemelor internaționale actuale, au făcut să crească tot mai mult prestigiul patriei noastre în lume, ne-au adus noi și noi prieteni pe toate meridianele lumii.**

Iată de ce sîntem convinși că și în viitor trebuie să acționăm, cu toată fermitatea, în aceeași direcție, îndeplinind sarcinile trasate de Congresul al X-lea și de Conferința Națională, aspirațiile națiunii noastre, servind cauza socialismului și păcii în lume".

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, Hotărîrea plenarei cu privire la activitatea internațională a țării noastre se înscriu ca documente de referință de cea mai mare însemnătate pentru punctele de pornire, fundamentarea principială, modalitățile de realizare și obiectivele unei orientări externe care a adus o contribuție esențială la afirmarea României socialiste pe plan mondial, la prețuirea sa mereu mai larg și frecvent recunoscută în lumea contemporană.

George Serafin

Vizita de prietenie în Algeria

Tovarășul Nicolae Ceaușescu este întîmpinat cu căldură de președintele Houari Boumediene

Corespondență din Alger de la Mircea S. Ionescu

În zilele de 2 și 3 decembrie 1973, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a făcut, în drum spre Statele Unite ale Americii, o vizită de prietenie în Algeria, la invitația lui Houari Boumediene, președintele Consiliului Revoluției, președinte al Consiliului de Miniștri al Republicii Algeriene Democratice și Populare.

Conducătorul partidului și statului nostru a fost însoțit de tovarășii Manea Mănescu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, președintele Comitetului de Stat al Planificării, George Macovescu, ministrul afacerilor externe, alte persoane oficiale române. La sosirea în Alger, oaspeții români au fost întîmpinați cu căldură de președintele Houari Boumediene și alte înalte oficialități algeriene : Cherif Belkasem, membru al Consiliului Revoluției, ministru de stat, Abdelaziz Bouteflika, membru al Consiliului Revoluției, ministru al afacerilor externe.

După ceremonia primirii, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu, însoțiți de președintele Houari Boumediene, și de ceilalți conducători algerieni au fost invitați în salonul de onoare al aeroportului, unde s-au întreținut într-o atmosferă cordială și prietenească.

La solicitarea ziariștilor algerieni, tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut următoarea declarație :

„Aș dori să exprim bucuria mea, a tovarășei mele și a colaboratorilor mei că ne aflăm din nou pe pămîntul Algeriei prietene, că ne vom întîlni din nou cu tovarășul și prietenul meu, președintele Boumediene.

Este o vizită de prietenie, în trecere spre Statele Unite, dar ea reflectă relațiile bune care există între popoarele noastre și dorința de a le dezvolta în interesul celor două țări și popoare, preocuparea pentru realizarea unei păci trainice, drepte, în Orientul Mijlociu, care să ducă la eliberarea teritoriilor arabe ocupate, la soluționarea problemelor poporului palestinian, la crearea condițiilor de pace, pentru ca toate popoarele să se poată consacra dezvoltării lor economico-sociale independente".

Posturile de radio și televiziune din Algeria au informat și comentat pe larg vizita de prietenie a tovarășului Nicolae Ceaușescu. În emisiunile lor din cursul zilei de duminică, posturile de radio și televiziune algeriene au prezentat date biografice ale conducătorului partidului și statului nostru, reliefînd marea sa contribuție la continua dezvoltare a relațiilor de prietenie și cooperare dintre România și Algeria, la opera de destindere și cooperare internațională. A fost subliniat faptul că relațiile dintre cele două țări sînt cultivate pe baza principiilor egalității în drepturi, independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc. A fost evidențiată contribuția remarcabilă a vizitei tovarășului Nicolae Ceaușescu în Algeria, în primăvara anului 1972, a convorbirilor avute cu președintele Boumediene, pentru extinderea colaborării pe multiple planuri între cele două țări și popoare.

Ziarul guvernamental algerian „El Moudjahid" a publicat, în prima pagină, o fotografie reprezentînd pe președinții Nicolae Ceaușescu și Houari Boumediene în timpul întrevederilor avute la Alger.

După relatarea sosirii tovarășului Nicolae Ceaușescu la Alger, ziarul a publicat informații în legătură cu convorbirile politice dintre cei doi președinți, subliniind că ele au fost consacrate relațiilor bilaterale.

Radioul și televiziunea algeriene au difuzat în emisiunile lor știri în legătură cu sosirea șefului statului român la Alger, convorbirile avute de cei doi șefi de stat, precum și relatări privind dezvoltarea pe multiple planuri a relațiilor dintre România și Algeria. Totodată, televiziunea algeriană a difuzat declarația tovarășului Nicolae Ceaușescu făcută, la sosire, pe aeroport ziariștilor algerieni.

Așa cum se arată în comunicatul dat publicității la Alger, „între președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și președintele Houari Boumediene au avut loc convorbiri, în cadrul cărora au fost abordate probleme privind dezvoltarea în continuare a relațiilor de prietenie, pe multiple planuri, dintre Republica Socialistă România și Republica Algeriană Democratică și Populară, dintre popoarele român și algerian. S-a constatat cu satisfacție că, în spiritul înțelegerilor convenite cu prilejul vizitei președintelui Nicolae Ceaușescu în Algeria, din martie 1972, relațiile româno-algeriene au cunoscut o dezvoltare continuu ascendentă, în interesul celor două țări și popoare, al cauzei păcii și colaborării internaționale.

De asemenea, în cursul convorbirilor s-a făcut un larg schimb de păreri referitor la probleme internaționale actuale de interes comun.

Convorbirile s-au desfășurat într-o atmosferă de înțelegere reciprocă și cordialitate, care caracterizează relațiile de prietenie și colaborare între cele două țări și popoare".

Alger. La sosire, în salonul de onoare al aeroportului internațional Dar El Beida

La balconul Casei Albe

WASHINGTON

Dialogul româno-american la nivel înalt

Corespondență de la trimisul nostru, Ion Cârje

Marți, 4 decembrie, a început vizita oficială pe care președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România o întreprinde în Statele Unite ale Americii, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, la invitația președintelui Richard Nixon și a soției sale, Patricia Nixon. Moment remarcabil în evoluția raporturilor româno-americane, această vizită ocazionează — după vizita din 1969 în România a șefului statului american și după vizita conducătorului statului nostru, cu un an mai tîrziu, în Statele Unite — cea de-a treia întîlnire a celor doi președinți.

Acționînd cu consecvență, conform cerințelor coexistenței pașnice, pentru dezvoltarea relațiilor sale cu toate statele, fără deosebire de orînduire socială, România se manifestă — iar actuala vizită constituie o confirmare în plus — ca un promotor ferm al dialogului la nivelul cel mai înalt, al contactelor nemijlocite și al schimburilor de păreri care favorizează mai buna înțelegere, lărgirea colaborării și pacea, pe baza respectării principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi și neamestecului în treburile interne, și se răsfrîng, totodată, în mod pozitiv, asupra cursului nou spre destindere și cooperare în viața internațională. În lumina acestor coordonate fundamentale, noua rundă de convorbiri dintre președinții Nicolae Ceaușescu și Richard Nixon ca și întrevederile programate cu alte personalități ale vieții politice, economice și sociale din S.U.A., sînt menite să deschidă noi perspective extinderii pe mai departe a relațiilor de colaborare în domeniul economiei, al științei, tehnicii și culturii dintre România și S.U.A., reprezentînd, de asemenea, contribuții de certă însemnătate la cauza păcii și securității pe arena mondială.

■

Marți dimineața, după desfășurarea, la Casa Albă, a ceremoniei protocolare, într-o ambianță marcată de interesul larg pe care-l stîrnește acest eveniment major al vieții internaționale, cei doi președinți au rostit scurte cuvîntări, apreciind momentul actual al relațiilor bilaterale și situînd dialogul celor două state în contextul internațional actual, caracterizat prin participarea tot mai activă a tuturor țărilor la examinarea și soluționarea problemelor contemporane.

Relevînd că a avut, cu trei ani în urmă, onoarea de a fi primul președinte american care a vizitat România și reamintind momentul marcant al vizitei din 1970 în S.U.A. a președintelui Nicolae Ceaușescu, **președintele Richard Nixon** a spus: **„In acești trei ani care au trecut am fost martorii unor foarte mari îmbunătățiri în relațiile dintre țările noastre, îmbunătățiri indicate de volumul schimburilor comerciale dintre țările noastre, de volumul schimburilor din alte domenii considerate de noi de o deosebită importanță în relațiile economice și politice". „De asemenea, este important faptul că în cei trei ani, am constatat o mare schimbare în lumea în care trăim"** — a arătat în continuare președintele Nixon. **„În cei trei ani au avut loc o serie de alte evenimente, ca vizita în R. P. Chineză, vizita în U.R.S.S. și dezvoltarea unor relații noi între Statele Unite și națiunile statelor socialiste ale lumii, cît și dezvoltarea unor noi relații între România și națiunile statelor nesocialiste ale lumii".** Examinînd evoluția relațiilor româno-americane, președintele Statelor Unite constata cum **„două țări cu filozofii diferite de guvernare au, totuși, obiective comune în domeniul politicii externe, acelea de a căuta să mențină relații bune cu toate statele, indiferent de ideile lor filozofice, de a duce o politică de respectare a independenței și suveranității fiecărei națiuni a lumii, mare sau mică, și o politică care să recunoască, întotdeauna, faptul că numai în condițiile în care o națiune se bucură de independență, independență care să nu fie încălcată sau amenințată de alte națiuni, va putea exista pace, o pace durabilă în lume".**

În cuvîntul său de răspuns **președintele Nicolae Ceaușescu** aprecia: **„Într-adevăr, după vizita pe care ați efectuat-o în mod oficial, ca primul președinte al Statelor Unite care a vizitat România — împreună cu doamna Nixon — în 1969, relațiile dintre țările noastre au cunoscut un progres continuu. Am realizat o dezvoltare simțitoare a colaborării economice și, totodată, s-au extins relațiile în domeniul științei, culturii, al schimbului de oameni în diferite domenii de activitate; popoarele noastre au început să se cunoască mai bine, să conlucreze în interesul propășirii, colaborării și păcii în lume. De asemenea, vizita pe care eu însumi am făcut-o, în 1970, în Statele Unite, convorbirile pe care le-am avut cu dumneavoastră, cu alte personalități politice, economice, cu oameni de afaceri din Statele Unite au impulsionat mult colaborarea dintre țările noastre". „Se poate spune** — a arătat în continuare președintele Nicolae Ceaușescu — **că vizita pe care ați efectuat-o în România a constituit un început bun, că ea a marcat o dezvoltare pozitivă în relațiile cu țările socialiste, marcată prin vizita făcută în Republica Populară Chineză, în Uniunea Sovietică, prin cursul de dezvoltare a colaborării și cu alte țări socialiste, ceea ce, fără nici o îndoială, constituie un moment important în lumea de astăzi, pentru asigurarea unei păci trainice".**

„În politica sa, România pornește de la faptul că, în soluționarea marilor probleme internaționale, toate statele au de jucat un rol și trebuie să colaboreze pe principiul deplinei egalități" — a spus în continuare șeful statului român. **„Numai pe această cale este posibilă făurirea unei lumi mai bune, mai drepte — și noi sîntem convinși că popoarele vor merge tot mai ferm în această direcție. Sînt bucuros să pot afirma** — a arătat președintele Nicolae Ceaușescu — **că relațiile dintre România și Statele Unite se bazează tocmai pe aceste principii, că, în anii care au trecut, ele s-au confirmat în viață. Sînt convins că vizita pe care o facem acum în Statele Unite, convorbirile cu dumnea-**

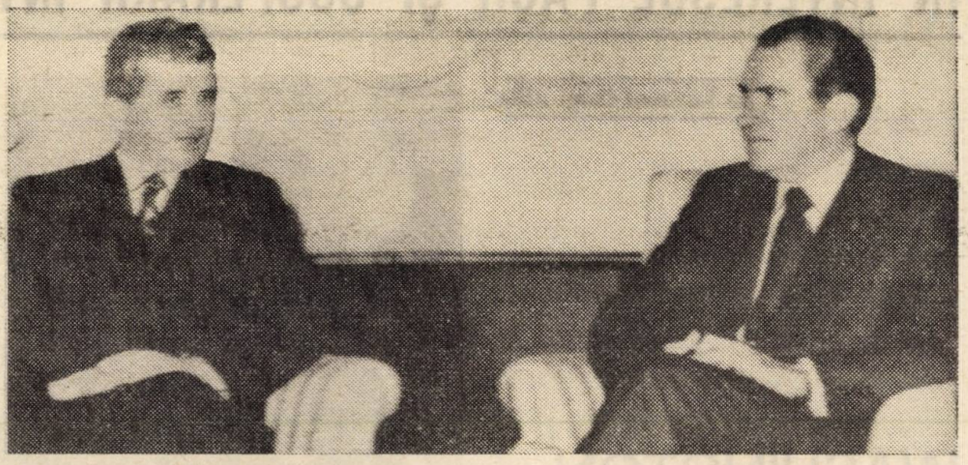

voastră vor pune o bază și mai trainică colaborării dintre țările noastre, conlucrării în direcția unei lumi mai bune și mai drepte".

■

Într-o atmosferă de prietenie și cordialitate, în spiritul raporturilor dintre România și Statele Unite, au început, marți, la Casa Albă, convorbirile oficiale dintre președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, și președintele Statelor Unite ale Americii, Richard Nixon. Au fost abordate probleme privind relațiile româno-americane, precum și probleme internaționale de interes comun. Au asistat George Macovescu, ministrul afacerilor externe al României, și Henry Kissinger, secretar al Departamentului de Stat al Statelor Unite.

Programul primei zile a inclus, în continuare, un dejun în onoarea președintelui Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, dejun oferit, la sediul Departamentului de Stat al S.U.A., de secretarul de stat Henry Kissinger.

În salonul albastru al Casei Albe a avut loc, marți, un ceai oferit în cinstea tovarășei Elena Ceaușescu de doamna Patricia Nixon. Au participat membrii suitei oficiale române, precum și soțiile înaltelor oficialități americane prezente la ceremonia sosirii la Washington a șefului statului român. În cinstea tovarășei Elena Ceaușescu, Elvira Burger, soția președintelui Curții Supreme a S.U.A., a oferit, marți, un dejun.

De asemenea, marți, tovarășul Manea Mănescu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, președintele Comitetului de Stat al Planificării, a avut o întîlnire de lucru cu Herbert Stein, președintele Consiliului consilierilor economici ai președintelui Richard Nixon, discuțiile abordînd stadiul relațiilor economice dintre cele două țări și posibilitățile lor de extindere.

Ora închiderii ediției, precum și diferența de fus orar nu ne permit o prezentare mai amplă a programului vizitei, despre care vom relata mai pe larg în numărul următor al revistei.

■

Actuala vizită a președintelui Nicolae Ceaușescu în S.U.A. este menită să dea noi impulsuri relațiilor dintre România și Statele Unite, relații care au înregistrat progrese constante, îndeosebi ca urmare a vizitei efectuate de președintele Nixon în 1969 la București și a vizitei întreprinse de președintele Nicolae Ceaușescu la Washington. Cei doi șefi de stat au apreciat că în această perioadă s-a realizat o evoluție simțitoare a colaborării economice, tehnico-științifice și culturale, că popoarele român și american au reușit să se cunoască mai bine, să coopereze mai fructuos în diferite sfere de interes comun.

Evoluția favorabilă a relațiilor româno-americane confirmă posibilitatea instaurării unor relații noi între toate țările lumii, indiferent de orînduirea lor socială, concepțiile filozofice de guvernare, de puterea lor economică și militară, de numărul locuitorilor și mărimea teritoriilor. După cum se știe, țara noastră consideră că statele mari au o răspundere importantă în soluționarea problemelor internaționale care confruntă lumea de astăzi, dar în același timp susține — și viața a confirmat pe deplin acest adevăr — că soluționarea durabilă și justă reclamă, ca o condiție sine qua non, participarea activă a tuturor țărilor — mari, mijlocii și mici —, contribuția lor efectivă la consolidarea operei de destindere, colaborare și pace în lume. După cum se știe, țările mici și mijlocii se afirmă tot mai puternic în viața internațională, înțelegînd să joace un rol constructiv, în conformitate cu principiile democratizării vieții și relațiilor internaționale.

Actualul dialog româno-american confirmă poziția țării noastre cu privire la caracterul deosebit de folositor și eficace al întîlnirilor la nivel înalt pentru cultivarea unei colaborări active, reciproc avantajoase, între țări și popoare, pentru impulsionarea conlucrării între toate statele în vederea edificării unei lumi mai drepte și mai bune.

Primirea cordială făcută șefului statului nostru la Washington, manifestările de simpatie și stimă ce i-au fost acordate confirmă autoritatea și prestigiul de care se bucură activitatea remarcabilă a tovarășului Nicolae Ceaușescu consacrată propășirii poporului român, cauzei păcii și înțelegerii între popoare, întronării în relațiile dintre toate țările lumii a principiilor legalității internaționale, avînd drept piatră unghiulară dreptul sacru al fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta, fără nici un amestec din afară.

Vizita, beneficiind de un program dens, de o mare intensitate, se înscrie, fără îndoială, ca o contribuție remarcabilă la dezvoltarea relațiilor pe multiple planuri dintre România și Statele Unite, la întărirea cursului nou de destindere și colaborare intervenit în viața internațională.

Larg ecou al vizitei în presa americană

Ziarele americane, posturile de radio și televiziune, agențiile de presă au publicat știri, articole și comentarii privitoare la vizita în Statele Unite a președintelui Consiliului de Stat al României, Nicolae Ceaușescu.

Ziarul „The Baltimore Sun" *publică un editorial în care subliniază, între altele, că vizita de stat din această săptămînă a președintelui Nicolae Ceaușescu în Statele Unite „va reaminti americanilor că lumea în care trăim nu este o lume a două, trei sau cinci mari puteri, ci a 150 de națiuni, mari și mici, bogate și sărace, fiecare apărîndu-și suveranitatea sa și îngrijindu-se de bunăstarea sa economică. Între liderii lumii moderne, președintele României este un promotor proeminent și creator al conceptului de stat național".*

Referindu-se la necesitatea lichidării discriminărilor din relațiile comerciale bilaterale româno-americane, prin așezarea lor pe bazele clauzei națiunii celei mai favorizate, ziarul subliniază că „climatul politico-economic al relațiilor dintre cele două țări justifică cu prisosință instaurarea în relațiile comerciale dintre ele a unui tratament comercial de deplină egalitate".

Cotidianul marii finanțe americane „Wall Street Journal" *publică un articol consacrat vizitei conducătorului român în Statele Unite, programului acesteia, subliniind, în special, evoluția relațiilor economice și comerciale dintre cele două state.*

Ziarul „Washington Post" *inserează un amplu articol privitor la eforturile poporului român pentru edificarea bunăstării sale materiale, la relațiile economice și comerciale dintre România și Statele Unite și perspectivele de extindere a acestora, în avantajul ambelor țări și popoare.*

În ajunul vizitei președintelui Consiliului de Stat al României, la Departamentul de Stat a avut loc o conferință de presă, cu care prilej John Armitage, *adjunct al asistentului secretarului de stat pentru problemele europene, a făcut o trecere în revistă a relațiilor româno-americane. Referindu-se la politica externă a României, vorbitorul a reliefat importanța deosebită pe care o acordă țara noastră principiilor legalității internaționale și celorlalte principii din Carta O.N.U., ca și rolul deosebit pe care îl acordă România Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa.*

Adjunctul asistentului secretarului de stat a pus în evidență, în același timp, promovarea consecventă de către România a metodei dialogului la nivelul cel mai înalt, citînd, în acest sens, vizitele întreprinse în ultimul an de tovarășul Nicolae Ceaușescu într-un șir de țări din Europa occidentală, Africa, America Latină, semnarea, cu acest prilej, a unor comunicate și declarații comune, în care sînt reliefate principiile amintite. Oprindu-se asupra vizitei în Statele Unite, vorbitorul a subliniat importanța ei politică, arătînd totodată că în discuțiile care vor avea loc se va pune un accent deosebit asupra problemelor economice și comerciale.

Din cronica relațiilor româno-americane

1969

2—3 august. Vizita oficială a președintelui S.U.A., Richard Nixon, împreună cu soția, doamna Patricia Nixon, la invitația președintelui Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu. Prima vizită în România a unui președinte american și prima călătorie postbelică a unui președinte al S.U.A. într-o țară socialistă.

„Sîntem convinși — declară președintele Nicolae Ceaușescu — **că această întîlnire, convorbirile noastre reprezintă un moment hotărîtor în lărgirea colaborării și cooperării multilaterale dintre România și Statele Unite ale Americii, dintre poporele român și american. Am dori totodată ca această vizită, apreciată de opinia publică drept un eveniment de seamă în viața internațională, să marcheze un progres pe calea îmbunătățirii relațiilor între toate națiunile lumii, libere și egale în drepturi".**

„Trebuie să vedem lumea — declară președintele Richard Nixon — **așa cum este ea: o lume cu rase diferite, cu națiuni diferite, cu orînduiri sociale diferite; lumea reală, în care multe interese îi despart pe oameni și multe interese îi apropie. Dar națiunile pot să aibă orînduiri interne foarte diferite și, în același timp, să trăiască împreună în pace".**

3 august. Este semnată o înțelegere privind deschiderea unei biblioteci române în S.U.A. și a unei biblioteci americane în România.

1 octombrie. Se deschide la București expoziția „Atomii în acțiune", organizată în baza memorandumului româno-american de cooperare privind utilizările pașnice ale energiei nucleare.

4 octombrie. În cursul vizitei de documentare în S.U.A., delegația de specialiști români în domeniul agriculturii condusă de Angelo Miculescu, prim-vicepreședinte al Consiliului Superior al Agriculturii, este primită de Clifford Hardin, ministrul agriculturii al S.U.A.

18 decembrie. Președintele S.U.A., Richard Nixon, îl primește la Casa Albă pe George Macovescu, prim-adjunct al ministrului afacerilor externe al Republicii Socialiste România. S-a făcut o trecere în revistă a dezvoltării relațiilor bilaterale dintre România și S.U.A. în lumina hotărîrilor adoptate la București de președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Richard Nixon și au fost abordate unele probleme internaționale interesînd ambele părți.

1970

30 martie. Astronauții Charles Conrad, Richard Gordon și Allan Bean sosesc într-o scurtă vizită în România.

30 septembrie. O delegație de membri ai Congresului S.U.A., condusă de senatorul John Sparkman, aflată în vizită în România, este primită de președintele Nicolae Ceaușescu.

August 1969. Vizită în cartierul Titan din București

octombrie 1970. Cu prilejul prezenței sale la a 25-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U., președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, și soția sa, Elena Ceaușescu, vizitează mai multe centre din Statele Unite. În zilele de 25 și 26 octombrie, răspunzînd invitației adresate de președintele Richard Nixon și soția sa, Patricia Nixon, președintele Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au fost oaspeții Casei Albe.

„Se vede — a spus președintele Nicolae Ceaușescu — **că uneori asemenea vizite neoficiale, cum este cea prilejuită de prezența mea la sesiunea jubiliară a Adunării Generale a O.N.U., se dovedesc deosebit de utile. Am avut ocazia să vizitez cîteva centre din Statele Unite, să am convorbiri cu reprezentanți ai vieții politice și economice din țara dumneavoastră, am avut plăcerea să mă întîlnesc cu diverse oficialități cu care am purtat convorbiri deosebit de interesante și folositoare. Am constatat cu satisfacție că există bune perspective pentru dezvoltarea relațiilor dintre țările noastre".**

„Dorința mea — a spus președintele Nixon — **este ca poporul american să cunoască poporul român, iar poporul român să-l cunoască pe cel american, deoarece cunoscîndu-se unul pe altul se vor apropia și mai mult. Consider de aceea că nu trebuie să se piardă nici un prilej pentru ca cele două popoare să se cunoască unul pe altul în anii viitori. Știu, de asemenea, întrucît am vizitat România, că avem dorința comună ca cele două țări să meargă pe calea progresului. Și sînt multe domeniile în care putem conlucra în vederea înfăptuirii acestui progres, pe plan economic".**

24 octombrie. Este încheiat un acord de schimburi și cooperare între Biblioteca Centrală de Stat din Republica Socialistă România și Biblioteca Congresului S.U.A.

27 noiembrie. Este semnat, la București, programul de schimburi în domeniile învățămîntului, științei, culturii și alte domenii între România și S.U.A., pe anii 1971—1972.

11 decembrie. Este semnat, la New York, un aranjament între Consiliul Național al Cercetării Științifice din România și Comitetul pentru Cercetări și Schimburi Internaționale din S.U.A., privind schimbul de cercetători și cadre universitare pe perioada 1971—1973.

1971

4 februarie. Este semnat, la București, un contract de cooperare cu firma americană „F.M.C. International" pentru producerea intensivă a legumelor, pentru industrializare și consum în stare proaspătă.

5 martie. Ministrul industriei miniere și geologiei al României, Bujor Almășan, a avut, la Washington, o întrevedere cu Rogers Morton, ministrul de interne al S.U.A.

20—22 aprilie. Vizitează S.U.A. o delegație a Grupului român al Uniunii Interparlamentare, condusă de Mihai Levente.

25—27 aprilie. Vizitează România Maurice Stans, ministrul comerțului al S.U.A. Este primit de președintele Nicolae Ceaușescu. În încheierea vizitei, Maurice Stans declară presei: „Odată depășită faza primelor tranzacții, cred că vom putea obține un progres mai rapid în domeniul cooperării".

29 aprilie. Inaugurarea liniei aeriene transoceanice New York — București.

31 mai. Se anunță încheierea unui contract între întreprinderea română de comerț exterior „Terra" și firma „Robert B. Anderson Co Ltd", privind constituirea societății mixte „Romanda".

29 august. Președintele Nicolae Ceaușescu îl primește pe H. Scott, lider al grupului republican din Senatul S.U.A., vicepreședinte al Grupului american al Uniunii Interparlamentare.

30 august—2 septembrie. Ministrul poștelor al S.U.A., Winton Blount, vizitează România. Este primit de președintele Nicolae Ceaușescu. Cu prilejul vizitei sînt semnate acorduri în domeniul poștelor.

20 septembrie. Este semnat, la București, un memorandum privind cooperarea în domeniul folosirii energiei atomice în scopuri pașnice între Comitetul de Stat pentru Energia Nucleară din România și Comisia pentru Energia Atomică a S.U.A.

30 octombrie—2 noiembrie. Se află în vizită în România ministrul transporturilor al S.U.A., John A. Volpe. Este primit de președintele Nicolae Ceaușescu. În perioada vizitei este semnată o înțelegere de cooperare româno-americană în domeniul cercetării în transporturi.

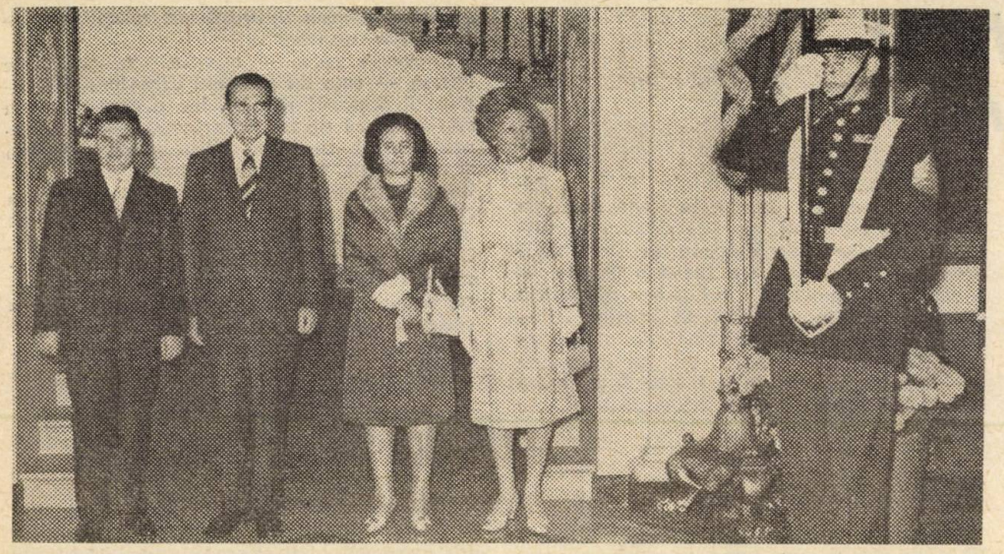

Octombrie 1970. La dineul din saloanele Casei Albe

30 noiembrie. Președintele Richard Nixon dispune acordarea de facilități de către Banca de Export-Import pentru comerțul cu România.

2—3 decembrie. Vizitează România ministrul agriculturii al S.U.A., Clifford Hardin.

16 decembrie. Este inaugurată Biblioteca română din New York.

1972

19 ianuarie. Se deschide Biblioteca americană din București.

februarie. În mesajul de politică externă al președintelui Richard Nixon se arată : **„Am fost primul președinte american care a vizitat vreodată România și Iugoslavia. Avem cu aceste țări legături bazate pe respectul reciproc, independență, egalitate și suveranitate. Împărtășesc convingerea că acestea trebuie să stea la baza relațiilor dintre națiuni, independent de deosebirea sau asemănarea dintre sistemele sociale, economice ori politice".**

18 martie. Vizita în S.U.A. a delegației Consiliului Economic al Republicii Socialiste România, condusă de tovarășul Manea Mănescu. La 22 martie, delegația este primită de președintele Nixon. Este evocat rolul deosebit pe care l-au avut asupra relațiilor bilaterale întîlnirile dintre președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Richard Nixon. Delegația Consiliului Economic a avut, de asemenea, întrevederi cu secretarul de stat William Rogers, cu alte personalități guvernamentale, cu membri ai Congresului, oameni de afaceri, experți.

5—6 iulie. Vizita oficială în Republica Socialistă România a secretarului de stat al S.U.A., William Rogers. La 6 iulie, oaspetele este primit de președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu. La dejunul oferit de tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu, șeful statului român declară : **„Desigur, relațiile dintre țările noastre durează de mult timp, dar cred că putem spune că ele au cunoscut un progres simțitor în ultimii ani, îndeosebi ca urmare a vizitei președintelui Nixon în România, în 1969, și a vizitei pe care am efectuat-o eu însumi în Statele Unite, în 1970. Aș putea spune că cele realizate pînă acum arată ce posibilități și în ce direcție trebuie să acționăm în viitor pentru a lărgi și mai mult relațiile și colaborarea dintre țările și popoarele noastre".**

Secretarul de stat al S.U.A. se declară de acord că vizitele la cel mai înalt nivel „ne-au plasat pe drumul dezvoltării unor relații mai bune între cele două țări ale noastre" și speră că vizita sa va contribui „la realizarea acestor progrese în continuare".

Cu prilejul vizitei lui William Rogers, a fost semnată o convenție consulară între România și S.U.A.

9—14 iulie. Vizitează România senatorul american Paul Findley, membru al Comitetului senatorial pentru afacerile externe și al Comitetului pentru agricultură. La 13 iulie, senatorul Findley este primit de președintele Nicolae Ceaușescu.

La încheierea vizitei, Paul Findley declară : „Faptul că țara dv. întreține relații bune cu toate țările, indiferent de orînduirea social-politică, poate constitui un exemplu demn de urmat și pentru alte țări, aș putea spune și pentru S.U.A." El apreciază că acordarea clauzei națiunii celei mai favorizate în relațiile comerciale cu România „ar pune capăt unei nedreptăți care s-a manifestat față de România".

12 octombrie. Ministrul afacerilor externe al Republicii Socialiste România, Corneliu Mănescu, are, la Washington, o întrevedere cu secretarul de stat al S.U.A., William Rogers. S-a procedat la o trecere în revistă a relațiilor româno-americane, exprimîndu-se satisfacția pentru evoluția lor, precum și decizia de a se continua eforturile în această direcție.

17 octombrie. Președintele Nicolae Ceaușescu îl primește pe Joe D. Waggonner jr., membru al Congresului S.U.A., reprezentant personal al președintelui S.U.A. Richard Nixon, la Tîrgul Internațional București.

28—30 noiembrie. Vizitează România un grup de senatori americani condus de Stuart Symington (din grup fac parte senatorii Henry Jackson, Thomas Eagleton, Franck Moss și alții). La 29 noiembrie, senatorii americani sînt primiți de tovarășul Nicolae Ceaușescu.

15 decembrie. Este semnat la Washington un aranjament de schimburi tehnico-științifice și cultural-artistice între Republica Socialistă România și S.U.A. pe anii 1973—1974.

16 decembrie. La Washington se întîlnesc George Shultz, ministrul de finanțe al Statelor Unite, și Florea Dumitrescu, ministrul român al finanțelor.

1973

3 martie. Președintele Nicolae Ceaușescu îl primește pe E. H. Boullioun, președintele companiei de avioane comerciale „Boeing".

4 aprilie. Se anunță constituirea primei societăți mixte de producție româno-americane cu participarea firmei „Control Data Corporation" (45 la sută din capitalul social) și a Centralei Industriale de Electrotehnică și Automatizare (55 la sută din cadrul Ministerului Industriei Construcției de Mașini Unelte și Electrotehnice).

16 aprilie. Organele de resort ale navigației civile din România anunță deschiderea liniei maritime intercontinentale Constanța—New Orleans.

26 aprilie. Se anunță semnarea unui contract între Intreprinderea de stat pentru comerț exterior „Romchim" și Compania americană „Gent Tyre International" de colaborare și cooperare în producția de anvelope și asistență tehnică în acest domeniu.

1—12 mai. Vizitează S.U.A. Emil Drăgănescu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, ministrul transporturilor și telecomunicațiilor. Oaspetele român este primit la Casa Albă de vicepreședintele Spiro Agnew. De asemenea, poartă discuții privind cooperarea în domeniul transporturilor cu ministrul american de resort, Claude Brinegar.

24 mai. Comitetul executiv al Academiei de Științe din New York hotărăște alegerea ca membru activ al Academiei a tovarășei Elena Ceaușescu, doctor inginer, director general al Institutului central de cercetări chimice din București.

6 iunie. La Departamentul de Stat se efectuează schimbul instrumentelor de ratificare a convenției consulare româno-americane.

7 iulie. Președintele Nicolae Ceaușescu îl primește la București pe James Keogh, directorul Agenției de Informații a S.U.A.—U.S.I.A. Convorbirea abordează relațiile bilaterale în domeniile învățămîntului, științei, culturii. Oaspetele înmînează președintelui Nicolae Ceaușescu drapelul țării noastre care a fost depus pe suprafața Lunii și readus pe Pămînt odată cu celelalte fanioane ale statelor membre ale O.N.U., precum și un fragment de rocă selenară extrasă de ultima misiune Apollo, oferite de președintele Richard Nixon poporului român din partea poporului american.

21 septembrie. Este semnat la București memorandumul de cooperare științifică și tehnologică între Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie din România și Fundația Națională de Științe din S.U.A., pe perioada următorilor cinci ani.

13 octombrie. George Macovescu, ministrul afacerilor externe al României, are o întrevedere, la Washington, cu dr. Henry Kissinger, secretarul de stat al S.U.A. Este efectuat un schimb de păreri asupra situației internaționale, inclusiv situația din Orientul Apropiat, și este trecută în revistă evoluția relațiilor bilaterale.

13—17 octombrie. Vizitează România Herbert Stein, președintele Consiliului consilierilor economici ai președintelui S.U.A. La 16 octombrie, este primit de președintele Nicolae Ceaușescu. În cursul convorbirii, analizîndu-se stadiul relațiilor bilaterale, este afirmat interesul ambelor țări pentru dezvoltarea în continuare a relațiilor și s-a evidențiat hotărîrea de a se realiza noi acțiuni de colaborare și cooperare economică.

noiembrie. Se deschide, pentru o săptămînă, expoziția „USATECH '73". 22 de firme americane prezintă exponate ilustrînd dezvoltarea tehnologiei și perfecționarea echipamentului pentru industria petrochimică americană.

8 noiembrie. Un comunicat oficial anunță că, între 4 și 10 decembrie 1973, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, și tovarășa Elena Ceaușescu vor face o vizită oficială în S.U.A., la invitația președintelui S.U.A., Richard Nixon, și a soției sale, Patricia Nixon.